TRST, nedelja
6 marca 1955
Leto XI. - Št. 55 (2984)

PRIMORSKI DNEVNIK

Cena 25 lir
Poštnina plačana v gotovini
Tel. 94 638, 93 808, 37-338

UREDNIŠTVO: UL. MONTECCHI št. 6, III. nad. — TELEFON 93-808 IN 94-638 — Poštni predal 559 — UPRAVA: UL. SV. FRANCISKA št. 20 — Tel. št. 37-338 — OGLASI: od 8.-12.30 in od 15.-18. — Telefon 37-338 — CENE OGLASOV: Za vsak mm višine v širini 1 stolpca: trgovski 60, finančno-upravni 100, osmrtnice 90 lir. - Za FLRJ za vsak mm širine 1 stolpca za vse vrste oglasov po 25 din - Podruž.: GORICA, Ul. S. Pellico 1-II., Tel. 33-82

NAROČNINA: mesečna 350, četrtletna 900, polletna 1700, celoletna 3200 lir. — Federat. ljudska republika Jugoslavija: Izvod 10, mesečno 210 din. Poštni tekoči račun Založništvo tržaškega tiska Trst 11-5374 — ZA FLRJ: Agencija demokratičnega inozemskega tiska, Državna založba Slovenije, Ljubljana, Stritarjeva 3-I., tel. 21-928, tekoči račun pri Narodni banki v Ljubljani 604 T 375 — Izdaja Založništvo tržaškega tiska D. ZOZ - Trst

Kriza takoj ali v aprilu
osnovno vprašanje v Italiji

Republikanci zahtevajo, naj se odnosi med vladnimi strankami razčistijo še pred Scelbovim odhodom v ZDA, socialni demokrati pa temu niso nenaklonjeni - Kombinacije med PRI in PSDI o vladi brez liberalcev in s podporo PSI?

(Od našega dopisnika)

Rim, 5. — Danes predpoldne se je pod Scelbovim predsedstvom sestala italijanska vlada na redno sejo. Po daljšem razdobju razburljivih vladnih sej s številnimi polemikami med ministri so na tej seji ministrskega sveta obravnavali običajna upravna vprašanja. Odobrili so daljšo vrsto zakonskih ukrepov, med njimi izboljšanje plač sodnemu osebju in odlok o izvajanju sporazuma med Italijo in Jugoslavijo o dokončni ureditvi vseh vzajemnih obveznosti gospodarskega in finančnega značaja, ki je bil sklenjen 18. decembra 1954 v Beogradu.

Na seji ministrskega sveta so v navzočnosti visokega komisarja za zdravstvo senatorja Tessitorija razpravljali tudi o vprašanju ureditve cen zdravil. Tessitori je izjavil, da si komisariat prizadeva za znižanje cen in za omejitev števila specialitet.

Medtem se še vedno nadaljujejo živahni stiki med strankami in razpravljanja v okviru strank samih. Popoldne se je začelo zasedanje srednjega vodstva in parlamentarcev republikanske stranke. Na zasedanju, ki se bo nadaljevalo jutri, je prvi poročal sekretar stranke Ronzo Reale.

Nato se je začela diskusija, ki se je posebno nanašala na izid nedavnega zasedanja narodnega sveta PLI, na vprašanje zemljiških pogodb in na perspektive bodočih odnosov med strankami vladne koalicije, pa tudi na vprašanje v zvezi s sicilskim deželnim volilnim zakonom. Med drugimi so danes v diskusijo posegli Macrelli, Chiostergi, De Vita in Pacciardi. Republikansko zasedanje se bo končalo jutri s sprejetjem politične resolucije.

V bližnjih dneh so na sporedu tudi zasedanja vodstvenih organov drugih strank. 13. marca se bo sestal državni svet demokristjanske stranke, 14. marca vodstvo PSDI in PLI, 26. marca pa narodni svet PSDI. V drugih okoliščinah bi ta zasedanja ne pomenila kaj posebnega, toda v sedanjem položaju se lahko na vsakih teh sej sproži vladna kriza. Republikanci že dva dni odkrito govorijo o tem, da bi bilo prikladno, ko bi se vlada takoj lotila urejanja odnosov med koalicijskimi strankami in reševanja sporn ih vprašanj in to še pred Scelbovim in Martinovim potovanjem v ZDA.

Tudi ni rečeno, da bi socialni demokrati vnaprej odklanjali podporo tej pobudi. Prejšnja pozornost je vzbudil zlasti včerajšnji razgovor med Saragatom in Nennijem, prav tako pa tudi razgovor med Nennijem in La Malfo, ki predstavlja levico v republikanski stranki in ki prav zdaj povzroča vladi sive lase s svojim nastopanjem med razpravljanjem o zakonu o iskanju in izkoriščanju nafte in zemeljskih plinov pred industrijsko komisijo poslanske zbornice.

Orientacija liberalne stranke na desno je namreč postavila stali dve laični stranki vladne koalicije pred nova vprašanja. Če bi demokristjani začeli poslušati pred liberalnimi desničarskimi zahtevami, bi postala socialdemokratska udeležba v vladi, ki ne bi več predstavljala levega, temveč desni center, težavna in problematična. Tudi PRI ima pomisleke glede podpore takšni vladi. Zadnji tega ne izključujejo, da bi Saragat in La Malfa v svojih razgovorih z Nennijem poskušala ugotoviti razpoloženje PSI do vlade, ki bi jo sestavljali demokristjani, republikanci in socialni demokrati, in da demokristjanska levica ni nenaklonjena temu sondiranju.

Ni pa še razjasnjeno vprašanje, ali bi republikanci hoteli sodelovati v takšni ali sploh kakšni vladi. Agencija ADE, ki izraža mnenje Pacciardijeve skupine, je objavila komentar, ki tej možnosti ni nenaklonjen. Obenem pa prav ista agencija, da bi se morali odnosi med vladnimi strankami razčistiti takoj po ratifikaciji pariških sporazumov v senatu, na vsak način pa pred Scelbovim odhodom v ZDA, kajti «mednarodni sestanek z vlado, ki ima na grbi verjetnost bližnje krize, ne more biti kdo ve kaj koristen». Paciardi se je v teh dneh sestal s političnim tajnikom demokristjanske stranke Fanfanijem in s predsednikom demokristjanske poslanske skupine Morom. Zlasti zadnji razgovor je bil zelo dolg. Fanfani pa je imel daljši razgovor tudi s socialdemokratskim generalnim sekretarjem Matteottijem.

O včerajšnjem obisku liberalnega glavnega tajnika Malagodija pri Scelbi zatrjujejo, da je ta predložil ministrskemu predsedniku pet pogojev, ki bi morali biti izpolnjeni, če naj liberalci še nadalje ostanejo v vladi. Ti pogoji bi bili: 1. jamstva glede sicilskega volilnega zakona; 2. zagotovila glede volilnega zakona za parlamentarne volitve; 3. umik zakonskega načrta Cappugi-Angelini o rekviziciji nedelavnih industrijskih podjetij; 4. odložitev vseh načrtov o deželni ureditvi; 5. nova gospodarska politika. Sprejem teh zahtev bi pomenil odločno usmeritev vlade na desno, razen kar se tiče prvih dveh točk.

Vlada bo zašla v težave že 16. marca, ko pride v poslanski zbornici na dnevni red diskusija o zemljiških pogodbah. Vlada bo zahtevala odložitev resolucije, da bi preprečila zaostritev nasprotij med vladnimi strankami tik pred Scelbovim odhodom. Republikanci dajejo razumeti, da se ne čutijo vezane z notranjo disciplino vladne koalicije, liberalci pa so v zadregi, kajti če zbornica odobri odložitev diskusije o zemljiških pogodbah, kar PLI sicer želi, se po dnevnem redu začne razprava o Tremellonijevem davčnem zakonu, proti kateremu imajo liberalci prav tako vrsto ugovorov. Le majhna nedisciplina med demokristjani bi utegnila sprožiti krizo.

A. P.

Anthony Eden v Rimu

Angleški zunanji minister je spremenil svoj prvotni načrt in bo v Rimu ostal čez nedeljo ter se sestal z zunanjim ministrom Martinom Program Scelbovega in Martinovega obiska v ZDA

RIM, 5. — Danes zvečer je prispel v Rim angleški zunanji minister Anthony Eden, ki bo ostal v italijanskem glavnem mestu kot gost angleškega veleposlanika Clarka do ponedeljka predpoldne. Prvotno je bilo napovedano, da bo Eden v Rimu samo prenočil, danes pa je Foreign Office sporočil, da je sklenil podaljšati svoje bivanje v Rimu za en dan.

Ceprav se bo tako Edenu nudila priložnost, da se sestane z italijanskim zunanjim ministrom Martinom in morda tudi z ministrskim predsednikom Scelbo, izključujejo v londonskih uradnih krogih, da bi bila sprememba programa Edenovega potovanja posledica političnih razlogov, temveč prej izraz želje angleškega zunanjega ministra in njegove žene, da si malo odpočijeta, potem ko sta v dveh tednih prepotovala 15.000 milj. Na tem potovanju je Eden prisostvoval konferenci SEATO v Bangkoku, obenem pa je imel zasebne razgovore z državniki Burme, Malajske, Pakistana, Indije, Iraka, Libanona in zdaj še Italije.

V Washingtonu pa so danes objavili točnejši program Scelbovega in Martinovega obiska v ZDA. Iz razporeda predvidenih razgovorov sklepajo v washingtonskih političnih krogih, da se bodo razgovori po ameriški želji bolj ukvarjali s splošnim pregledom vprašanj, ki zanimajo obe deželi, kot pa s podrobnim razpravljanjem o posameznih problemih. Razgovori bodo torej povsem politična značaja in se bodo le v podrejeni meri spuščali na tehnično področje. V italijanskih virih pa zatrjujejo, da bodo razpravljali predvsem o onih vprašanjih, ki so, kot pravi agencija ANSA, «v zvezi s ponovno vlogo Italije kot evropske in sredozemske velike sile».

Scelba in Martino bosta prispela z letalom v New York 24. marca zjutraj in bosta popoldne nadaljevala pot v Kanado. 25. marca bosta v Montrealu, 26. pa v Ottawi. 27. marca zvečer bosta s kanadskim letalom prispela v Washington, kjer ju bodo nastanili v Blair Housu. Prihodnjega dne predpoldne se bodo začeli razgovori v državnem tajništvu z Johnom Fosterom Dullesom in nato s predsednikom Eisenhowerjem, ki bo italijanskim gostoma priredil tudi kosilo. 29. marca bosta imela Scelba in Martino vrsto razgovorov z raznimi ministri, med njimi z ministroma državnega zaklada in državne obrambe, nato pa z ravnateljem FOA Haroldom Stassenom. Iz Washingtona bosta odpotovala 30. marca zvečer in sicer z vlakom v New York. Dva dneva bosta posvečena obiskom v New Yorku, nato pa bo Martino obiskal San Francisco, Scelba pa Philadelphio in nato Detroit. 6. aprila bosta oba spet v New Yorku, naslednjega dne pa bosta z letalom odpotovala nazaj v Italijo.



Slika kaže palestinske begunce na področju Gaze, ki skušajo med demonstracijami vdreti v poslopje «naraščajočega mesecan, ki ga obleg ajo, in v katerem je skupina ameriških častnikov in dopisnikov.

Francosko-nemška polemika o posarskem vprašanju

Zahodna Nemčija je včeraj protestirala v Parizu zaradi izjave francoskega zunanjega ministrstva - Glasovi o morebitnem sklicanju konference treh zahodnih zunanjih ministrov po francoski ratifikaciji pariških sporazumov

PARIZ, 5. — Francoski uradni krogi izjavljajo danes, da se zdi gotovo, da bo v kratkem sklicana konferenca zunanjih ministrov treh zahodnih velesil in sicer po dokončni ratifikaciji pariških sporazumov v Franciji.

Konferenca še ni bila dokončno sklicana, toda v francoskih krogih opozarjajo, da se o njej govori že dolgo časa. «Figaro» je naznanil danes v dopisu iz Washingtona, da se bodo trije zunanji ministri sestali aprila v ameriškem glavnem mestu.

V pariških uradnih krogih zatrjujejo, da se trije zunanji ministri redno periodično sestajajo in da zaradi tega nova konferenca ne bi bila nič predsedniku Edgaru Fauru bo francoskemu ministrskemu predsedniku Edgardu Fauru posrečilo doseči ratifikacijo pariških sporazumov v republiškem svetu.

Ameriški predstavniki v Parizu pa kažejo precej skepticizma ob vesti, ki jo je objavil «Figaro» in izražajo dvom, da bi se trije zunanji ministri lahko sestali pred konferenco zunanjih ministrov NATO, ki bo maja v Atenah.

V francoskih krogih sodijo nadalje, da bi na konferenci zunanjih ministrov morali govoriti tudi o Indokini, zlasti po nepričakovanem odstopu kralja Kambodže. Poleg tega bi utegnilo biti na dnevnem redu vprašanje Daljnega vzhoda, glede katerega Francija ne prikriva svojega razočaranja, ker je bila izključena od posvetovanj v zvezi s sklenitvijo obrambne pogodbe med Irakom in Turčijo. V razgovorih z ameriškimi predstavniki v Parizu so francoski prestavniki že izrazili bojazen, da bi Irak utegnil postaviti zahteve po Siriji, ki je bila nekoč francoski protektorat in kjer je francoski vpliv še danes precejšen.

V Londonu je predstavnik Foreign Officea izjavil, da zaenkrat še ni predvidena konferenca treh zunanjih ministrov. V londonskih diplomatskih krogih pravijo da so informacije v tem smislu «vsaj prezgodnje», tudi ker se še ne ve, kdaj bo Francija dokončno ratificirala pariške sporazume. Na splošno pa pripominjajo, da se bodo po tej ratifikaciji morala začeti nova pogajanja. Danes zjutraj pa je «Daily Mail» predvideval konferenco štirih ali petih velikih to pomlad.

V Washingtonu pripominjajo, da je zamisel o konferenci treh zunanjih ministrov sprožil francoski veleposlanik Henry Bonnet v razgovorih z ameriškim državnim tajnikom Dullesom med konferenco v Bangkoku.

Zahodnonemška vlada pa je danes ponovno poudarila, da se ne odpoveduje Posarju. V izjavi, ki jo je izdala danes, ozančuje Posarje za nemško ozemlje in poudarja, da mora imeti posarsko prebivalstvo pravico do borbe za povratek v Nemčijo in to tudi po izvedbi pariškega sporazuma o evropeizaciji ozemlja.

Diplomatski korak v tem smislu pa je napravil danes predpoldne v Parizu zahodnonemški veleposlanik Wilhelm Hausenstein, ki je po navodilih svoje vlade obiskal francosko zunanje ministrstvo in protestiral proti izjavi o Posarju, ki je bila izdana 12 ur poprej v krogih francoskega zunanjega ministrstva.

Quai d'Orsay je včeraj izdal izjavo, ki je v zvezi z Adenauerjevim govorom v Bundestagu zatrjevala: prvič, da bo Francija storila vse, kar je v njeni moči, da bi preprečila, da bi bodoča mirovna pogodba dodelila posarski industrijski in rudarski bazen Nemčiji; drugič, da Francija zanikuje Adenauerjeve trditve, da so ZDA in Anglija umaknile svojo obljubo, da bodo podpirale francoske zahteve po Posarju; in tretjič, da bi se moralo posarsko prebivalstvo v skladu s pariškimi sporazumi vzdržati vsakršne agitacije za priključitev k Nemčiji.

V svojem govoru v Bundestagu, ki je povzročil ostre proteste v Parizu, pa je kancler zagotavljal, da mu je bivši ministrski predsednik Mendes France zagotovil na konferenci v Saint Cloudu v prejšnjem oktobru da bodo Nemčiji naklonjene stranke v Posarju imele vso svobodo delovanja in propagande, in da so ZDA in Velika Britanija sklenile, da ne bodo podpirale francoskih zahtev po Posarju na mirovni konferenci. Ne ZDA ne Francija niso doslej potrdile Adenauerjevih trditev.

„HLADNA ATOMSKA VOJNA" se čedalje bolj razvnema

Tudi Moskva grozi Angliji in ZDA z atomsko in vodikovo bombo ter poudarja svojo nadmoč na tem področju - Britanski tisk o Pontecorvu - Attlee o vodikovi bombi

LONDON, 5. — «Hladna atomska vojna» med Vzhodom in Zahodom, ki se je v zadnjem času razvnela in ki jo je še bolj poživel Churchill s svojim zadnjim govorom, se nadaljuje. Ena in druga stran skuša prikazati svojo premoč. Toda k sreči se ta vojna vodi samo v tisku in po radiu, v govorih in na tiskovnih konferencah. Vendar pa je vse to tudi v nemajhni meri v zvezi z zasedanjem pododbora OZN za razorožitev v Londonu, kjer skuša tako ena kakor druga stran vsiliti svojo tezo in stališče, kar mora seveda podpreti s kolikor mogoče bolj prepričljivimi «dokazi» o svoji premoči, ki bi nasprotnika strla, če ne pristane «na res miroljubne predloge». V ta okvir spadajo nedvomno tudi izjave pobeglega fizika Pontecorva na včerajšnji tiskovni konferenci v Moskvi.

Toda med stalnim poudarjanjem «miroljubnosti» eni in drugi mahajo z atomsko in vodikovo bombo. Moskovski radio je na primer danes oddajal članek iz sovjetskega lista «Novoje vremja», ki ga je napisal general Isajev. «V sedanjih pogojih, je rečeno med drugim v članku, ne morejo voditelji ZDA upati, da bi v primeru njihovega napada ostalo ameriško ozemlje izven vojaških represalij. Dobro bi bilo, da bi to v Washingtonu dobro razumeli».

«ZDA in Velika Britanija, pravi dalje list, so računale na monopol z jedrnim orožjem, kar se je ze zdavnaj pokazalo za brezmiselno. Sovjetska zveza pozna tajnost izdelovanja atomskega orožja, kar pa se tiče izdelovanja vodikovega orožja, je mnogo pred ZDA. Nihče ne more mimo izjav Molotova o izdelovanju vodikovega orožja. Sovjetsko ljudstvo je doseglo tako velik uspeh, da so sedaj ZDA in ne Sovjetska zveza, zaostale».

General kritizira nato «neumno strategijo» Amerike, «ki je zgradila oporišča ob južnih in severnih mejah Sovjetske zveze, zato da bi se jih poslužila kot odskočne deske za napad», in dodaja, da «ameriška oporišča, razdeljena po vsem svetu, vodijo neizbežno k razpršenju sil».

Londonski tisk daje izjavam Pontecorva velik poudarek, strinja pa se v tem, da njegova tiskovna konferenca spada v okvir sovjetske propagande, ter je mnenja, da Pontecorvo ni mogel Sovjetski zvezi izdati bistvenih tajnosti. Liberalni «Manchester Guardian» se pri tem sprasuje, kaj Rusi čakajo, da bi «iz omare povlekli tudi Burgessa in MacLeana».

Laburistični «Daily Herald» pa pripominja: «Pontecorva so njegovi moskovski gospodarji razkazali skupno z njegovo medaljo o Stalinovi nagradi. Podal je tisku izjavo in govoril o svojem stanovanju v Moskvi, o svoji vili na deželi in o svojem delu za uporabo atomske sile v mirnodobske namene. Na koga naj bi vplivalo to razkazovanje? Komu je sedaj mar, kaj misli ta renegat?»

O zadevi je sinoči po radiu govoril tudi britanski obrambni minister McMillan. Izjavil je, da je odpadništvo atomskih znanstvenikov, kakor je Bruno Pontecorvo, bilo «huda nesreča». Govoril je zatem o sodelovanju med ZDA in Veliko Britanijo na atomskem področju med vojno ter je pripomnil, da je vse šlo v redu, dokler se niso pojavili izdajalci, ki so izdali tajnosti, zaradi česar niso hoteli Američani razkrivati več svojih tajnosti.

Zahodni opazovalci so mnenja, da je namen sovjetske poteze preprečiti, da bi Velika Britanija in ZDA začeli z izmenjavanjem atomskih tajnosti. Sovjetska poteza naj bi vzbudila nove sume proti britanski varnosti.

Iz Washingtona javljajo, da je znani angleški atomski znanstvenik William Penney med vojaškimi in znanstvenimi opazovalci, ki so jih ZDA povabile, da razpravljajo o zaključkih vojaškega značaja na podlagi atomskih poizkusov, ki jih sedaj delajo v Nevadi.

O vodikovi bombi je sinoči govoril tudi laburistični voditelj Attlee. Dejal je, da bi bilo nespametno že vnaprej izjavljati, da ne bodo uporabljali vodikove bombe v primeru vojne, ker bi to nasprotniki izkoristili. Pripomnil je: «Vse je v upanju, da bosta na obeh straneh prevladala zdrav razum in presojanje, in prav zaradi tega vztrajamo na razgovorih na čim višji ravni. Ti razgovori lahko tudi ne bi imeli uspeha, toda vredno je poizkusiti. Mi obsojamo, da vlada ni dovolj odločno poizkušala doseci razgovore na višji ravni».

Attlee je dodal, da po njegovem mnenju ne bi bilo z Rusi prav nič laže pogajati se, tudi če bi odložili oborožitev Nemčije. Zato je treba «kremeljskim voditeljem govoriti brez ovinkov».

Predsednik Bajar na obisku v Iraku

BAGDAD, 5. — Predsednik turške republike Bajar je danes prišel na uraden obisk v Irak. V Bagdadu, kamor je prišel z letalom, so ga sprejeli predsednik vlade Nuri Said in člani iraške vlade. V prostorih letališča pa sta ga sprejela kralj Faisal in prestolonaslednik Abdulilah. V Iraku bo Bajar ostal 3 dni.

Komaj so se spomnili Stalinove smrti

MOSKVA, 5. — Ob drugi obletnici Stalinove smrti objavlja «Pravda» na drugi strani dolg članek znanega gospodarstvenika Konstantinova, člana sovjetske akademije, pod naslovom «I. V. Stalin in vprašanja izgradnje komunizma». Članek poudarja, da je Stalin «branil in razvil genialno Leninovo tezo o prednosti hitrega povecanja proizvodnje težke industrije, kar je odločilen gospodarski činitelj za postopni prehod od socializma h komunizmu».

Pred letom dni je «Pravda» posvetila prvi obletnici Stalinove smrti uvodnik, ki je zavzel večino prve strani na drugi strani pa je objavila dolg članek akademika G. Aleksandrova o «mogočnih silah ustvarjalnega marksizma», ki je bil sestavljen v obliki slavospeva Stalinu. Aleksandrov je poudarjal zlasti «dragoceni prispevek Stalina k marksistični teoriji in skrb, s katero je pazil na čistost revolucionarne teorije». Letošnji članek Konsatntinova govori sicer o Stalinu, ne omenja pa niti z besedico, da poteka obletnica njegove smrti.

Ostali listi na primer «Izvestja» ali «Trud», glasilo sindikatov, sploh ne omenjajo obletnice Stalinove smrti.

Tito na proslavi 8. marca v Beogradu

BEOGRAD, 5. — Predsednik republike maršal Tito s soprogo je danes prisostvoval svečani akademiji, ki jo je v čast mednarodnega praznika žensk priredila Zveza ženskih društev Beograda. Akademiji je prisostvoval tudi predsednik zvezne ljudske skupščine Moša Pijade.

Mednarodni praznik žensk 8. marca bodo letos v Jugoslaviji proslavili s prireditvami in akademijami.

F. Coulet v Ljubljani

LJUBLJANA, 5. — Francoski veleposlanik v Jugoslaviji François Coulet, ki je danes obiskal Ljubljano, je bil sprejet pri predsedniku Ljudske skupščine Slovenije Mihi Marinku. Francoski veleposlanik je položil venec na grobnico narodnih herojev, nato pa si je ogledal tovarno Litostroj in kulturne znamenitosti Ljubljane.

Včeraj obmejni incidenti med Izraelom in Jordanom

Pet jordanskih državljanov ubitih - Napet položaj na področju Gaze - Hammarskjoeld poslal vabilo Burnsu - Edenovi razgovori v Bagdadu in Beirutu

NEW YORK, 5. — Glavni tajnik OZN Hammarskjoeld je takoj po zaključku včerajšnje seje Varnostnega sveta brzojavno povabil generala Burnsa, naj pride pred Varnostni svet, da poroča o spopadu na področju Gaze. Hammarskjoeld je poslal brzojavko tudi izraelskemu in egiptovskemu zunanjemu ministru s pozivom, naj skušata preprečiti nove incidente.

Zvedelo se je, da bo Burns odpotoval v New York prihodnji teden. Jutri pa bo imela mešana komisija za premirje ponovno sejo. Iz Gaze poročajo, da je komisija za premirje pozvala izraelske in egiptovske sile, naj ne prekoračijo demarkacijske črte. V Kairu je načelnik oddelka za Palestino v egiptovskem vojnem ministrstvu polkovnik Gohari sporočil, da so opazovalci komisije za premirje izročili egiptovskim oblastem prepis svojega poročila o spopadu. Gohari je izjavil, da poročilo točno potrjuje izjave egiptovske vlade in da dokazuje, da so Izraelci bili napadalci.

Egiptovski guverner na področju Gaze general Rifaat pa je danes tisku izjavil, da so Izraelci preteklo noč streljali na neki egiptovski položaj na področju Deir El Balat. Na vsem področju krožijo danes avtomobili z zvočniki in pozivajo prebivalstvo, naj bo mirno, ter ga opozarjajo, da so vse demonstracije prepovedane. Guverner Rifaat je izročil delegaciji palestinskih beguncev odgovor egiptovske vlade na njihove zahteve. Vlada je sklenila, da ne bo izvedla svojega načrta za preselitev beguncev na področje Sinai, ter da «z naklonjenostjo» proučuje zahtevo beguncev, naj bi jim izročili orožje in naj bi jih vojaško vežbali. Medtem pa so druzinske člane opazovalcev OZN odselili s tega področja v Jeruzalem. Predstavnik komisije je izjavil, da so to sklenili zaradi sovražnega zadrževanja.

V krogih blizu arabske legije v Amanu pa zatrjujejo, da je danes dvajset izraelskih vojakov prišlo na jordansko ozemlje, kjer so zajeli šest beduinov v bližini Hebrona zahodno od Mrtvega morja. Odpeljali so jih na izraelsko ozemlje ter 5 od njih ubili, šestega pa izpustili. Ta je izjavil, da so Izraelci svoje delanje opravičili kot represalijo zaradi nedavnega umora treh Židov na istem področju. V istih krogih zatrjujejo, da so izraelske čete danes streljale na neko jordansko izvidnico na področju Beit Govrin. Jordanske oblasti so protestirale pri komisiji za premirje ter so zahtevale njeno izredno sejo. Opazovalci OZN so že odšli na kraj incidenta, da uvedejo preiskavo.

Predstavnik izraelske vojske pa je izjavil, da so vojaške oblasti takoj po jordanskem protestu uvedle preiskavo in ugotovile, da ni bil v incident vmešan noben izraelski vojak. Dodal je, da se vodi preiskava, zato da se ugotovi morebitna odgovornost izraelskih državljanov.

Predstavnik je tudi izjavil, da so s sirijske strani danes popoldne streljali na dva Izraelca, ki sta delala v coni v koloniji Hagovrin. Eden od njiju je bil ranjen. Sirijci so prenehali streljati, ko so prišli drugi člani kolonije in so sprožili nekaj strelov proti njim.

Medtem sta egiptovski minister za narodno usmerjanje Salem in sirijski zunanji minister El Azem prišla v Riad, kjer se bosta sestala s kraljem Saudom, mu sporočila vsebino sporazuma med Sirijo in Egiptom ter povabila Saudovo Arabijo, naj pristopi k sporazumu. V Damasku izjavljajo v poučenih krogih, da vsebuje sirijsko-egiptovska izjava sledeče določbe: koordinacija arabske politike; enotnost na gospodarskem in kulturnem področju; ustanovitev vrhovnega obrambnega sveta in enotnega povelj stva, ki bosta imela oblast izdelovati enotne načrte; koordinacije načrtov, oborožitve in vežbanja; nobene udeležbe v tujih vojaških zavezništvih in privrženost novi pogodbi o medarabski kolektivni varnosti; obveza, da se ne sklenejo politične in vojaške pogodbe, ne da bi se to poročalo vrhovnemu obrambnemu svetu.

Baje bo ustanovljena tudi arabska centralna banka in izvedla se bo gospodarska zveza na podlagi ukinitve carinskih pregrad.

O položaju na Srednjem vzhodu se je danes razgovarjal z egiptovskim predsednikom vlade Naserom tudi angleški poslanik v Kairu Stevenson. Britanski zunanji minister Eden pa se je danes ob svojem povratku iz Azije ustavil v Bagdadu in Beirutu, kjer se je razgovarjal z vladnimi predstavniki v zvezi s pogodbo med Irakom in Turčijo. Iz Beiruta je nato Eden odpotoval v Rim.

KAIRO, 5. — V Aleksandriji so sinoči odprli razstavo Jugoslovanske ljudske armade.

"Poujadisti" povzročajo težave Faureovi vladi

Desnica, ki je pod vplivom volivcev iz tega gibanja, je v precejšnji zadregi - Posebna po oblastila Palewskemu na področju obrambe

PARIZ, 5. — Edgar Faure je danes podelil obširna pooblastila na področju obrambe Gastonu Palewskemu, ki je do sedaj bil uradno «minister dodeljen ministrskemu predsedniku». Palewski bo imel široka pooblastila na področju obrambe, na področju industrijskega in gospodarskega organiziranja in mobiliziranja v Franciji in v čezmorskih ozemljih ter na področju atomskih raziskovanj.

Nadzoroval bo komisariat za atomsko silo, zavod za raziskovanja na področju obrambe in komisijo za znanstvena raziskovanja. Obožčene sile pa ostanejo pod nadzorstvom generala Koeniga ki je tudi golist.

V pristojnih krogih so mnenja, da bo glavna naloga Palewskega skrbno reorganizirati narodno obrambo in strategijo in ju prilagoditi zahtevam atomske vojne. Zatrjujejo, da se maršal Juin strinja s to revizijo in z imenovanjem Palewskega.

Pričakujejo, da bo imenovanje naletelo na kritiko tistih krogov, ki se ne strinjajo s Palewskim, ki se poteguje za razgovore s Sovjetsko zvezo še pred oborožitvijo Nemčije. Pooblastila Palewskega veljajo tudi glede mednarodnih pogajanj o razorožitvi.

Kakor smo že javili, so v veliki večini, ki podpira Faurea, nastale prve težave. Že včeraj je finančna komisija narodne skupščine zavrnila predlog vlade v zvezi z izboljšanjem položaja državnih nameščencev. Nemajhne težave pa povzroča vladi tudi gibanje «pujadistov», ki je nastalo kot davčni upor malih trgovcev in obrtnikov v zaostalem srediču Francije ter se je nato razširilo proti Severu. Poujade, knjigarnar z dežele na cigar protidavčna, protidemokratična in protisemitska gesla se do sedaj niso ozirali, je sedaj povzročil trenja med poslanci sredine in desnice. Poujade vodi propagando proti plačevanju davkov, dokler vlada teh ne zniža in ne odpiše zaostalih davkov. Vlada sicer napoveduje odločne ukrepe proti temu gibanju, toda pred volitvami, ki se bližajo, postajajo poslanci zelo popustljivi.

S tem vprašanjem se bavi tudi tednik «L'Express», ki analizira politične namene «poujadistov». List pravi, da se to gibanje sedaj pripravlja na volitve v departmajih in za senat ki bodo spomladi. Poujadisti ne bodo sicer za sedaj postavili nobenega kandidata, toda se bodo zuradi podpore, ki so jo s svojim vplivom dosegli med desnim krilom parlamenta, zadovoljili z nadaljnjim izjavljanjem svojega vpliva in bodo desničarskim kandidatom obljubili, da «bodo poskrbeli, da volivci glasujejo, kakor je treba, pod pogojem, da se ti kandidati javno izrečejo, da se strinjajo z že pripravljenim davčnim programom». List zaključuje, da se je desnica v vladi sedaj nenadoma znašla pred nujnim vprašanjem: Ali se morajo obljube ki jih je dala svojim klientom, ki se sedaj pod vodstvom Poujada upirajo, izpolniti, pri čemer se tvega spodkopavanje države, ali pa je treba vladati proti tej klienteli in tvegati njeno izgubo.

Izjave predsednika španske republikanske vlade

PARIZ, 5. — Predsednik španske republikanske vlade v izgnanstvu Gordon Ordas poudarja danes v izjavi tisku, da «resolucije, ki so bile sprejete na nedavnem kongresu španske komunistične stranke, postavljajo to stranko v drugačen položaj v odnosu do ostalih španskih republikanskih formacij». Ordas očita tej stranki zlasti, da «daje obljube skrajni nerepublikanski desnici, zato da bi jo potegnila v široko protifrankistično narodno fronto, ki bi jo hotela ustanoviti pod lastnim vodstvom».

Izjava predsednika Ordasa se zaključuje: «Poti so torej točno začrtane. Mi bomo nadaljevali našo protifrankistično in republikansko borbo brez najmanjših stikov s kominformisti in z monarhisti.»

BEOGRAD, 5. — Jugoslovanski Aerotransport bo za turistično sezono uvedel nove letalske zveze med Jugoslavijo in Avstrijo. Od 15. junija dalje bodo jugoslovanska letala vzdrževala stalen promet med Dunajem, Gradcem in Celovcem ter Dubrovnikom, Splitom in Reko.

Nov mrzel val v Severni Italiji

Iz Bozna javljajo, da je po spomladanskem vremenu v preteklih dneh nenadoma pritisnil nov mrzel val. V zgornji dolini Pusteria je preteklo noč bilo 14 stopinj pod ničlo, na Brenerju 12, v dolini Venosta 13. V drugih krajih Južne Tirolske je termometer kazal okoli 10 stopinj pod ničlo.

Vreme se je nenadoma poslabšalo tudi v Trentu, Turinu, Veroni, Bologni, Firencah in drugod, kjer je po razmeroma lepem vremenu nenadoma pritisnil mraz in zapadel nov sneg.

V Beogradu razstava indijske umetnosti

BEOGRAD, 5. — V Beogradu bo 8. marca odprta razstava indijske umetnosti. Indijski veleposlanik v Beogradu Dajal je ocenil to razstavo kot važen korak v seznanjanju jugoslovanske javnosti z indijsko kulturo, umetnostjo in folklore. Izrazil je prepričanje, da bo razstava dala pobudo za nadaljnje tesnejše stike v prihodnosti.

Jugosl. - ital. pogajanja za ureditev soc'alnega zavarovanja

BEOGRAD 5. — V Beogradu so se 2. marca začeli jugoslovansko-italijanski razgovori o ureditvi obveznosti socialnega zavarovanja do prebivalstva, ki je spr menilo državljanstvo po mirovni pogodbi iz leta 1947 in ki je bilo prej socialno zavarovano v Italiji.



Novi italijanski veleposlanik v Beogradu Gastone Guidotti odhaja skupno s svojo hčerko (desno) z ladjo «Andrea Doria» iz New Yorka, kjer je bil kot italijanski opazovalec v Organizaciji Združenih narodov.

SPOMINSKI DNEVI

Na današnji dan se je leta 1836 rodil v Podsmreki pri Velikih Laščah Josip Stritar, slovenski pesnik in pisatelj.

TRŽAŠKI DNEVNIK

Danes, NEDELJA 6. marca Fridolin, Danica
Sonce vzide ob 6.38 in zatone ob 17.57. Dolžina dneva 11.19. Luna vzide ob 15.51 in zatone ob 5.11.
Jutri, PONEDELJEK 7. marca Tomaž Ak., Zvezda

ZANIMIVI PODATKI IZ 4. ŠTEV. LISTA „LA ZONA FRANCA"

Plebiscit tržaškega prebivalstva za ustanovitev integralne proste cone

V mestnem odboru za ustanovitev proste cone je zastopanih 15.605 podjetij, ki skupno s kategorijami, ki se načelno strinjajo s to zahtevo, predstavljajo 247.000 prebivalcev

Po daljšem presledku je izšla četrta številka lista «La Zona Franca», ki ga izdaja Mestni odbor za tržaško prosto cono. List objavlja zanimive podatke o podjetjih, ki so pristopila k omenjenemu odboru in o podjetjih, ki se strinjajo z ustanovitvijo proste cone. Na prvi strani je objavljena razpredelnica iz katere je razvidno, da je že do sedaj ogromna večina tržaškega prebivalstva za ustanovitev proste cone.

V Mestnem odboru za ustanovitev proste cone je zastopanih 15.605 podjetij najrazličnejših kategorij, ki imajo skupno 30.925 uslužbencev in v katerih je skupno z lastniki in člani njihovih družin, zaposlenih 46.701 oseb. Podjetja so takole zastopana:

Združenje trgovcev z lesom 91 podjetij, 540 uslužbencev, 631 zaposlenih oseb in predstavlja 2.208 prebivalcev;

Združenje male industrije 160 podjetij, 9.283 uslužbencev, 10.043 zaposlenih oseb, predstavlja 35.150 prebivalcev;

Združenje trgovcev na drobno 3925 podjetij, 8100 uslužbencev, 12.025 zaposlenih oseb in predstavlja 42.087 prebivalcev;

Združenje male trgovine 1800 prodajaln, zaposluje 1800 oseb in predstavlja 6.300 prebivalcev;

Skupina ladijskih dobaviteljev 10 podjetij, 60 uslužbencev, 70 zaposlenih oseb in predstavlja 235 prebivalcev;

Združenje pekov 155 prodajaln, 450 uslužbencev, 605 zaposlenih oseb in predstavlja 2117 prebivalcev;

Združenje trgovcev z živino in mesom 220 podjetij ali prodajaln, 460 uslužbencev, 680 zaposlenih oseb in predstavlja 2.380 prebivalcev;

Združenje trgovcev z vinom na debelo 26 podjetij, 200 uslužbencev, 226 zaposlenih oseb in predstavlja 791 prebivalcev;

Združenje lastnikov javnih lokalov 1400 lokalov, 2400 uslužbencev, 3800 zaposlenih oseb in predstavlja 13.300 prebivalcev;

Združenje hotelirjev 23 hotelov, 250 uslužbencev, 273 zaposlenih oseb in predstavlja 955 prebivalcev;

Zbor industrijskih tehnikov 260 oseb, ki predstavljajo 930 prebivalcev;

Združenje lastnikov stanovanjskih hiš 2000 oseb in predstavljajo 7000 prebivalcev;

Izvozniki vina 13 podjetij, 100 uslužbencev, 113 zaposlenih oseb in predstavljajo 385 prebivalcev;

Združenje lastnikov lekarn 47 lekarn, 180 uslužbencev, 227 zaposlenih oseb in predstavlja 794 prebivalcev;

Pristaniške družbe (3) s 1520 uslužbenci in predstavljajo 5.320 prebivalcev;

Federacija vzajemnih zadrug (116) 880 uslužbencev in predstavlja 3.080 prebivalcev;

Združenje obrtnikov 5600 delavnic, 5800 uslužbencev, 11.400 zaposlenih oseb in predstavlja 39.900 prebivalcev;

Zbor pristaniških pilotov (1), 8 uslužbencev, ki predstavljajo 28 prebivalcev;

Združenje trgovcev s sladkorjem 10 podjetij, 20 uslužbencev, 30 zaposlenih oseb in predstavlja 105 prebivalcev;

Zasebnih sanatorijev je 3, imajo 59 uslužbencev in predstavljajo 206 prebivalcev;

Zbor babic (1), 25 oseb in predstavlja 87 prebivalcev;

Zadruga oseb, ki privezujejo ladje v pristanišču (1), 26 uslužbencev in predstavlja 91 prebivalcev;

Združenje oseb za pravico do stanovanja predstavlja 5500 prebivalcev.

Kategorije, ki se načelno strinjajo z ustanovitvijo proste cone:

Združenje industrijcev 561 podjetij, 22.647 uslužbencev, ki predstavljajo 79.264 prebivalcev;

Združenje svobodnih pomorskih družb 17 podjetij, 690 uslužbencev, 707 zaposlenih oseb in predstavlja 2.474 prebivalcev;

Trgovci na debelo z raznim blagom 120 podjetij, 360 uslužbencev, 480 zaposlenih oseb in predstavljajo 1680 prebivalcev.

Vse gornje ustanove, članice mestnega odbora za tržaško prosto cono in ustanove in podjetja, ki se načelno strinjajo z ustanovitvijo proste cone, predstavljajo skupno 247.032 prebivalcev. (Število prebivalcev, ki naj bi bili za ustanovitev proste cone, je list «La Zona Franca» dosegel s pomnožitvijo s številom 3,5 vseh zaposlenih oseb — delavcev in delodajalcev. Po statističnih podatkih tržaške občine šteje namreč vsaka tržaška družina 3,5 članov.)

Tudi to število ne izraža celotno število oseb, ki so za ustanovitev tržaške proste cone, ker sloni na zaposlenih osebah v najrazličnejših gospodarskih in drugih ustanovah. V tem številu na pr. niso vključeni brezposelni itd. Kljub temu pa je iz tega razvidno, da je ogromna večina tržaškega prebivalstva na strani mestnega odbora za tržaško prosto cono, ki zahteva od oblasti, da se ta čimprej ustanovi. Hkrati pa ugotavljamo, da v gornjem seznamu nista upoštevani dve kmečki organizaciji, ki zastopata vse kmetovalce našega področja, kot tudi niso zastopane druge slovenske organizacije in ustanove, ki so prijavile svojo udeležbo Mestnemu odboru. To dokazuje, da je danes na Tržaškem skoraj sleherni prebivalec razen male peščice zainteresiranih elementov, za ustanovitev proste cone.

Ista številka lista «La Zona Franca», objavlja tudi uvodnik v katerem opozarja rimsko vlado na plebiscit tržaškega prebivalstva za ustanovitev proste cone, v kateri vidijo Tržačani edino sredstvo za izboljšanje sedanjega gospodarskega položaja, za preprečitev nadaljnjega izseljevanja domače delovne sile in za ustvarjanje pogojev, za zaposlitev brezposelnih. Zato, poudarja list, je sedaj dolžnost vlade, opozoriti na to dejstvo trgovinsko zbornico, ki ne upošteva zahtev poslovnih krogov in še vedno «koleba» glede tega vprašanja.

List dalje objavlja razne članke in pisma, ki dokazujejo nujnost ustanovitve proste cone za rešitev tržaškega gospodarstva. Hkrati pa ponatiskuje članke, izjave in stališča iz let po prvi svetovni vojni, ko so že tedaj vsi tržaški krogi in še posebno trgovinska zbornica zahtevali ustanovitev proste cone za Trst.

Tržaška podružnica «Risorgimento Socialista»

Te dni so na Korzu Garibaldi 4-III., tel. 44.555, odprli tržaško podružnico uredništva političnega tednika «Risorgimento Socialista».

Naročniki in čitatelji se obveščajo, da bo uredniški urad odprt vsak dan od 11. do 13. in od 17. do 20. ure.

ŠE ENO NEPRIJETNO PRESENEČENJE PO SOBOTNEM SONCU

Nenadno znižanje temperature s pravcatim snežnim metežem

**Sneg je z nekaj centimetrov debelo plastjo pobelil mesto
Zaradi poledice oviran promet v mestu in okolici - Prve žrtve**

Ko je po burji in snegu v prvih dneh tega tedna zopet posijalo sonce, smo se oddahnili, kajti prepričani smo bili, da je zima za nami. Toda vse kaže, da bomo v tem mesecu doživeli še marsikatero neprijetno presenečenje, čeprav manjka komaj 14 dni do nastopa pomladi.

Včeraj popoldne, in sicer okoli 16. ure je zopet začelo snežiti. Najprej polagoma, brez vetra in burje, nato vse močneje, dokler ni z Nanosa pritisnila še močna burja in v kratkem času ustvarila pravcati snežni metež. Okoli 17. ure je zapadlo že en centimeter snega, strehe hiš so se pobelile, le po cestah se je sneg sproti topil. Proti večeru pa je temperatura padla pod ničlo in na ledeno ploskev se je začel prijemati tudi sneg, tako da je bilo mesto v kratkem času popolnoma zasneženo, burja pa se je še povečala in dosegla sunke okrog 100 km na uro ter povzročila prave snežne vrtince.

Sneg, burja in mraz so seveda povzročili vrsto neprijetnosti. Hoja po cestah je postala nevarna bodisi zaradi burje bodisi zaradi poledice, tako da se je marsikateri pešec nepričakovano znašel na tleh. Promet z motornimi vozili se je močno zmanjšal, saj poledica ne nudi varne vožnje. Zastoj je nastal tudi v filobusnem prometu, kajti posebno na cestah, ki so speljane v strmino, filobusi zaradi ledu niso mogli naprej.

V akcijo so seveda stopili takoj uslužbenci ustanove za vzdrževanje cest ANAS, ki so odšli s svojimi snežnimi plugi na glavne ceste v tržaški okolici in pričeli orati sneg ter ceste posipati z drobnim gramozom. Kljub temu pa je vožnja po teh cestah nevarna in se vsem vozačem priporoča kar največja previdnost.

Med prvimi, ki so občutili posledice nenadnega slabega vremena, je bila 51-letna Giorgina Verderbo por. Melli iz Ul. Ireneo della Croce 10, ki je v Ul. Diaz čakala tramvaj proge št. 9. Ko je tramvaj privozil, je Mellijeva hotela vstopiti, toda na zasneženi in poledeneli stopnici se ji je spodrsnilo in je padla ter se pri tem poškodovala na desni nogi. Na sprejemnem oddelku splošne bolnišnice so ji nudili prvo pomoč, potem pa so jo s priporočilom 8-dnevnega počitka poslali domov.

MEDTEM KO SE JE STAVKA INAIL VČERAJ ZAKLJUČILA

Že drugi dan stavka INAM s 100-odstotno udeležbo uslužbencev

Zaradi trmoglavega vztrojanja ravnateljstva v Rimu, trpijo škodo zavarovanci - Komisar Palamara ni sprejel delegacije stavkajočih

Stavka uslužbencev INAM in INAIL se je nadaljevala tudi včeraj in so se je zopet udeležili vsi uslužbenci, razen tistih, ki jih je stavkovni odbor oprostil stavkanja. Zato je delovala tudi včeraj samo ambulanta za nujne primere v Ul. Slataper, medtem ko je za klicanje zdravnikov na dom posloval urad v Ul. Nordio. V ustanovi INAIL se je stavka z včerajšnjim dnem zaključila, ker so jo uslužbenci te ustanove napovedali samo za 48 ur. Vse kaže, da se bo stavka v INAM, ki je bila napovedana za nedoločen čas, nadaljevala tudi v ponedeljek. Člani glavnega ravnateljstva INAM v Rimu, ki bi se morali sestati sinoči, da proučijo položaj, so namreč sestanek odložili. Glede stavke, če se bo v ponedeljek nadaljevala, bodo veljali isti predpisi kot doslej. Odprta bo samo ambulanta v Ul. Slataper s 4 zdravniki, medtem ko se bodo morali vsi tisti, ki bodo hoteli poklicati zdravnika na dom, obrniti na urad v Ul. Nordio.

Včeraj bi moral dr. Palamara sprejeti delegacijo uslužbencev INAM. Namen delegacije je bil, da vladnemu generalnemu komisarju obrazloži zahteve stavkajočih in zahteva, naj komisar uradno posreduje v Rimu za rešitev spora. Včeraj popoldne pa so s komisariata sporočili, da sestanek preklicujejo in so baje sprejeli samo podravnatelja tržaške podružnice INAM.

Številni sindikati so poslali stavkajočim uslužbencem INAM brzojavke, v katerih so izrazili solidarnost z njihovo upravičeno borbo. Hkrati pa so v teh brzojavkah obsodili ravnanje glavnega ravnateljstva INAM v Rimu, ki je krivo za spor in nastalo stavko, katera povzroča velikemu številu zavarovancev, ki potrebujejo zdravniške pomoči, veliko škodo, saj so prepuščeni sami sebi. Izredna služba, omejena na nekaj ur in samo na 4 zdravnike, namreč ne more zadostovati niti za najbolj nujne primere obolenja zavarovancev in njihovih družinskih članov. Zato bi se morale višje oblasti v Rimu končno zganiti in priznati uslužbencem INAM, kar so že priznale državnim uslužbencem.

Dr. Palamara bo sprejel delegacijo delavk konopljarne

Jutri ali pojutrišnjem bo dr. Palamara sprejel delegacijo delavk konopljarne, ki so bile svoj čas odpuščene. Pričakujejo, da bo dr. Palamara povedal kaj novega v zvezi z dodelitvijo jute iz državnih skladišč ARAR, kar bi omogočilo ponovno zaposlitev vseh odpuščenih delavk.

Pred stavko pekovskih delavcev?

Med pekovskimi delavci se pripravlja široka protestna akcija, ki se utegne spremeniti v stavko. Po stavki, ki je bila lani, je ostalo namreč veliko število nerešenih vprašanj, med katerimi so vprašanja turnusov, dopustov, tedenskega počitka itd. Delodajalci sploh ne upoštevajo pravic delavcev, ne nudijo delavcem določenega počitka, jim nalagajo naporne turnuse, preveč nadurnega dela itd., namesto da bi zaposlili številne brezposelne, ki bi lahko opravljali nadurno delo s tem tudi omogočili, da bi zaposleni delavci uživali predpisani tedenski počitek. Razen tega pa nočejo peki pristati na raztegnitev sporazuma o poenotenju mezd in so pogajanja tudi glede tega vprašanja razbila. Le Delavske zadruge so pristale na raztegnitev sporazuma o poenotenju mezd.

Zaradi vsega tega so pekovski delavci sklenili, da se začnejo odločneje gibati. V sredo ob 18. uri se bodo sestali na skupščini, razpravljali o položaju in prisilili s kakšno akcijo naj prisilijo gospodarje k popuščanju.

Pokvarjena torta

Navsezgodaj zjutraj sta se zatekla v bolnišnico 43-letna Elisabeta Rauchnitz in njen 49-letni mož Giovanni Bertolizio iz Ul. del Toro, ki sta povedala, da so ju ponoči napadli hudi želodčni krči, verjetno zaradi zaužitja majhne torte, ki sta jo kupila v neki trgovini in jo nato zvečer pojedla.

Zdravniki, ki so jima ugotovili znake zastrupljenja s pokvarjeno hrano, so ju s prognozo okrevaja v 2 dneh sprejeli na opazovalnem oddelku.

Z vagona je padel

S prognozo okrevanja v 30 dneh so včeraj zaradi zloma piščali leve noge pridržali na ortopedskem oddelku Natala Nikolaja iz Ul. Moreri, ki je povedal, da je bil zaposlen na železniškem vagonu, ko je zaradi nenadnega premika padel in se poškodoval.

S tramvaja pod avto

Zgodaj popoldne je 58-letni Oscar Buchbinder iz Ul. Lazzaretto Vecchio med vožnjo z avtom po Miramarskem drevoredu v višini Larga Rojan podrl na tla 23-letno uradnico Ano Mario De Baseggio iz Trga Gioberti, ki je tedaj izstopila iz tramvaja št. 6. Možakar je kasneje povedal, da je hotel prehiteti tramvaj in da ni pričakoval, da se bo vozilo tako hitro ustavilo.

Uradnico pa so morali odpeljati v bolnišnico, kjer so jo zaradi rane na glavi, prask na nosu in kolenu ter udarcev na glavi, nogi in komolcih pridržali s prognozo okrevanja v 8 ali 10- dneh na opazovalnem oddelku.

ZLATA POROKA

Josip Kos in njegova žena Amalija iz Kobdila št. 48 praznujeta danes zlato poroko. Ob tej priložnosti jima želi obilo zdravja in veselja ter jima kliče še na mnoga leta vseh 8 otrok, snahe in zetje, ki se bodo tega dne vsi združili ter skupno praznovali in jim ob tej priliki izrekli hvaležnost za njih trud.

Kobdil 6. marca 1955.

PROMOCIJA

Tov. Zdenka Vodopivec je 4. t. m. promovirala na tržaški tehnični fakulteti (odsek za brodogradnjo) za doktorja inženirja brodogradnje. Svojo tezo je zagovarjala z odličnim uspehom. Tov. Zdenki, prvi ženski, ki je pri nas dosegla ta naslov, iskreno čestitamo!

PRITOŽBE NAD TISOČ INVALIDOV IN SVOJCEV PADLIH V NOV

Zakaj „Banca d'Italia" ne deblokira jugosl. nakazila za invalidnine NOV?

Čeprav FLRJ po Posebnem statutu ni več dolžna izplačevati invalidnin in pokojnin upravičencem NOV, je kljub temu nakazala denar, ki pa je blokiran v banki

Na naše uredništvo so prišli nekateri vojni invalidi iz NOV in se pritožili, da že nekaj časa ne prejemajo redno invalidnine. Po sporazumu med Jugoslavijo in Italijo mora od oktobra lanskega leta naprej plačevati invalidnine in pokojnine italijanska vlada. Po členu 2. črke f) Posebnega statuta, se je namreč italijanska vlada obvezala, da bo izenačila invalide in svojce padlih NOV, bivajoče na ozemlju, ki ga ona upravlja, z invalidi in svojci padlih v vojni, ki dobivajo pokojnine na podlagi zakonov, veljavnih v italijanski republiki.

Predstavniki Zveze vojnih invalidov NOV so glede tega vprašanja in drugih, ki se tičejo pravic in olajšav, ki pripadajo vojnim invalidom in svojcem padlih, intervenirali 24. februarja pri vladnem komisarju dr. Palamari, prej pa se pri predstavniku italijanskega zunanjega ministrstva dr. Fabianiju in pri načelniku oddelka za socialno skrbstvo dr. Schiffrerju. Povsod so dobili je obljube, invalidi in svojci padlih pa še vedno čakajo. Jugoslavija je plačevala do oktobra, potem ni več dolžna. Kljub temu pa je jugoslovanska vlada nato še nakazala denar na Import-export banko za nadaljnje izplačilo invalidnin in pokojnin ter je zaprosila Banco d'Italia, naj izda odobrenje za izplačilo. Banca d'Italia pa do danes ni še izdala potrebnega dovoljenja.

Vse kaže, da ne samo zavlačujejo izvajanja določb Posebnega statuta glede plačevanja invalidnin in pokojnin, ampak celo ovirajo izplačilo denarja, ki ga je nakazala Jugoslavija, ne da bi bila na to še vezana.

Prizadetih je nad tisoč invalidov in svojcev padlih, ki povečini nimajo drugih dohodkov; zadnjo invalidnino ali pokojnino za november pa so dobili pred dobrim mesecem. Zahtevamo, da oblasti čimprej uredijo zadevo kot je določeno v Posebnem statutu in da odpravijo vse nepotrebne birokratske postopke, ki ovirajo izplačilo.

Generalni direktor za plovbo pride v Trst

V torek bo prispel v Trst generalni direktor za plovbo ministrstva trgovinske mornarice Tranchini. Direktor bo prisostvoval konferenci, katero bo ob tej priliki sklical generalni vladni komisariat. Na konferenci bodo razpravljali o pomorskih vprašanjih Trsta.

Jug. potniška ladja na otvoritveni vožnji Benetke - Pirej

V sredini marca bo pričela pluti najmodernejša in najhitrejša jugoslovanska potniška ladja «Proletarka», katero sedaj dokončujejo v ladjedelnici v Splitu. Ladja je prva, ki ima v okviru jugoslovanske mornarice vse nadgradnje napravljene iz aluminija in razpolaga s 130 posteljami.

Otvoritveno vožnjo bo ladja opravila iz Benetk mimo dalmatinske obale proti Pireju in bo nato vozila stalno na progi Split-Reka. Želeti bi bilo, da bi to progo podaljšali tudi do Trsta, saj bi se na ta način znatno okrepil turistični pomen našega mesta. Zgraditev te ladje postavlja ponovno na dnevni red tudi vprašanje otvoritve proge proti Dalmaciji, o kateri je bilo že toliko govora in katero namerava ustanoviti tržaški sedež družbe «Adriatica».

Umazana vljudnost

Na ulici se marsikaj zgodi, toda kar se je zgodilo 68-letnemu Gastonu Zelenki pred dobrim mesecem na Borznem trgu se ne pripeti vsak dan. Mož je stal na trgu, pa se mu je približal neznanec in ga je prijazno opozoril, da ima umazano obleko ter mu jo je začel vljudno čistiti. A kako? Bolj ko ga je čistil, bolj je bila obleka umazana od človeškega blata. Zelenki je postalo zelo nerodno in je z «vljudnim» neznancem odšel v javno stranišče, da bi si tam lahko vsaj za silo očistil obleko. Neznanec mu je seveda še naprej pridno pomagal, pa mu ni čistil več obleke, očistil mu je listnico in jo nato prazno vtaknil v žep. Obleka je bila še umazana in Zelenka je naglo stopil v taksi se zahvalil «vljudnemu» neznancu in se odpeljal domov. Morda si je mislil da mu bo blato na suknjiču prineslo srečo, kakor trdijo sanjske knjige, pa je bil razočaran ko je zapazil, da mu je neznanec vljudno odnesel 40.000 lir. Odšel je na poveljstvo policije, prijavil tatvino in nekoliko v zadregi povedal, kako se je zgodilo. Agenti javne varnosti so mu pokazali slike oseb in Zelenka je spoznal tatu: 57-letnega Viktorja Kaučiča brez stalnega bivališča. Včeraj so malopridneža aretirali in poslali za rešetke. Priznal je tatvino in se bo zaradi svoje umazane «vljudnosti» moral zagovarjati pred sodiščem.

O V ponedeljek 7. t. m. bo zaprta razstava slikarja ing. Costanzija v občinski umetniški dvorani na Trgu Unità.

SMRTNA NESREČA Z OROŽJEM ZARADI NEPREVIDNOSTI

Pri ogledovanju samokresa nehote ustrelil prijatelja

Mlademu policistu je krogla prestrelila trebuh in je po prevozu v bolnišnico izdihnil - Krivec prijavljen sodišču

Prevelika radovednost pri ogledovanju samokresa, ki ga je poveljstvo predvčerajšnjim dodelilo 21-letnemu policijskemu agentu Giorgiu Pillviniju iz Ul. Machlig 6, je povzročila smrt agenta in spravila njegovega 21-letnega prijatelja Alfreda Mlekuža iz iste ulice pod hudo obtožbo nenamernega umora v zapor.

Pillvini je julija lani stopil v vrste policijskih enot in je služboval v Barkovljah. V zadnjih dneh je kvestura postavila v miramarskem parku policijsko postajo, kjer je služboval tudi Pillvini, ki je včeraj ob 7. uri zjutraj končal službo in se vrnil domov.

Popoldne in sicer okoli 15. ure pa je v njegovi sobi počil strel in Pillvinijevi mačehi ter polsestri, ki je poročena in živi v Turinu a je trenutno v Trstu, ki sta pritekli na mesto se je nudil pretresljiv prizor: mladenič je ležal s prestreljenim trebuhom na tleh, medtem ko je poleg njega stal Mlekuž. Osebje Rdečega križa je takoj po telefonskem obvestilu pridrvelo na mesto in nesrečnega Pillvinija odpeljalo v bolnišnico, kjer so ga ob 15.20 sprejeli na II. kirurškem oddelku. Toda zdravniki, ki so med pregledom ugotovili, da mu je krogla prestrelila trebuh in nato prišla skozi hrbet ponovno na dan, so nad mladim življenjem obupali in res je Pillvini 10 minut kasneje podlegel poškodbam.

Agentom, ki so tudi prišli na mesto je agentova polsestra izjavila, da se je pokojnik verjetno po nesreči prestrelil, vendar je Mlekuž, katerega so odpeljali na zaslišèvanje v kvesturo, brez odlašanja izjavil, da je pravzaprav on, čeprav nehote, povzročil prijateljevo smrt. Oba sta si namreč ogledovala orožje in Mlekuž je hotel vzeti samokres Pillviniju iz rok. Kaže, da ga slednji ni hotel izpustiti in med prerivanjem je padel strel, ki je uničil mlademu agentu življenje.

Kakor smo izvedeli so Mlekuža prijavili sodišču pod obtožbo nenamernega umora.

KRITIKE IN POROČILA

Malapartejeva drama v gledališču Verdi

Malaparteju ni treba čakati, da bi mu mi povedali, da je spreten v obrti pisanja, pa vendar nas včeraj zvečer s svojo dramo «Tudi ženske so izgubile vojno» (to je prva njegova drama, ki se je igra tudi v Italiji!) ni prepričal. Ni nas popreča niti z domislico prvega dejanja administrativno-birokratsko iskanje in določanje žensk za zabavo ruskim vojakom!), še manj pa nas je prepričal v drugem dejanju. Moraliziranje v tistih okoliščinah je vsaj toliko izven svojega mesta, kolikor v mladi vdovi ni treba videti zgolj žrtev in kolikor je tudi neverjeten vojak Andrej, ki je vendar več ali manj vedel, kam prihaja, ko je prišel k določeni osebi z bonom.

Predvsem pa izzveni vse delo tako, kot da je pač nekdo kriv, da je vojska izgubljena; kajti izgubljena vojska prinaša vse zlo. Nikjer pa ni obsodbe krivcev vojne; in vendar bi ženska na Dunaju, ki naj temeljito pozna življenje, kot bi se to lahko sklepalo iz vseskozi resnega obnašanja Henrike, morala kdaj tudi na to pomisliti in tudi o tem kdaj izreči vsaj besedo. Da pa je Malaparte vendarle hotel pokazati na nesmiselnost vojne, bi mu le ne hoteli odrekati.

Poleg Lilie Brignone (Henrika), ki se je odlikovala ves čas gostovanja te skupine v Trstu, Randoneja, Santuccia in Lina Volonghi je včeraj zvečer še zlasti izstopila Adriana Asti, ki je znala dati mnogo verjetnosti nekoliko zaostali osemnajstletnici, ki ji pa avtor včasih polaga v usta besede, ki nas še najbolj prepričajo. Nastopile so še Gabriella Giacobbe, Vittorina Benvenuti, Loredana Savelli, ki so po svojih večjih ali manjših sposobnostih prispevale k celotnemu uspehu.

Razna obvestila

Tržaški filatelistični klub «L. Košir». Danes 6. t. m. bo v prostorih kluba, Ul. Roma 15-II, običajni sestanek za zamenjavo znamk od 9. do 12. ure. Slovenski filatelisti, ki še niso nikoli udeležili klubskih sestankov, se lahko sestanka udeležijo brez obveze vpisa v klub.

Od včeraj do danes

ROJSTVA, SMRTI IN POROKE

Dne 5. marca 1955 se je v Trstu rodilo 9 otrok, umrlo je 10 oseb, porok pa je bilo 6.

POROČILI SO SE: uradnik Livio Pauletič in gospodinja Angelina Turitto, čuvaj Bruno Spangaro in gospodinja Annunziata Casisni, instalater Virgilio Perentin in natakarica Natalia Sabadin, uradnik Fiorenzo Dona in gospodinja Bruna Gregori, instalater Fulvio Iskra in gospodinja Pia Pribaz, mehanik Ferruccio Visintin in gospodinja Ruggera Giurgiovich.

UMRLI SO: 41-letni Josip Jurada, 27-letni Giuseppe Stefani, 67-letna Anna Clavisi, 82-letni Jakob Furlan, 82-letna Orsola Poropat vd. Poretti, 76-letni Francesco Rota, 47-letni Fioravante Giaccia, 82-letna Regina Sturm, 65-letni Luigi Cragnaz, Flavia Draina stara en dan.

VREME VČERAJ

Najvišja temperatura 6.9, najnižja —0,9, ob 17. uri 1.9. Zračni tlak 1000,8 pada. Burja 40 km na uro, vlaga 74 odst., ob 17. uri 4 mm snega, nebo pooblačeno, morje razburkano, temperatura morja 7,8.

LOTERIJA

BENETKE	33	41	22	58	36
BARI	78	47	88	84	69
CAGLIARI	84	57	11	33	51
FIRENZE	16	36	40	67	63
GENOVA	20	70	43	2	10
MILANO	68	65	47	80	4
NAPOLI	42	51	70	21	89
PALERMO	43	52	50	73	54
ROMA	57	39	32	63	65
TORINO	81	61	17	50	5

NOČNA SLUŽBA LEKARN

Biasoletto, Ul. Roma 16; Manzoni, Ul. Settefontane 2; Marchio, Ul. Ginnastica 44; Rovis, Trg Goldoni 8; Rossetti, Ul. Schiapparelli 58; Harabaglia v Barkovljah in Nicoli v Skednju.

NEDELJSKA SLUŽBA LEKARN

INAM Al Cedro, Trg Oberdan 2; Cipolla, Ul. Belpoggio 4; De Colle, Ul. Revoltella 42; Depangher Ul. S. Giusto; Manzoni, Ul. Ginnastica 44; Rovis, Trg Goldoni 8.

GLASBENA MATICA TRST

Danes 6. marca 1955 ob 17. uri v AVDITORIJU

koncert pevskega zbora s Koroškega

Dirigent: Pavl Kernjak.

Spored:

Švikaršič Zdravko: Bom pa rut'č zorav; Dev Oskar: Dobar večer luba dakle; Kernjak Pavl: Urca štiri je odbila; Dev Oskar: Dečva to mi povej; Švikaršič Zdravko: Čej so tiste stezice; Kramolc-Kernjak: Z nobenim purgarjam.

Odmor.

Kernjak Pavl: Uštnejšaja ni; Švikaršič Zdravko: Sontr pojd; Kramolc Luka: Pod ankičem postajava; Dev Oskar: Treba ni k moji dečli iti; Kernjak Pavl: Burno jes havžijam; Kernjak Pavl: Ti pub'č ja kna lumpej.

Odmor.

Kernjak Pavl: Saj n'či frajda več na svite; Kernjak Pavl: Tam kjer teče bistra Zila; Kernjak Miro: Je na Dravc' m'hva; Kernjak Miro: Slovo; Kernak Pavl: Jez sem ta lijp' šiman: Kernjak Pavl: Juhe, pojdamo v Škofiče.

Vabila so na razpolago v Ul. Roma 15/II, telefon 31119, danes od 11. do 13. in od 15. do 17. ure.

SNG ZA TRŽAŠKO OZEMLJE

Danes 6. marca 1955 ob 16. uri v dvorani prosvetnega doma na OPČINAH

Ben Jonsonova komedija

«Volpone»

na splošno željo občinstva.

V četrtek 10. marca 1955 ob 20.30 uri v kino dvorani v SKEDNJU

premiera

«Ladja Tenacity»

(«Le paquebot Tenacity»)

igra v treh dejanjih (4 slikah)

Spisal: **Charles Vildrac**

Režiser: **Nada Gabrijelčičeva**

Prevedel: **Milan Skrbinšek**

Scenograf: **Jože Cesar**

Therese (Tereza) - Zlata Rodoškova; vdova Cordier (šjora Pina) - Ema Starčeva; Bastien (Drejče) - Stane Starešinič; Segard (Ivan) - Julij Guštin; Hidoux (šjor Berto) - Jožko Lukeš; angleški mornar - Danilo Turk. — Nastopajo še: Valerija Silova, Tea Starčeva, Anton Požar, Josip Fišer, Silvij Kobal, Miha Baloh, Srečko Košir.

Proslavo 8. marca

priredi AFZŽ iz Škednja **v torek 8. t. m. ob 20. uri** v kino dvorani v Škednju.

Na sporedu je komedija

«3 + ena»

ki jo uprizori SNG, in operne arije.

Vabljene so tudi žene in družine drugih okrajev.

ODBOR.

PROSVETNO DRUŠTVO IZ BORŠTA

FOLKLORNA SKUPINA Z BREGA

vabi na

kulturno prireditev

ob priliki praznika žena dne 8. marca 1955 ob 20.30 uri v Borštu.

Na sporedu so plesi, igra in pevske točke. Sodeluje domača godba.

Pojeta moški pevski zbor «Lipa» iz Bazovice in mešani pevski zbor prosvetnega društva «Slovenec».

Ljudska prosveta

Priporočamo vsem pevcem in pevovodjem iz mesta in podeželja, da se udeležijo koncerta pevskega zbora iz Koroške, ki ga organizira Glasbena Matica v Trstu in bo danes 6. t. m. ob 17. uri v Avditoriju.

Darovi in prispevki

V počastitev spomina pok. Danila Cenčiča darujeta Ida in Pepi 1.000 lir za Dijaško Matico.

V počastitev spomina na predrago družico Marijo daruje Ivan Rijavec 2000 lir za Dijaško Matico.

Za Dijaško Matico daruje S. P. Barkovlje L. 1000.

PROSVETNO DRUŠTVO «IVAN CANKAR»

bo priredilo s sodelovanjem SNG v društveni dvorani v Ul. Montecchi št. 6/IV **9. marca 1955 ob 20.30 uri**

dramski večer

Predvajana bo Timayerjeva drama

„Mladost pred sodiščem"

Vabila so na razpolago v Ul. Montecchi soba 26 dnevno od 9. do 21. ure.

PROSVETNO DRUŠTVO «IVAN CANKAR»

vabi na

večerni ples

ki bo danes 6. marca ob 20.30 uri

v društvenih prostorih v Ul. Montecchi 6/IV.

GLEDALIŠČA

SNG

Danes: ob 16. uri na Opčinah - Ben Jonson: «Volpone».

TEATRO NUOVO

Danes: ob 20.45 «Leocadia», J. Anouilha.

KINO

Rossetti. 14.30 «Čutnost», A. Valli, F. Granger. Mladoletnim prepovedano.
Excelsior. 14.30: «Treba je znajti se», A. Sordi.
Fenice. 14.30: «Sabrina», H. Bogart, A. Hepburn.
Nazionale. 14.00: «Ognjeno obleganje», R. Scott, W. Morris.
Filodrammatico. 14.30: «Rdeči dirkalni avtomobili», T. Curtis, P. Laurie.
Supercinema. 14.00: «Rdeča ravnina», G. Peck.
Arcobaleno. 14.00: «Sulica ki ubije», S. Tracy, R. Widmark.
Astra Rojan. 14.30: «Napolitanski paberki», S. Loren, P. Stoppa.
Capitol. 14.00: «12 metrov ljubezni», L. Ball.
Cristallo. 13.15: «Čutnost,» A. Valli, F. Granger. Mladoletnim prepovedano.
Grattacielo. 14.00 «Rdeča ravnina», G. Peck.
Alabarda. 14.00: «Strastno», M. Bru, A. Nazzari.
Ariston. 14.00: «Megla nad Rokavskim prelivom», F. Lamas, J. Carson.
Armonia. 14.00: «Proti obalam Tripolisa», J. Payne.
Aurora. 14.00: «Pristaniška fronta», M. Brando.
Garibaldi. 14.00: «Rdeči asfalt», B. Sullivan.
Ideale. 14.30: «Romeo in Julija», L. Harvey.
Impero. 14.00: «Dnevi ljubezni», M. Vlady. Mladoletnim prepovedano.
Italia. 14.30: «Ljubice monsieur Ripoisa», G. Philipe. Mladoletnim prepovedano.
S. Marco. 14.00: «Vedno sem te ljubila», A. Nazzari.
Kino ob morju. 15.00: «Cestni ropar», L. Oliver.
Moderno. 14.00: «Velika karavana», V. Ralston.
Savona. 14.00: «Latinski ljubimci», L. Turner.
Viale. 14.30: «Kakšne norosti», A. Fabrizi.
Vittorio Veneto. 14.30: «Dnevi ljubezni», M. Vlady. Mladoletnim prepovedano.
Azzurro. 14.00: «Deviška kraljica», J. Simmons.
Belvedere. 14.00: «Upornik z Jave», V. Ralston.
Marconi. 14.30: «Pekel pod ničlo», A. Ladd.
Massimo. 14.00: «Skrivnost črne džungle», L. Barker.
Novo Cine. 14.30: «Neapelj, zemlja ljubezni», M. Fiore.
Odeon. 14.00: «Tujec», G. Peck.
Radio. 14.00: «Yankee paša», J. Chandler.
Secolo. 14.30: «Priznam», M. Clift.
Venezia. 13.45: «Izdajalec Fort Alamona», G. Ford.
Skedenj. 16.00: «Sužnja greha», S. Pampanini, F. Fabrizi.
Kino na Opčinah. 14.30: «Ustvarjena za ljubezen», E. Williams, J. Martin.

KINO V KRIŽU

Danes 6. marca 1955 ob 15. uri

STIRI DEKLETA OSVAJAJO SVET

Tehnikolor RKO

V sredo 9. marca 1955 ob 19. uri

GOSAK (PAPERINO) IN NJEGOVA JUNAŠKA DEJANJA

Tehnikolor RKO

RADIO

NEDELJA 6. marca 1955

TRST II.

8.30 Lahke melodije; 9.00 Kmetijska oddaja; 9.30 Vaški kvintet; 9.51 Beethoven: Romanca št. 2; 11.10 Priljubljene lahke melodije; 11.45 Vesela glasba; 12.00 Oddaja za najmlajše: Kako je godec učil vraga gosti; 12.30 Lepe operetne melodije; 14.30 Parada lahkih orkestrov; 15.00 Pestra operna glasba; 15.30 Priljubljene skladbe za godbo na pihala; 16.00 Malo za šalo — malo za res; 17.00 Poje barkovljanski zbor; 18.00 Beethoven: Koncert št. 2 za klavir in orkester; 18.40 Mandolinistični sekstet Sv. Just; 19.00 Naši književniki pred mikrofonom: Dr. Metod Turnšek; 19.15 Pestra glasba; 20.00 Šport; 20.05 Zabavna glasba; 20.30 Giordano: «Andrea Chenier», opera v 4 dejanjih.

Opozarjamo ljubitelje slovenske pesmi, da bo danes popoldne ob 17. uri nastopil v radiu Trst II. pevski zbor barkovljanskega prosvetnega društva, pod vodstvom Milana Pertota.

TRST I.

7.30 Jutranja glasba; 8.45 Igra godba; 9.15 V veselem tempu; 13.25 Trije asi v rokavu; 14.30 El campanon; 16.00 Reportaža z nogometne tekme; 17.00 Folklorne skupine; 17.30 R. Wagner: «Siegfried», 1. dejanje; 19.45 Šport; 21.05 R. Wagner: «Siegfried», 2. dejanje.

KOPER

254,6 m ali 1178 kc

Slovenska poročila: 6.30, 7.45, 13.30, 14.30, 19.30 in 20.30.
Hrvaška poročila: vsak dan ob 20.00.
Italijanska poročila: 6.15, 12.30, 17.00, 19.00 in 23.00.
Iz naših listov v slov.: vsak dan (razen nedelje in ponedeljka) ob 14.36.
Iz naših listov v ital.: vsak dan (razen nedelje in ponedeljka) ob 17.06.

7.45 Jutranja glasba; 8.15 Z narodno glasbo v nedeljsko jutro; 8.40 Za naše kmetovalce; 9.00 30 minut zabavnih melodij; 9.30 Mladinski oder: Pujsek in volkovi; 10.00 Glasbena matineja; 10.30 Žena in dom; 11.00 Nedeljski simfonični koncert; 12.00 Igramo za vas; 13.45 Glasba po željah; 15.00 Tekmovanje prosvetnih društev «Svoboda» ob 10. obletnici osvoboditve; 16.30 Naši kraji in ljudje; 16.50 Pisano brano vetje z domače ...; 17.03 Lahka glasba; 17.15 ... na igra v ital.; 18.00 Plesne melodije; 18.50 Sport; 19.15 ... sti v ritmu; 20.15 Jurina in ... nina; 20.30 Glasba po željah ... hrvaščini; 21.00 Revija in ... reta za nedeljski večer; ... Glasbeni mozaik.

SLOVENIJA

327,1 m, 202.1 m, 212.4 m

Poročila ob 5.00, 6.00, 7.00, 12.30, 15.00, 17.00 in 22.00.

8.00 O športu in športnikih; Domače pesmi za prijetno nedeljsko jutro; 9.00 Otroška predstava - Josip Ribičič: «Palčki» (ponovitev); 9.50 Glasbena matineja; 10.00 Družinski pogovori; 10.10 Dopoldanski simfonični koncert; 11.20 Lahek opoldanski glasbeni spored; 12.00 Pogovor s poslušalci; 12.10 Pisan spored slovenskih narodnih pesmi; 13.30 Želeli ste — poslušajte! 15.15 Lahka glasba; 15.30 Zvone Kržišnik: Saleška dolina; 16.00 Popoldanski koncert; 17.00 Prežihov Voranc: «Ljubezen na odoru» (ponovitev); 17.40 Zabavne melodije; 18.00 Svica v ljudskih pesmih in plesih (komentirana glasbena oddaja); 20.15 Večerni operni koncert; 21.00 Kulturna kronika; 21.15 V svetu ritmov in melodij.

TELEVIZIJA

10.15 Kmetijska ura; 15.45 Sportno popoldne; 17.00 Izvestja programa; 17.35 G. Simenon: «Noč v sedmih minutah»; 20.45 Iz filmov; 21.05 Najsrečnejši; 22.15 Naša novella; 22.30 Film «Idol».

Mali oglasi

ODDAM VELIKO SOBO v centru mesta za eno ali dve osebi, lahko tudi zakoncema, s souporabo kuhinje. Vprašati pri Hodoli, Ul. Brunner 3 med 15. in 18. uro.

KOLESA, moška in ženska, po 8.000 lir, kolesa za prevoz blaga po 24.000 lir, motorna kolesa po 52.000 lir, na obroke. Marcon, Ul. Pietà 3.

POSTELJE, OMARE z 2-3 vrati, cene zelo ugodne. Lastna izdelava. Ul. A. Caccia 15-A.

MNOGO KANADČANOV evropskih narodnosti se želi poročiti z Jugoslovankami do 40 let. Interesentke naj javijo svoje naslove generalnemu zastopniku znanega nemškega instituta F.W. ner za Kanado: Mr. Ludvik Rieter, 117 Hunter St. West, Hamilton-Ontario, Canada.

NAVOJI ZA TRIFAZNE MOTORJE 1 HP po 5.000 lir. Kupujejo se električni motorji vsake vrste tipa in v vsakem stanju.

PRODA SE PARTIJA grl za električne žarnice Siemens po 10 lir. Transformatorji neon za visoko napetost po 5000 lir. 6, Ul. Lazzaretto Vecchio Tel. 25-919.

MODEL 175 Z ENO OSJO, ZMAGOVALEC V DIRKI PO ITALIJI, V MILANU IN V TARANTU. NAROČITE GA PRAVOČASNO PRI EDINEM ZASTOPNIKU PIERU OSTUNIJU - Ul. Machiavelli 28.

DUCATI 98 šport, znižana cena 205.000 lir. - Edini zastopnik OSTUNI MOTO - Ul. Machiavelli 28.

NSU FOCHI NOV MODEL 250 cm3. NAROČITE ga pravočasno pri zastopniku Pieru OSTUNIJU, Ul. Machiavelli 28.

ZA BELGIJO - ANVERS SE IŠČE za takojšnjo zaposlitev natakarica od 18 do 30 let starosti, poštena in lepe zunanjosti. Plača dobra. Dostaviti ponudbo s sliko in kratkim življenjepisom z dosedanjimi zaposlitvami. Potni list in vozni stroški bodo povrnjeni. Naslov: Dr. Jean De Moor - Anvers - Belgique, Ambmanstr 3.

«UNION»

Svetovno znana zavarovalnica od leta 1828 je v TRSTU, UL. VALDIRIVO 14 tel. 27512 - 35939 Prokurator RAVNIK

ADRIA EXPRESS

TRST

Ul. Cicerone st. 4 pritl. tel. 29243

«Adria-Express» javlja seznam prihodnjih izletov za Jugoslavijo:

27. marca 1955

Sežana, Tomaj, Dutovlje, Komen, Vojščica, Kostanjevica.

Vpisovanje do 12.3.1955.

«Adria-Express» preskrbi v najkrajšem času trgovske, navadne in turistične vizume ter tranzitne vizume.

Dne 4. t. m. je nenadoma preminil naš nad vse dragi

Nadal Klančič

Pogreb nepozabnega pokojnika bo danes 6. marca ob 11. uri iz hiše žalosti v Ul. Orlandini 17. Žalostno vest sporočajo žena Marija, sin Mariucci (odsoten) in ostali sorodniki.

Žalujoče družine Gerdol, Turco, Moro, Bandi, Granduč, Jančar in Renzoni.

Trst, 6. marca 1955.

Tudi Slovenskemu narodnemu gledališču pomoč iz javnih sredstev!

Gospod
DR. GIOVANNI PALAMARA
vladni generalni komisar
TRST

Ekscelenca!

Uprava Slovenskega narodnega gledališča v Trstu se usoja obrniti do Vas v zadevi Memoranduma o sporazumu med Italijo in Jugoslavijo in določb Posebnega statuta glede jugoslovanske etnične skupine v Trstu in na področju A prejšnjega Svobodnega tržaškega ozemlja, kolikor se te določbe tičejo gledališča.

Slovensko prebivalstvo Trsta ima svoje slovenske predstave od srede 19. stoletja dalje. Z ustanovitvijo Slovenskega dramatičnega društva 1902 so postale te predstave redne. To delovanje se je še bolj razpeplo 1904, ko so Slovenci dobili v Narodnem domu stalno gledališko dvorano, kjer so se predstave redno nadaljevale do prve svetovne vojne. Brž po vojni, ko so prišli ti kraji pod italijansko vrhovnost, se je gledališko delo nadaljevalo v smislu mirovne pogodbe, ki je zagotavljala Slovencem prost kulturni razvoj. Fašizem je povzročil požig Narodnega doma 13. julija 1920 in je do 1926 zatrl vsako odrsko ustvarjanje z namenom, da Slovence razorodi in zatre.

V drugi svetovni vojni je bil fašizem premagan in slovenska odrska umetnost je 2. decembra 1945 nanovo oživela s prvo sezono Slovenskega narodnega gledališča, ki nadaljuje slovenske odrske tradicije v Trstu. Letos praznuje Slovensko narodno gledališče deseto povojno sezono svojega delovanja in se bliža s svojimi predstavami mejniku tisoč. Zaradi požiga dvorane 1920 gledališče še zmeraj nima lastne dvorane in mora gostovati po raznih dvoranah v mestu in po deželi.

Zavezniška vojaška uprava je razlastila zemljišče v Ul. dell'Istria 5 z ukazom št. 220 z dne 29. maja 1948 in je pripravila načrt za zgradbo novega slovenskega gledališča, a ga ni izvršila. Kmalu nato je začela dajati na razpolago organizacijam brez lastne dvorane, tudi slovenskemu gledališču, Avditorij v Ul. del Teatro Romano. To je bila začasna in zasilna rešitev, ker Avditorij nima gledališkega odra in služi mnogim organizacijam. V takih razmerah deluje gledališče še danes.

Boljšo rešitev prinaša Memorandum o sporazuma med Italijo in Jugoslavijo s Posebnim statutom za jugoslovansko etnično skupino na Tržaškem ozemlju in z določbami o slovenskih kulturnih domovih, katerih eden bo v Ul. Petronio in bo imel tudi dvorano za predstave Slovenskega narodnega gledališča. Dokler pa te dvorane ni, obstajajo vse zgoraj omenjene neprilike in težave.

Zato je Slovensko narodno gledališče mnenja, da se čimprej uveljavi pismo, v katerem je rečeno, da se zgradi Kulturni dom v Ul. Petronio. Slovensko narodno gledališče nujno potrebuje novo dvorano za vaje in predstave v mestu.

Obenem bi se morale takoj upoštevati določbe Posebnega statuta o podpiranju slovenskih kulturnih ustanov v enaki meri kakor neslovenskih. Člen 4, črka b) Posebnega statuta določa, da bodo uživale te ustanove «pomoči iz javnih finančnih sredstev». V duhu teh določb pritiče Slovenskemu narodnemu gledališču primerna podpora prav tako kakor neslovenskim kulturnim ustanovam.

Zaradi prej opisanih okolnosti in pomanjkanja dvorane so gospodarske razmere Slovenskega narodnega gledališča zelo slabe. Čeprav prispevajo Slovenci z davki kakor Italijani pri zbiranju javnih sredstev, so se iz teh do zdaj določale podpore samo italijanskim gledališčem in se je moralo Slovensko narodno gledališče omejevati le na vstopnine in zasebne prispevke slovenske javnosti. Osebje se mora omejevati na najskromnejše zahteve. Predstave se morajo vršiti v Avditoriju na lastnem železnem odru le trikrat na mesec, po deželi pa na manjših odrih, kar povzroča neprestano velike prevozne in druge stroške ter izdaten primanjkljaj več desetin milijonov lir na leto, ki se je moral kriti do zdaj iz prispevkov slovenske javnosti. Zato prosi uprava, da bi se ji nakazala podpora v znesku 30,000.000 lir za najnujnejše potrebe.

Uprava Slovenskega narodnega gledališča upa, da se bodo upoštevale zgoraj navedene določbe Posebnega statuta, in se priporoča za ugodno rešitev te prošnje v duhu Memoranduma o sporazumu.

Za nadaljnje podatke in potrebna pojasnila je uprava Slovenskega narodnega gledališča vedno na razpolago.

Z odličnim spoštovanjem

Za upravo
Slovenskega narodnega gledališča
v Trstu
DR. ANDREJ BUDAL
predsednik upravnega odbora
RADO NAKRST
tajnik upravnega odbora
Za Dramatično društvo v Trstu
DR. JOŽE KOSOVEL
predsednik
FRAN RAUBER
tajnik

Barčica po morju plava...

Asociacije in opombe ob novi premieri Slovenskega narodnega gledališča

Charles Vildrac: LADJA TENACITY

«Barčica po morju plava...» Ta slovenska narodna pesem, tako čudovito lepa po svoji preprostosti, je dobila v današnjih časih za tukajšnjega človeka zelo boleč in grenak pomen. Neprestano odhajajo ladje in odvažajo domačine, ki zapuščajo svoje domove v upanju, da si bodo v tujini priborili boljšo bodočnost in kruh katerega jim rodno mesto ne nudi. Vedno večja je vrsta odhajajočih in temu žalostnemu izseljevanju ni videti konca.

V takem vzdušju se tudi odvija dejanje Vildracove igre «Ladja Tenacity» in to je tudi eden izmed vzrokov, ki je posredoval njeno uprizoritev na našem odru.

Charles Messager, z umetniškim imenom Vildrac, se je rodil leta 1882 v Parizu, kjer še vedno biva. Po absolviranju liceja «Voltaire» je prevzel službo advokatskega tajnika. Prvo svoje delo, pesniško zbirko, je izdal leta 1905. Od tedaj je napisal še 12 odrskih del, dve zbirki pesmi, več potopisov in drugih literarnih del.

Po podatkih iz knjige Marcel Girarda «Guide illustré de la littérature française moderne» je Vildrac kot pesnik in pisatelj po prvi svetovni vojni nastopil kot pripadnik šole «unanimistov», katere odlični predstavnik in ustanovitelj je bil Jules Romains. Ta smer je nadaljevala delo Verhaerena, Baudelaira, Whitmana in simbolistov ter se ukvarjala z velikimi socialnimi in kolektivnimi temami, veliko svetovno republiko, velikim mirom itd. Pisatelj sam je bil tudi osebni prijatelj velikega francoskega humanista Romain Rolanda.

Vildrac nas predvsem seznanja z malim človekom, delavcem, malomeščanom. Riše ga z natančnim realizmom, ki pa je poln čustva in poezije. Njegovo glavno delo ostane slej ko prej «Le Paquebot Tenacity» (Ladja Tenacity). Iste simpatične osebe najdemo v «Madame Beliard» (1925) in v «La brouille» (Razdor) (1930). Omeniti moramo tudi fantazijo iz antičnega življenja z revolucionarno tendenco «Le Jardinier de Samos» (Vrtnar s Samosa) (1930). Tudi njegove mnogoštevilne enodejanke so zelo prisrčno pisane in vsebujejo mnoge globoke misli. Poleg vsega je Vildrac tudi odličen mladinski pisatelj. (Slovenci imamo eno njegovih mladinskih knjig v prevodu Ade Skerljeve).

«Ladja Tenacity» je bila prvič uprizorjena v Parizu v gledališču Vieux Colombier 6. marca 1920, v režiji slavnega Copeauja in je doživela izreden uspeh. O tem poroča Maurice Kurtz v svoji knjigi «Copeau». Pariška kritika je ocenila Vildracovo delo z veliko spoštljivostjo, čeprav si ga ni znala tedaj natančno razložiti. Vsekakor je sodila, da je to delo velika umetnina, prežeta z odkritosrčno patetiko in z, v čisto novem gledališkem stilu prikazanim skepticizmom. Omenjala je klasični prijem dela, ki ga umerjenost jezikovnega stila, potem simbolični, ki je viden v iskanju neznanega, in navsezadnje realistični prijem, ki se odraža v ostrem in prodornem, a navzlic temu globokem čustvenem pogledu na človeka, njegove slabosti in vrline.

Italijanski kritik Gianni Nicoletti sodi o Vildracu tako. «Charles Vildrac je eden najznačilnejših predstavnikov literarnega gibanja »l'Abbaye« (Opatija), katerega duševni očetje so Maeterlinck, Whitman in Tolstoj in ki je gojilo utopistične želje približati človeško družbo naravi in se je upiralo pretirano abstraktni simboliki. Toda »l'Abbaye« ni bilo samo literarno gibanje; predvsem je hotelo s svojo miselnostjo obuditi stvarne podobe in čustva, ki so se izgubila v vrtoglavih sanjah poznega «ottocenta». V tem znamenju so se družili Vildrac, Pierre-Jean Jouve, Chenevière, Nepveu in Duhamel v parku Créteil, kjer so se ob ptičjem žvrgolenju predajali sanjam o bodočnosti. Po dveh letih je krenil vsak izmed njih po svoji poti.

Izmed vseh, ki jih je družilo gibanje »l'Abbaye«, je le Vildrac ostal zvest tej smeri. Zvest upanju v svet, ki bi bil poln čustva, usmiljenja, preprostosti, poln vere v dobro in lepo, svet ljudi, ki se razumejo med seboj. In to svoje gledanje je ohranil nedotaknjeno kljub dvema vojnama, kljub raznim krutim izskušnjam. V današnjih časih vpliva skoro kot anahronizem in vendar smo tako potrebni tolikšne človečnosti, kot jo vsebuje Vildrac. Menim, da se ne motim, če smatram njegov umerjeni humanizem kot obljubo utehe in tolažbe. Vildrac nam obuja upanje, a nas tudi uči vdano prenašati obup. Čeprav je Vildrac v svojem delu tragičen, je vendar spokojen in vdan. Občutiš, kot da bi ti rekel: Kaj hočeš? Takšno je življenje, nujno je, da ga nadaljujemo, in zato je najbolje, da se imamo radi in si ne prizadenemo hudega. Ob branju njegovega dela «Ladja Tenacity», ti je spočetka vse jasno, preprosto in naturno. Toda nenadoma se ti vzbudi v srcu bolečina, in spomniš se, da je bilo to delo napisano okoli leta 1919, ko so se poznali sledovi vojne vsepovsod, spomniš se na Rabelaisov citat, ki služi kot uvod. Tedaj razumeš vse. Bolečina, ki preveva Vildracovo delo, je tista, ki jo občuti tudi danes vsak človek. (Vildracova «Beseda Nicoletti»).

Moto Vildracove igre «Ladja Tenacity» je Rabelaisov citat: «Les destinées menent celui qui consent, tirent celui qui refuse». (Usoda vodi tistega, ki se ji prepušča, in vleče tistega, ki se ji upira.) In usodnost je poglavitno gibalo njegove igre. Usodnost, ki je obenem skoro metafizično skrivnostna in istočasno matematično logična.

Dva mladeniča, prijatelja, popolnoma nasprotujočega si značaja in temperamenta — prvi je podjeten, malce pustolovsko navdahnjen veseljak, drugi neodločen sanjač, ki se je le na prijateljevo pobudo odpravil v tujino — prideta v pristaniško mesto, kjer bi se morala vkrcati na ladjo. Tu jima usoda zmeša štreno. Zaradi okvare parnega kotla sta primorana zadržati se in v tem času se zgodi, da ostane iniciator potovanja doma z dekletom, katerega ljubita oba, a razočarani sanjač odide v svet sam.

V tem primeru je usoda po nenavadni poti, ki se nam spočetka zdi nepravična, ta dva mladeniča privedla tja, kamor po svojem bistvu spadata. Sanjač odide v svet in bo vse življenje sanjal in hrepenel, ker njegova sreča eksistira pravzaprav le v fantaziji. Veselfant pa bo z veselim dekletom ustvarjal vesele otroke. To je tista matematika, ki sem jo omenila in katero v življenju tako često-krat nenadoma zaznavamo kot logičen zaključek nam doslej neznanih in skrivnostnih činiteljev. To je osnovna ideja Vildracovega dela, ki jo ves čas diskretno spremlja turobna melodija izseljeniške tožbe in socialni problem zatiranega in od vojne izmučenega malega človeka.

Značaji so orisani čudovito jasno in zelo preprosto, kar je ena velikih pisateljevih odlik. Zanimivo je, da nam svoje najgloblje modrosti govori v podobi starega dobrodušnega pijančka, ki neprestano niha med nebom in zemljo in ki je v tem gibanju našel popolno ravnotežje. Na eni strani veseljfant, ki se čvrsto oklepa tal, na drugi sanjač, večno v oblakih, a med njima stari glumač na trapezu, ki po mojih mislih predstavlja za pisatelja najpravilnejši in edino možni prijem življenja: znati živeti med nebom in zemljo, najti ravnotežje duha in telesa.

Delo je nam Slovencem po svojem čustvenem in duhovnem gledanju zelo blizu. Blizu nam je bogastvo in barvitost neprestano se menjajočih nastrojenj, ki včasih spominjajo na Čehova. Osebe, ki jih je oživel pisatelj, so nam nekako domače, naši so problemi, s katerimi se ukvarja. Tako žalostno naša je pesem odhajajočih. «Barčica po morju plava...»

Iz teh vzrokov smo delo narahlo presadili med naše ljudi in v današnjo dobo.

NADA GABRIJELCIC

„Pisana žoga"

nagrajeno delo
IGORJA TORKARJA
na repertoarju SNG

Na javnem natečaju za novo izvirno slovensko dramo, ki ga je razpisalo Mestno gledališče v Ljubljani, je prejel prvo nagrado Igor Torkar, ki se je pod psevdonimom Jože Kavalar udeležil tečaja z dramo »Pisana žoga«. (Sicer nobeno od navedenih imen ni pravo ime avtorja, ki se v resnici imenuje Boris Fakin in je inženir kemije.)

Zvedeli smo, da je novo delo sprejelo v svoj repertoar tudi Slovensko narodno gledališče v Trstu. Zanima pa se zanj še več drugih gledališč.

DANES
ob 17. uri
koncert
Koroščev
v Avditoriju

Naš tedenski pregled

V Zahodni Nemčiji je Bundestag ratificiral pariške sporazume. To ni presenetljivo, saj se je Adenauer na to bitko z opozicijo pripravljal že nekaj let (pravzaprav je šlo takrat še za evropsko obrambno skupnost, pa to je bolj ali manj razlika v imenu) in dosegel odločni uspeh, ko se mu je posrečilo, da je parlament izglasoval novi večinski volilni zakon in ko so potem uspele volitve dale vladni koaliciji v roko dvetretjinsko večino v Bundestagu. S tem je bila bitka za odobritev oborožitve Nemčije pravzaprav že dobljena, vsaj v notranjosti Zahodne Nemčije. Naslednje faze so bile ponesrečena bitka za EOS, prizadevanje za nadomestilo v obliki Zahodnoevropske zveze, pogajanja s Francijo o Posarju in končno še ratifikacija ZEZ v francoski narodni skupščini, ki je pomagala pokopati edino delavno vlado, ki jo je Francija premogla od konca vojne.

Na drugi strani nadaljuje socialdemokratska opozicija z borbo proti pariškim sporazumom in oborožitvi in se pri tem čedalje bolj opira na razpoloženje javnega mnenja, ki vidi v ločeni oborožitvi dveh polovičnih nemških držav in njunem tesnejšem vključevanju v dva nasprotujoča si bloka konec upanja, da bo dežela kmalu združena, da bo Nemčija pač spet Nemčija, ne pa Adenauerjev ali Grotewohlov privesek dveh blokov, ki izražata vse drugačne interese. V samem parlamentu je akcija socialnih demokratov zaradi volilnih rezultatov in volilnega zakona nujno omejena, čeprav je njihov vpliv v Bundesratu, ki je zastopstvo posameznih dežel, močnejši kot v Bundestagu. Bundesrat pa bo začel razpravljati o pariških sporazumih 18. marca.

V svoji akciji poudarjajo socialni demokrati, da je politika, katere izraz so pariški sporazumi, zastarela, da ne odgovarja več spremenjenemu mednarodnemu položaju in da jo resno zagovarjajo in vsiljujejo prevzaprav samo še ZDA. V nasprotju s to politiko, ki podaljšuje obstoj ostro ločenih blokov in končno tudi hladno vojno, zagovarjajo zahodnonemški socialni demokrati razgovore med velesilami, predvsem sicer glede specifičnega nemškega vprašanja, posredno pa tudi o vseh svetovnih spornih vprašanjih, zagovarjajo politiko pogajanj proti politiki sile in argumentiranja s silo.

Drugo stran istega vprašanja, ki v bistvu zadeva odnose med Vzhodom in Zahodom, s tem pa tudi samo vprašanje mirne koeksistence, izraža diskusija, ki se je v Angliji sprožila v zvezi z vodikovo bombo. Kot je znano, je nedavno britanska vlada v Beli knjigi o narodni obrambi sporočila, da bo Anglija kmalu tretja država, ki proizvaja vodikovo bombo. V parlamentarni debati o splošni angleški obrambni politiki je laburistična opozicija predložila resolucijo, ki ne zavzema stališča do angleške proizvodnje vodikove bombe in jo s tem molče odobrava, obenem pa kritizira vlado, ker spričo novih izdatkov za atomsko oboroževanje ni zmanjšala strokov za klasično oborožitev. Obenem pušča laburistična opozicija vnemar vprašanje, kdaj in kako bi lahko bila angleška vodikova bomba uporabljena.

Ob tem vprašanju je nastal med laburisti razkol. Bevan je ostro nastopil ne le proti vladni atomski politiki in obtožil Churchilla, da je pod vplivom ZDA opustil svoje načrte za sestanek z Rusi, temveč da pod istim vplivom pristaja tudi na politiko sile in jo pomaga izvajati. Voditelj laburistične levice je med javno parlamentarno debato napadel tudi voditelja opozicije Attleeja in mu zastavil vprašanje, ali odobrava možnost, da se z atomskim orožjem odgovori na napad, ki bi bil izvršen samo z neatomskim orožjem, se pravi, ali pristaja na to, da se kakršen koli morebitni spopad spremeni v atomsko vojno, ki bi uničila človeštvo.

Attlee na dvakrat zastavljeno vprašanje ni odgovoril; kot pravi laburistična večina, zaradi tega ne, ker kot «potencialni predsednik» nove vlade v primeru padca konservativcev ne more že vnaprej sprejemati obveznosti glede svoje politike. Posledica vsega pa je vendar bila ta, da je bila resolucija uradne opozicije zavrnjena z mnogo večjo razliko, kot pa je razlika med vladnimi in opozicijskimi poslanci. Veliko število laburistov se je glasovanja vzdržalo, pri tem pa je prišlo do neke nove pregrupacije sil: z Bevanom so potegnili številni poslanci, ki sicer običajno podpirajo politiko uradnega vodstva laburistične parlamentarne skupine, na drugi strani pa so nekateri zelo vidni bevanisti, med njimi Richard Grossman, glasovali z Attleejem. Mnogi levi laburisti namreč zatrjujejo, da je angleška proizvodnja vodikove bombe koristna in potrebna, ker bo zagotovila angleški politiki mnogo večjo neodvisnost od ZDA, kar je posebno važno za primer, da pridejo po novih volitvah, ki bi morale biti kmalu, laburisti ponovno na vlado.

Bližina novih volitev — časa Churchillova vlada še ni določila — pa vpliva tudi na pomirjenje razgretih duhov v notranjosti laburistične stranke, kjer se je spočetka govorilo celo o možnosti Bevanove izključitve zaradi javnega spravljanja voditelja opozicije v zadrego. Na drugi strani je bilo število neposlušnih poslancev preveliko, da bi bili mogoči ostri disciplinski ukrepi. Poleg tega pa je tudi bistvo Bevanove kritike — da hoče Churchill govoriti z Rusi z vodikovo bombo v žepu — naletelo na širok odmev v javnem mnenju.

Na drugi strani zemeljske oble gre za vprašanje Formoze, pa tudi za splošno ureditev položaja na Daljnem vzhodu — in s tem spet za vprašanje mednarodnih odnosov v današnjem svetu. Konferenca SEATO v Bangkoku gotovo ni prispevala k pozitivnemu urejevanju napetega položaja na Daljnem vzhodu, čeprav sicer v celoti ni ugodila ameriškim koncepcijam. Vendar pa je ustvarila zametke bodoče vojaške organizacije SEATO, katere namen je lahko samo obkoljevanje Kitajske. Pri tem so udeležene evropske države, ki sicer v bistvu tej politiki niso naklonjene, popuščajo pa zaradi ohranjevanja svojih kolonialnih interesov. Tako je na primer Anglija, resno zaskrbljena zaradi položaja na Malajskem polotoku, kjer se že deset let bije krvava gverilska vojna, o kateri je sicer v svetu malo slišati, ki pa je za Angleže tem bolj občutna. London se očitno boji, da se ne bi utegnila Malaja spremeniti v novo Indokino. Zato bo tudi razumljivo, zakaj so nekatere države Commowealtha v Bangkoku toliko vztrajale na zadevi «komunističnih infiltracij».

Iz Bangkoka sta oba glavna protagonista, Eden in Dulles, odpotoval vsak v svojo smer. Ameriški državni tajnik je najprej obiskal Rangun in tam, kot nekateri zatrjujejo, ponujal ameriško gospodarsko pomoč v zameno za nekaj oporišč — seveda brezuspešno. Mnogo bolj zanimiva je vest iz burmanskih uradnih krogov, da je U Nu sporočil Dullesu, da vabi kitajska vlada v Peking ameriško neuradno delegacijo. Vest je povzročila zadrego v ameriških vladnih krogih, ki so jo najprej poskušali zanikati, nato pa so se nič kaj prepričljivo izgovarjali, da gre najbrž za nesporazum. Dulles je nato obiskal Formozo, kjer Cangkajšek baje ni bil preveč zadovoljen z obiskom, ker se mu ni posrečilo dobiti od ZDA nedvoumne obljube da bo Amerika brezpogojno branila otoke ob kitajski obali, ki jih še drže kuomintanške sile.

Eden se je v Novem Delhiju dva dni razgovarjal z Nehrujem in poskušal, kot pravijo v angleških krogih, doseči kompromis med ameriškim in indijskim stališčem. Skupna točka v angleškem in indijskem stališču je ta, da bi vprašanje Formoze uredili s konferenco, sklicano po preskušenem ženevskem vzorcu, glavno nasprotje pa je v tem, ali naj na konferenco povabijo tudi Čangkajška. Indijsko stališče je, da je Formoza sestavni del kitajskega ozemlja in pekinška vlada edina zakonita oblast, medtem ko bi Anglija, predvsem ZDA na ljubo, rada strpala v morebitno konferenco tudi zastopnike propadlega Čangkajškovega režima.

Sicer pa je Eden napovedal, da se utegne v nekaj tednih pojaviti priložnost za resna pogajanja o Formozi. Videli bomo...

r. e.

V Zagrebu bo poleti razstava gledališke umetnosti

V Zagrebu je bil sestanek odbora za organiziranje razstave jugoslovanske gledališke umetnosti, ki bo prirejena v okviru letošnjih «Poletnih iger» v Dubrovniku. Razstava bo v dubrovniški umetniški galeriji ob začetku dela svetovnega kongresa mednarodnega gledališkega inštituta, ki bo od 25. do 30. junija letos. Člani odbora režiser dr. Bratko Kreft, dr. Marko Fotez, književnik Marjan Matković in upravniki gledaliških muzejev iz Zagreba, Beograda in Ljubljane so na tem sestanku izdelali načrt razstave, na kateri bo razstavljenih okoli 500 predmetov. Razstava bo odprta ves čas trajanja poletnih iger. Pozneje bodo razstavo prenesli v razna mesta Jugoslavije in tudi v tujino.

* * *

V francosko-španskem klubu v Lionu je pred dnevi predaval profesor višje pedagoške šole iz Zagreba in lektor za srbohrvaščino na lionski univerzi prof. Vinko Tecilazić. Predaval je o Krleži in njegovih literarnih delih. Nekaj dni pozneje je isti profesor predaval o «Travniški kroniki» Ive Andrića.

NOVA KNJIGA SLOVENSKE PROZE - A NE NOVO DELO

Ferdo Kozak

Od vojne do vojne

Med mnogimi slovenskimi knjigami, ki izidejo, je vendar razmeroma malo novih originalnih del

Število slovenskih knjig, ki vsako leto izidejo, gotovo ni majhno. Sorazmerno pa je med temi knjigami vendarle skoraj malo originalnih slovenskih del, ki bi pomenila večji dogodek na slovenskem knjižnem trgu. Često gre sicer za pomembne knjige, ki pa so le ponatisi že pred časom nastalih del. Tako je tudi s knjigo Ferda Kozaka, Od vojne do vojne.

O knjigi *Ferda Kozaka*, zbirki novel z naslovom «Od vojne do vojne», knjigi, ki je v počastitev pisateljeve šestdesetletnice izšla pri Državni založbi Slovenije, bi najprej navedli nekaj informativnih podatkov. Kozakova knjiga obsega 21 novel in črtic, večinoma krajših del, ki jih je pisatelj uredil po kronološkem redu. Razvrstil na štiri cikle. Naslov sam daje knjigi okvir: izbor spisov iz časa med obema vojnama. Na začetku knjige so avtobiografski zapiski, razmišljanja o večidel tragične zgodbe iz prve svetovne vojne.

Za temi vojnimi črticami in novelami si sledé spisi, ki prikazujejo Kozakovo literarno pot, od simbolističnih, življenjsko bledo zastavljenih zgodb, mimo nove s socialno, v času med obema vojnoma pri Slovencih tako aktualno tematiko, do novel propadajočega meščanstva in do realističnejše zgodbe iz druge svetovne vojne, ki zaključuje knjigo. Skratka: knjiga Od vojne do vojne predstavlja izbor del Ferda Kozaka, njegovo pisateljsko pot od simbolizma do realizma. Pot, na kateri je morda nekaj današnjemu času, problematiki in načinu pisanja odmaknjenih tekstov, del, ki kažejo morda bolj Kozakovo iskanje samosvoje literarne podobe, toda tudi pot, na kateri je precej takih tekstov, ki predstavljajo tako po vsebini, kot po umetniško dognano prozo. Zlasti velja to za nekatera dela, tako na pr. za novelo Pomlad, posebno pa za novelo «Gospod svetnik», ki sodi med najmočnejše novele te zbirke in ki v dveh vzporednih zgodbah, zgodbi iz preteklosti svetnikovega življenja in zgodbi iz sedanjega življenja, podaja prikaz agonije malomeščanstva.

Spričo raznovrstnosti snovi in raznih obdobij, v katerih so posamezna dela nastala, je težko na kratko karakterizirati celotno zbirko. Vendar je vsem Kozakovim delom skupen odličen stil, v katerem je Kozak mojster. Morda bi lahko rekli, da marsikje analitična težnja ali pa morda premočan racionalistični moment zmanjšuje pisateljevo neposrednost, tako da je njegovo pripovedovanje marsikje le preveč razumsko, preveč trezno in premalo sproščeno. Če velja za nekatera dela, da so premalo zasidrana v živem svetu, pobarvana nekoliko s sentimentalnostjo in preveč povezana z literarno modo v času po prvi svetovni vojni, pa velja zato za druga dela, da so zajeta iz resničnega življenja ter podajajo stvarno podobo, življenja med obema vojnama, podobo, ki jo z analiziranjem moralne, idejne in družbene problematike ustvarja pred bralcem pisateljevo pripovedovanje.

In še nekaj bi ugotovili ob tej knjigi Ferda Kozaka. Knjiga od vojne do vojne predstavlja prav gotovo eno tistih presenečenj, ki jih Državna založba večkrat pripravi s svojimi izdajami. Pojav te knjige prav gotovo lahko tako označimo. Ferda Kozaka smo namreč doslej poznali predvsem kot esejista. Kot pisatelj je postal znan s svojimi dramami. Ferdo Kozak je bil priznan kulturni in javni delavec, revialni urednik. Njegova proza pa je bila doslej manj znana; nekoliko sicer vsaj tista, ki je po osvoboditvi izšla po naših revijah, prav malo pa tista izpred vojne. Toda ko je Ferdo Kozak zdaj zbral svoja predvojna leposlovna dela v prozi in povezal vse novele in črtice v eni knjigi, je na mah stopil v slovensko pripovedništvo kot močna pisateljska osebnost. Vprašanje je, kdaj bi se to zgodilo, da ni v počastitev pisateljevega življenjskega jubileja izšla ta knjiga.

IVAN TAVČAR

Zbrano delo IV.

Četrta knjiga *Zbranega dela Ivana Tavčarja* je v redakciji profesorice Marje Borštnikove izšla pred kratkim. Ta, četrta knjiga Tavčarjevega zbranega dela, obsega dvoje daljših tekstov, katerih zgodba je postavljena v Ljubljano: povest Janez Sonce, ki kaže Ljubljano v pretekiosti in utopistično satiro »4000«, ki kaže Ljubljano v prihodnosti. Obe deli spadata v drugo dobo pisateljevega ustvarjanja, ko je Tavčar stal sredi političnih bojev. Povest Janez Sonce, oziroma zgodovinska novela, kot jo je nazval pisatelj sam, predstavlja odsev meščansko demokratične miselnosti, ki je v drugi polovici preteklega stoletja postajala vedno bolj živa in zmagovitih bojev meščanstva proti umirajočemu fevdalizmu. Zgodbo samo, ki jo je pisatelj povzel po Dimitzovi Zgodovini Kranjske in s tem posredno po Valvazorju, je seveda predelal, časovno prestavil in po svoje umetniško obdelal. Predstavlja pa še danes priljubljeno branje, čeprav seveda po svoji umetniški moči precej zaostaja za najboljšimi Tavčarjevimi deli.

Povest *4000*, ki obsega drugi del četrte knjige Tavčarjevega zbranega dela, predstavlja ostro polemično satiro, ki jo je Tavčar napisal proti naraščajočemu klerikalizmu. Zlasti proti njega ideologu, škofu Mahniču. To duhovito branje smo po osvoboditvi dobili v samostojni knjigi. Sedanja izdaja pa vsebuje obširne pripombe urednice, ki pojasnjujejo predvsem nastanek dela in okoliščine v zvezi z njim, tolmačijo pa tudi celotno ozadje in nejasnosti nekaterih odstavkov, ker so marsikatere misli današnjemu bralcu tuje. Seveda velja to tudi za povest Janeza Sonce. Tudi to delo je urednica opremila z izčrpnimi opombami in pojasnili.

PETER LEVEC

Zeleni val

Večkrat slišimo povsem površno in nekritično sodbo, da imamo Slovenci dovolj pesnikov, da pa nam manjka strokovnjakov realnih ved. Morda je tako mnenje do neke mere točno. Toda v poročilih o lanskoletni knjižni žetvi ni bilo niti ene originalne pesniške zbirke. Zdaj že daleč po novem letu, pa smo dobili pesniško zbirko, ki nosi letnico izdaje 1954. Izšla je v zbirki »Feniks« Slovenskega knjižnega zavoda. Njen avtor *Peter Levec* ji je nadel naslov *»Zeleni val«*.

Peter Levec pripada mlajši pesniški generaciji, ki je izšla iz osvobodilnega boja, se predstavlja širši javnosti po osvoboditvi, se uveljavila predvsem po Mladinski reviji in se danes združuje okoli revije »Beseda«. Levec sam se je še posebej predstavil s pesniško zbirko »Koraki v svobodo«, na podlagi katere so kritiki napovedali liriko čistega in diskretnega čustva. Nekaterih od pesmi te zbirke, danes ne bi mogla pogrešati nobena antologija slovenske moderne lirike.

Tudi Levčeva najnovejša pesniška zbirka, drobna knjižica vsebujoča 39 pesmi, je lirična zbirka. Avtor je svoje pesmi razdelil na štiri cikle, katerih tematiko označujejo že njih naslovi. V prvem ciklu, Zareči pepel, so pesmi, ki predstavljajo neko nadaljevanje prve Levčeve zbirke. To so lirični spomini na osvobodilni boj in njega ljudi. Drugi ciklus obsega izpovedne pesmi. Podobne pesmi obsega četrti ciklus, ki nosi naslov Natrgan list. So pa te pesmi prežete z melanholijo, dasi sicer Levčeve pesmi izražajo vero v življenje. Najštevilnejše so pesmi tretjega cikla z naslovom Ljubezen. Čeprav morda te pesmi zaostajajo po pesniški moči za pesmimi drugega in četrtega cikla in čeprav sta morda diskretnost in obzir zatajila čisto ljubezenske izpovedi, pa je vendar v njem nekaj najlepših pesmi cele zbirke.

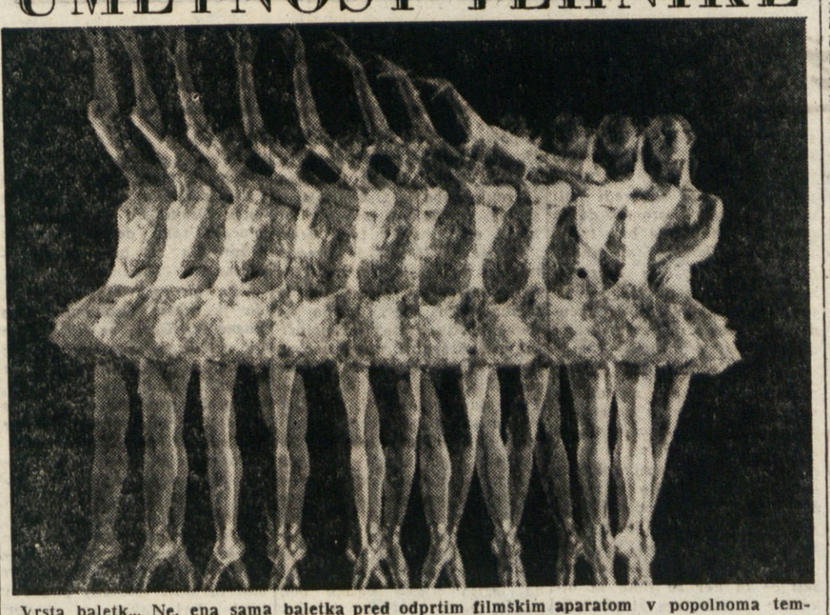
Nova Levčeva pesniška zbirka predstavlja korak naprej tako v izrazu kot v ritmu, v motiviki in pesniški prispodobi. Čeprav zbirk ne moremo smatrati za izreden dogodek pa so vendar med temi pesmimi Petra Levca mnoge take, ki bodo ohranile trajno veljavo.

Sl. Ru.



Gledališka skupina Brignone — Randone — Santuccio — Volonghi je z velikim uspehom gostovala v Trstu. Na sliki sta Lilla Brignone in Santuccio v sceni iz Becqueove komedije «Parižanka»

UMETNOST TEHNIKE



Vrsta baletk... Ne, ena sama baletka pred odprtim filmskim aparatom v popolnoma temnem prostoru, ki jo je močna luč obsevala v kratkih presledkih, medtem ko je ona napravila komaj majhen gib. Svetlobno «obstreljevanje» je bilo izvedeno v silno majhnih presledkih

NAŠE NEDELJSKO BRANJE

Spomini iz šolskih dni

Prispevek za naš mladinski literarni natečaj

Zvoni.

«Kaj imamo sedaj?» vprašam soseda.

«Popravo mat'mat'ke» je rekel, ker je vedel, da je bila naloga, ki jo je prepisal od mene, zgrešena. Bal se je za pismeno oceno v tromesečju, prvem sicer, toda cvek je cvek, zbode te, naj bo v začetku ali na koncu.

Vstopil je profesor. Nosil je šolske zvezke in šop listov. «Verjetno je fizika», smo pomislili «ki smo jo pisali že prve dni šole.»

Skoro smo že pozabili nanjo. Profesor nam ni po pisanju nič omenil, kako smo pisali. Pri njegovih urah smo govorili o vseh mogočih rečeh in o fiziki, seveda. Spraševal nas je. Dal je razdeliti zvezke in liste. Bila je fizika.

Sošolka je spustila moj zvezek na klop. S tovarišem sva takoj pogledala ocene. Po leg devetice je bila skromnejša šestica. Tovariš je ponovil moj olajšalni vzdih, ko pa je prišel do svojega zvezka je skremžil obraz, kajti poleg zanj zadovoljive šestice je čepela močna štirica.

«In vendar imava enako nalogo?!»

«Da.» Sem prizadeto rekel, zmignil z rameni in se hotel nasmehniti.

Profesor je prečital še ocene iz fizike. Moj sosed je po nesreči ostal med pet in šest. Moral bi se javiti, ker je bila to zadnja ura.

«Nisem pripravljen za danes. Mislim..., ne čutim se preveč gotovega. Mislil sem, da imam pozitivno.»

«A, kaj! Pridite k tabli!» je ukazal profesor neprijazno. Tovariš je dobil vprašanje. Govoril je, a ni zadel. Vendar je bilo v primeri z razlago, ki nam jo je profesor vsakokrat improviziral, ker se verjetno ni mogel popraviti, njegovo govorjenje še kar zadovoljivo. Je pač tako, če profesor preveč zna in se zato ne pripravlja. Pri dijaku je pa ravno obratno.

«Ne bom se mučil z vami! — Pet vam dam. Kakšen red pa je to!»

«Oprostite...»

«Človek mora biti vsak dan pripravljen na svoje delo. V klop!»

Poglej, sem si mislil, prvič slišiš svojega profesorja nekaj gladko, brez ovinkov povedati, ne da bi se za to pripravil. Poklical je naslednje ime.

«Koliko pa naj vam dam? Pet ali šest?»

«Učila sem se,» odgovori sošolka.

«Pisali ste za dobro petico.»

«Zelo sem se učila, veste!»

«Ja, pet bo vseeno.»

«Učila sem se! Tako sem se učila, da se je vse zmešalo!» je jokaje dokazovala. Mi pa smo ji pomagali z vso svojo prepričljivostjo.

«Pa vam bom dal šest. Toda... učite se!»

Vesela je sedla in se nam nasmehnila. «Dobrota je sirota» sem pomislil.

Zvonilo je in začeli smo šteti naše cveke.

Pravijo, da besede mičejo, a zgledi vlečejo. Na žalost je bilo teh pri nas zelo malo. Upam, da bo moja trditev upoštevana, ker imam sedaj že potrjeno zrelost in lahko trdim kaj takega, kar bi dan pred potrjeno zrelostjo pomenilo samo še zabavljanje čez profesorje, dijaško neumestno tarnanje, skratka kaznivo misel, pa četudi s samo žalitvijo, da misem še dovolj star in učen za take ugotovitve, ampak navaden, reven, malenkosten dijak, ničla.

Profesor je prihitel v razred in uredil svoje knjige na katedru.

«Pridite vi!»

Učenka je stopila k tabli samo s knjigo, brez zvezka.

«Kje imate zvezek? Nalogo?» jo vpraša profesor.

«Nimam naloge. Nisem utegnila...»

«Tako!» je zavpil profesor, «Ven! Ven z gnojem!»

Šla je iz razreda.

«Kaj bo tak gnoj?! Včeraj nima naloge, danes nima naloge, in pred maturo...» Tako se je jezil prizadevni profesor latinščine, ki sem ga od tistega dne nehal imeti za vzgojitelja.

«Tako, sedaj sem vse izprašal,» je rekel profesor.

«Mene še niste vprašali.» je rekel krepak sošolec, ki je menda ponavljal tisto leto. Prejšnje leto je latinščina počivala pri njem in profesor ga sploh ni spraševal, ker bi itak od njega nič ali vsaj zelo malo dobil. Toda letos se je oprijel tega predmeta z vso vnemo. Zakaj pa le ni profesor starega grešnika vprašal. Lahko bi to storil, mislim celo, da bi moral to storiti.

«Vi ste...? Aha, pridite!»

Fant je veselo zaprl zvezek in stopil k tabli.

«Vi se javljate, torej nekaj znate? Govorite mi o dativu eticus!»

Sepetanje je v razredu utihnilo. Oni pred tablo je začudeno pogledal, zdaj profesorja, zdaj sošolce, katerim je dajal znake, da tega ne ve in kaj naj bi to bilo. Učil se je, gotov je bil zase, vsaj za snov, ki jo je profesor spraševal.

«Vidite, da ne znate, kaj hočete še, vam to ni dovolj? Kaj hočete še? Pojdite, saj vidite, da nič ne znate!» je dokazoval profesor, bolj samemu sebi, kot pa njemu

«Oprostite gospod profesor, tega nismo vzeli...»

«Kako? Nismo vzeli? To je slovnica, vi tega ne znate. Kdor slovnice ne zna, ne zasluži pozitivnega reda.» je demagoško objasnil profesor in napisal z rdečim svinčnikom pet iz ustnega.

Iz šole grede sem srečal klasika—prijatelja. Povedal sem kaj se godi na učiteljišču. Nasmehnil se je in nekaj rekel o našem profesorju, ker ne bi dobil niti pri njih za tisto vprašanje negativnega reda. «Kaj hočemo!» sem rekel in se poslovil od njega.

ALEKSANDER MLAJŠI



Včeraj je bila v dvorani pri «Zlatem pajku» premiera komedije «Srečni dnevi», ki so jo z uspehom uprizorili člani ASK «Simon Gregorčič» iz Gorice.

KAJ NAM PRINAŠA

4. številka „LITERARNIH VAJ"

Literarne vaje so prispele do svoje 4. številke. V tej številki predstavljajo mladim bralcem Alojza Gradnika. Uredništvo se namreč obrača na posamezne slovenske književnike, ki mu odgovarjajo s pismi in prispevki. Gradnik je za Literarne vaje poslal pesem »Veter in Trst« ter prevod italijanske narodne pesmi iz Piemonta »Mravlja in čričekа.

Emil Cuk nadaljuje svojo dolgo povest. Kljub raznim pomanjkljivostim v tej pisariji je treba reči, da je v Cukovem pisanju nekaj, kar daje upati, da se iz njega res razvije svojevrsten pisec. Tudi pesmi Miroslava Morja ne moremo imeti za navadno verzifikatorstvo, temveč jim je treba priznati, da so v njih lepe misli, ki so pogosto zelo lepo izražene.

Razveseljivo je, da nekateri sodelavci Literarnih vaj le načenjajo tudi probleme, ki prestopajo okvir ozkih osebnih doživetij. Saj je treba reči, da znajo nekateri tudi taka doživetja dovolj spretno opisati in da nekateri položijo v te opise tudi nekaj svoje lastne osebnosti.

Kot vsaki številki so tudi to pot prispevki nekaterih profesorjev. Martina Jevnikarja pregled o prevodih leposlovnih del v slovenščino v l. 1954 je za dijake koristen, vendar je po našem mnenju le nekoliko preveč suhoparen. Da so gledališke kritike Jožeta Peterlina, ki jih bere na radiu, našle tudi prostor za objavo, je vsekakor prav. V tej številki sta na vrsti De Hartogova »Sopotnika«. Pri Znanstvenih zanimivostih sodelujeta Maks Sah in dijak M. Presel. Dve strani te številke sta posvečeni športu in mi smo članku »Sportnikom« že dali primerno publiciteto s tem, da smo ga ponatisnili.

Na koncu številke odgovarja v Sporočilu uredništva urednik Josip Tavčar slikarju prof. Černigoju. Ta je namreč poslal uredništvu pismo, v katerem se pritožuje nad nekako gonjo proti njemu, ki jo baje uprizarjajo šolski in izvenšolski bralci Literarnih vaj. Da so take stvari možne, tega pač ne izključujemo, vendar pa bi prof. Černigoju svetovali, naj ne bo preveč občutljiv — naj lajajo...

Tudi ta številka je bogato ilustrirana. Večinoma so ilustracije prispevali učenci šole prof. Černigoja. Nehote se pa ob obeh teh lesorezih (ali linorezih?) vprašujemo: kako je pa z risanjem? Ali je v vseh teh delih neki hoteni primitivizem, ali pa gre za slabo obvladanje risanja?.

IZDELUJEJO FILME KOT AVTOMOBILE NA TEKOČEM TRAKU

V HOLLYWOODU je postal umetnik obrtnik

Najpogosteje igralci sploh ne poznajo celotne zgodbe in niso prebrali scenarija, pač pa jih asistenti pripravljajo od prizora do prizora - 14 dni na obisku v Hollywoodu

Kako je nastal Hollywood? Ince Thomas Harper, pionir ameriškega filma, je nekega meglenega dne v New Yorku vzkliknil: «Več sonca!» Kalifornija je dežela sonca in Ince se je s svojo ekipo preselil v bližino Los Angelesa. To se je zgodilo še pred prvo svetovno vojno in prva Inceova baraka je bila temeljni kamen Hollywooda, poznejše svetovne filmske metropole. Kaj je Hollywood? Ciničnі ruski pisatelj Ilja Ehrenburg je pred leti zapisal: «Hollywood je kraljestvo lažne iluzije, kjer tovarne sanj izdelujejo strup na celuloidnem traku.»

In kakšen je Hollywood danes? Obljubljena dežela, kjer se «zvezde» sprehajajo, oziroma — oprostite! — vozijo v aerodinamičnih limuzinah s premiere na premiero, z zabave na zabavo?. Mesto rdečelasih, plavolasih, črnolasih, rjavolasih, zelenolasih lepotic in drznih, elegantnih, interesantnih, grobih, nenavadnih lepotcev? Središče svetovne filmske industrije in umetnosti, kjer vsako leto izdelajo pet sto filmov, med katerimi pa jih je le deset užitnih? Ali še vedno veljajo besede ironičnega Ehrenburga, ki je zapisal, da je beseda «ljubezen» v skoraj vseh naslovih ameriških filmov: «Ljubezenska zgodba», «Ljubezen je lepa», «Ljubim te» itd.? Ali res ležijo v Hollywoodu dolarski bankovci kar na cesti?

Na vsa ta vprašanja je odgovoril znani angleški novinar in pisatelj Evelyn Waugh v svoji knjigi «Smrt v Hollywoodu». (Evelyn Waugh se je posebno uveljavil s svojimi poročili iz italijansko-abesinske vojne ter s satiričnimi deli «Počitnice v Evropi» in «... toda meso je slabo».) Resnici na ljubo pa moramo pripomniti, da je Evelyn Waugh brž čas napisal svojo obsodbo Hollywoodu pod neposrednim vtisom svojega obiska v ameriški filmski metropoli, pod vtisom, ki je bil za pisatelja vse prej kot prijeten. Hollywoodski mogotci so namreč hoteli posneti film po njegovem romanu «Svidenje s Brideshеadom», vendar mu niso dovolili, da bi sodeloval pri pisanju scenarija. Naše bralce bodo gotovo zanimali odlomki iz Waughove satire «Smrt v Hollywoodu».

Bil sem v Hollywoodu semo štirinajst dni, vendar je bilo to dovolj za obsodbo te samotne družbe filmskih ljudi. Hollywood je svet zase, kjer živijo filmski delavci kot opice v puščavski zelenici, njihovo življenje se vrti le v nekaj svetiščih, v pol tucata razkošnih ateljejih, dveh hotelih in eni restavraciji. Njih lastna propaganda in čvekanje njihovih lokalnih časopisov jim je evangelij. Edini tujci v Hollywoodu so emigranti iz Srednje Evrope, ki se jim zdi krajevno normalno razkošje in obilica, če jo sodijo s svojimi izkušnjami iz koncentracijskih taborišč, največja dobrina na svetu.

Mesto in ljudje so podobni Alexandriji iz časov Philona. Tako si danes človek zamišlja življenje v dneh Museiona, ko je kultura stoletja umirala in so se morali umetniki umakniti. Vendar je to le videz. V resnici je osamljenost teh modernih puščavnikov popolnoma pristranska. Živijo za zunanji svet in brez tega zunanjega sveta bi tudi propadli. Toda ta resnični svet poznajo samo iz grobih statistik.

Za snemanje filma so odgovorne tri skupine: tehnična, igralska in scenarijska. Vse tri ima na vesti vodja produkcije. Najmanj krivi so tehniki, saj napravijo iz ateljejev v rekordnem času čudovito razkošno trgovino z igračkami, ki očarajo gledalce. Vendar v nekem oziru zadene krivda tudi tehnike, kajti oni so krivi, da so ateljeji 3000 milj daleč od New Yorka, mednarodnega gledališkega središča, in 6000 milj od Londona in Pariza, ki sta središči duha. Prišli so sem, ker so v začetku filmske proizvodnje potrebovali sonce. Danes uporabljajo pri snemanju skoraj izključno umetno svetlobo, sonce dela človeka živčnega in mu zmanjšuje sposobnost za delo. Podoba je, da bi bila danes ponovna preselitev predraga.

Priznam, da me je Hollywood v začetku navdušil. Ogledal sem si znanstvene oddelke kjer lahko izveš, kakšen črnilnik je uporabljal Dante, ali kakšen red je imel pripet vojvoda Wellingtonški. Opazoval sem snemanje in videl desetine strokovnjakov, kako so dajali nasvete o osvetlitvi in ozadju tega ali onega prizora. Videl sem nastop slavne zvezdnice, ki so jo pripravljali na deset metrov dolg posnetek več ur. Bil sem prepričan, da prisostvujem nastanku veledela človeškega duha in požrtvovalnosti.

Bil pa sem tudi na sejah, ko so sprejemali scenarije. Takrat sem izgubil vse lepe utvare o filmu. Glavni producenti sploh ne čitajo sinopisov, scenarijev in snemalnih knjig. O vsakem scenariju prebere tajnica le na nekaj vrstic zgoščeno vsebino in na podlagi te osiromašene zgodbe ocenjuje producent posamezna dela.

Hollywoodski producenti kupijo vsako leto vrsto najrazličnejših romanov. Vsaka kupljena knjiga, dobra ali slaba, ima katerokoli posebno odliko, ki jo odkrijejo štabi scenaristov. Naloga teh pisunov je, da to odliko izluščijo, napihnejo in jo na ta način uničijo kot odliko. Poznam vrsto pisateljev, ki so videli na filmskem platnu izmaličene svoje najljubše knjige. Zakaj potem producenti sploh kupujejo avtorske pravice? Preprosto zato, ker je znesek, ki ga plačujejo avtorjem, le neznaten del celotnih stroškov za izgotovitev filma. Film stane približno 2 milijona dolarjev, všeč pa mora biti dvajsetim milijonov ljudi. V starih časih je pomenilo gledališko delo, ki so ga ponavljali sto večerov, velik uspeh; knjiga, ki je bila prodana v 5000 izvodih, je lahko vplivala na cele generacije. Dandanes pa se vprašuje pisatelj, če ima njegova knjiga samo 20.000 izvodov naklade, kaj neki je v knjigi napisal narobe.

V Hollywoodu izdelujejo filme kar na tekočem traku, kot avtomobile. Umetnik je postal obrtnik, strokovnjak samo na ozkem področju. Poznam ameriškega scenarista, ki je hotel pribiti v svojem uradu v Hollywoodu na steno neko risbo. Povedali so mu, da bodo sobni delavci stavkali, če bo to sam opravil. — Prišel je delavec z orodjem in ugotovil, da je treba majhno knjižno omaro premakniti k drugi steni. Scenarist je hotel delavcu pomagati, toda opozorili so ga, da bi to bil hud prekršek. Poklicati so morali dva postreščka, ki sta «specializirana» za ta posel. — Pri nekem prizoru, ki so ga snemali, so morali poklicati strokovno usposobljenega delavca, da je postavil neko vazo z ene mize na drugo.

Hollywoodski zvezdniki živijo meniško življenje v svojih vilah in v lokalih, kjer se shajajo. Med snemanjem skrbi zanje kopica satelitov, ki jih pripravljajo, hranijo in oblačijo. Ure in ure se pripravljajo na prizor, ki traja le nekaj minut. Končno se posreči zvezdniku kot v transu ustrezni izraz, ki ga potrebuje režiser. Seveda tak način dela uničuje sleherno umetniško ustvarjalnost. Najpogosteje igralci sploh ne poznajo celotne zgodbe in niso prebrali scenarija, pač pa jih asistenti pripravljajo od prizora do prizora.

Z. P.

Mladinci, dijaki!

Prispevajte za naš mladinski literarni natečaj! Vsako objavljeno delo bo honorirano, najboljše delo v mesecu pa še posebej nagrajeno!

Informativni priročnik ZŠJ

To nalogo so jugoslovanski študenti sprejeli na zasedanju COSEC leta 1953 v Kopenhagnu in leta 1954 v Istanbulu. Takrat je bilo jugoslovanski študentski organizaciji tudi poverjeno, da na mednarodnem področju dela za razširitev kulturnih vezi in sodelovanja med študentskimi zvezami vsega sveta.

O svojih dosedanjih uspehih na tem področju dela bodo jugoslovanski študenti podali poročilo po svoji delegaciji, ki se bo maja letos udeležila V. mednarodne študentske konference v Angliji ali na Filipinih.

Novosti «Mladinske knjige»

Jurčič: Domen

in novi zvezek «Cebelice»

Pri Mladinski knjigi je izšel kot dvajseti zvezek Knjižnice sinjega galeba domači pisatelj. In samo veseli smo lahko, da je založba v to zbirko uvrstila Jurčičevo povest Domen. Slovenska klasična literatura namreč nikakor ni taka, da bi bila samo še predmet obdelave literarne zgodovine, kot to sodijo nekateri. Jurčičeve povesti so še danes, čeprav morda nekoliko odmaknjene modernemu času, priljubljene in brane pri širokem krogu naših bralcev. Že podatki nekaterih ljudskih knjižnic kažejo to. Zato je vsekakor prav, da smo povest Domen, kljub temu, da jo imamo že v več različnih izdajah Jurčičevega dela, dobili tudi v tej zbirki, namenjeni doraščajoči mladini.

Povest o mladem kmečkem fantu Domnu, ki se ga je graščak Sova, njegov nezakonski oče, po vsej sili hotel znebiti in ga zato vtaknil v vojake, čez vrsto let pa ga celo kot janičarja sam pobil, ima prav gotovo mnoge kvalitete, ki jih zahteva tudi branje, namenjeno mladini. Čeprav zajema Jurčič tej povesti snov iz preteklosti, je vendar knjiga pisana izredno živahno in zanimivo. Jurčič je odlično prikazal prepad med bogatim in nepoštenim graščakom, ter preprostim in poštenim ljudstvom, dasi sicer objektivno slika tako ene kot druge, z vsemi njihovimi napakami in slabostmi. Poleg zanimive in napete vsebine ima Domen torej vse moralne kvalitete, ki jih zahteva knjiga, namenjena mlademu bralcu.

Če zato literarna kritika uvršča povest Domen med Jurčičeva najboljša dela, je zato še toliko bolj prav, da smo jo dobili v mladinski izdaji. Z zelo uspelimi ilustracijami akademskega slikarja Nikolaja Omerse in kratkim uvodom, v katerem je prikazan predvsem nastanek povesti in nje odlike, je ta izdaja samo še pridobila na vrednosti.

In ker smo že pri mladinskih knjigah, ne bo odveč omeniti novega zvezka v zbirki Čebelica. Novi zvezek prinaša povestico *Kdo je napravil Vidku srajčico*, ki jo je pred skoraj sto leti zapisal klasik slovenske besede *Fran Levstik*. Zaradi svoje preprostosti in iskrenosti je povest — našla kaj hitro pot do otroških src. Zato je prav, da smo jo v tej zbirki za najmlajše bralce, dobili spet v samostojni izdaji. Ljubko povestico dopolnjujejo izvirne in uspele litografije akademske slikarice Ruže Pšeničnec.



AVTOGARAŽA STAR
MEHANIČNA DELAVNICA
TRST (ROJAN) ULICA MONTE
TELEFON ŠTEV. 35-0

IMPEXPORT
TRST, UL. C. BATTISTI 23-I.
Tel. 44-208 Telegr. IMPEXPORT-TRIESTE
UVAŽA: vsakovrstni les, drva za kurjavo, gradbeni material
IZVAŽA: tekstil, kolonialno blago in razno vrstne stroje
SPECIALIZIRANO PODJETJE ZA VSAKOVRSTNE KOMPENZACIJE

Batič Franc
KLJUČAVNIČARSKA MEHANIČNA DELAVNICA
TRST
Ul. F. Crispi 15
Telefon 95214

Gostilna „Ex Ussaro" lastnik Ivan Filipčič
TRST — UL. CARDUCCI ST. 41 (NASPROTI POKRITEGA TRGA)
POSTREŽE VAM Z NAJBOLJŠIM DOMAČIM IN ISTRSKIM VINOM IN DOMAČIM PRSUTOM.

Pozor!!!
Preden nabaviš štedilnik, obišči tvrdko
KERŽE

ki ti nudi štedilnike vseh vrst, na premog, les, plin in tekoči plin ter električni tok najboljše vrste po najugodnejših cenah s popolnim jamstvom
Zapomni si: tvrdka KERŽE - Trst - Piazza S. Giovanni 1 - tel. štev. 35019
PRODAJA TUDI NA OBROČNO ODPLAČEVANJE

• Pravljice, pesmice in uganke za naše najmlajše •

Dve žabi na potovanju

Nekoč sta v nekem japonskem kraju živeli dve žabi. Ena izmed njiju si je uredila svoj dom v ribniku v bližini mesta Osaka ob morski obali, medtem ko je druga bivala v majhnem bistrem potoku, ki je tekel skozi mesto Kioto. Tako daleč vsakšebi nista nikoli nič slišali druga o drugi. Toda ker sta bili osamljeni se je ob istem času porodilo v glavi prve in druge, da sta si hoteli ogledati nekoliko svet in tujino. In žaba, ki je živela v Osaki, se je namenila potovati v Kioto, kjer je imel veliki mikado svojo palačo, žaba pa, ki je imela svoj dom v Kiotu je hotela obiskati Osako.

Nekega krasnega pomladnega jutra sta se obe odpravili na dolgo pot. Prva je hodila po cesti, ki vodi iz Kiota v Osako, druga pa po cesti, ki pelje iz Osaka in drugih mest v Kioto. Potovanje je bilo silno utrudljivo, bolj kakor sta pričakovali, kajti neznano jima je bilo, kaj se pravi potovati, in da se sredi poti med obema mestoma dviga gora, ki jima jo je bilo treba preplaziti. Dali sta si mnogo časa in truda, bilo je treba nešteto skokov, da sta dosegli vrh. Toda kako sta začudili, ko sta zagledali druga drugo pred seboj!

Kak trenutek sta osuplo zrli druga drugo, ne da bi mogli do besede, a potem se jima je jezik razvozlal in povedali sta si, zakaj in kako sta se mogli srečati tolikanj daleč od doma. Bilo je nekaj čudnega ko sta spoznali, da ju je obe hkrati obšla ista želja — romati in se razgledati nekoliko po rodni deželi — in ker se jima ni nikamor mudilo, sta si poiskali hladen in vlažen prostorček si stegnili utrujene ude in občutili ugodje, da si lahko odpočijeta, preden gresta dalje svojo pot.

»Kes škoda, da nisva večji,« je rekla žaba iz Osaka, »kajti potlej bi lahko videli obe mesti od tukaj, s tega vrha in se zmenili, ali je vredno napora da še potujeva dalje.«

Ta misel je bila žabi iz Osaka tako všeč, da je na mah skočila kvišku in položila svoji prednji nogi, na ramena svoje prijateljice, ki se je takisto dvignila na noge. Tam sta takole stali, stegujoč se na krakih kolikor najbolj visoko jima je bilo mogoče držali druga drugo na moč trdno, da ne bi mogla prva kakor druga pasti. Žaba iz Kiota je obračala svoj nos proti Osaki, žaba iz Osaka pa svojega proti Kiotu. Toda neumni stvarci sta pozabili, da ležijo njune velike oči, kadar stojita pokonci, v zadnjem delu njunih glav, in da njune oči, čeprav nosova molita proti kraju, kamor sta namenjeni, gledajo v tisto smer, iz katere sta bili prišli.

»Draga moja,« je vzkliknila žaba iz Osake, »Kioto je čisto enak Osaki! Pa se res ni izplačalo tako daleč potovati! Odpravila se bom spet domov.«

»Če bi vsaj malce slutila, da je mesto Osaka navaden posnetek Kiota, se nikdar ne bi mučila tako daleč po tej potili« je vzdihnila žaba iz Kiota. In ko je to povedala, je vzela prednje okončine s prijateljičinih ramen in obe sta padli v travo.

Potem sta druga drugi želeli srečno pot in zopet krenili proti domu. Do konca svojega življenja sta verjeli, da sta si mesti Osaka in Kioto, ki sta na videz tako različni, kakor pač dve mesti moreta biti, tolikanj podobni med seboj, kakor sta si dve grahovi zrni.

(Iz angleščine prevedel Fr. Borko)

Naši kraji in ljudje

Kako zagotoviti prodajo domačega kraškega mleka?

Hude gospodarske posledice Marzottove konkurence za naše kmete

Po nekaterih kraških vaseh, kjer je bolj razvita živinoreja, so kmetje zaskrbljeni zaradi mleka, ki jim ostaja in ga ne morejo prodati. To do zdaj najbolj občutijo v Bazovici in v nekaterih vaseh nabrežinske občine. Če zdaj ne morejo prodati vsega mleka, kaj bo poleti, ko je produkcija večja, potrošnja pa običajno manjša kot med zimo?

Če se naši živinorejci ne bodo znašli in če ne bodo znali najti novih, času in razmeram primernih poti, bo to vprašanje postalo zelo resno in bo ogrožalo vedno bolj eno glavnih panog našega kmetijskega gospodarstva. Živinoreja je namreč na Krasu glavni vir dohodkov kmeta mlekarstvo pa prinaša celotnemu našemu kmetijstvu eno tretjino dohodkov. Mlekarstvo je torej zelo važna panoga našega gospodarstva in se je treba spričo nastalega položaja prilagoditi novim zahtevam trga in razvoju, tako v pridelovanju, kakor tudi v prodaji.

Med vojno in prva leta po vojni je bilo pomanjkanje mleka, ker ni prihajalo v zadostni meri od drugod, ker je število živine padlo in ker ni bilo dovolj krme. Zdaj pa so se razmere spremenile, ker je navalil na trg Marzotto s svojim furlanskim mlekom, ker se je po več vaseh dvignilo število živine in ker ima kmet več krme na razpolago. Glavni vzrok nastajajoče krize pa je vsekakor dotok Marzottovega mleka. Velika konkurenca iz Furlanije je za naše kmetovalce zelo nevarna tako glede zelenjave in povrtnine, kakor tudi glede prodaje mleka. Če te konkurence ne bi bilo, bi lahko bili naši živinorejci brez skrbi, saj Trst porabi dnevno od 130 do 140 hl mleka. Pri tem pa moramo nekaj pripomniti. Marzotto in veletrgovci, ki so se z njim povezali, imajo ogromna denarna sredstva in moderne naprave, toda furlansko mleko, ki je iz močvirnatih in nižinskih krajev, po kakovosti daleč zaostaja za našim mlekom, ki ima več maščobe, ki je bolj okusno in bolj aromatično. Vrh tega pa je znano, da je naša kraška živina mnogo bolj zdrava kot furlanska, saj na Krasu skoraj sploh ne poznajo tuberkuloze govejе živine.

Glede kakovosti mleka, ki prihaja v Trst iz Furlanije in ki so ga nekatera italijanska mesta, kot Benetke, zavrnila, so bile pritožbe tudi v tržaškem občinskem svetu. Glavna opora naših kraških živinorejcev je torej kakovost mleka. To ne smemo pozabiti. Tržačani sicer dobro vedo, da je kraško mleko, kakor kraški teran ali pršut, boljše od furlanskega, toda za dobro prodajo to še ni dovolj. Res je namreč, da se dobro blago hvali samo, časi pa so taki in ljudje večkrat tako naivni, da se pustijo prevarati od spretne propagande. Koristno bi torej bilo, da bi na primeren način prikazali dobre lastnosti kraškega mleka, da bi mu napravili reklamo, kakor pravijo trgovci. Nato bi morali zagotoviti si stalne odjemalce, kavarne, bolnice in razne ustanove. Predvsem pa bi morali poskrbeti za zbiranje mleka in za prevoz ter shrambo, da se v poletnem času ne pokvari. Koristno bi tudi bilo, da bi imeli svojo mlekarno (prodajalno mleka) v mestu.

A kdo lahko vse to napravi? Posameznik prav gotovo ne bi mogel. Kakšna mlekarica, ki zdaj še vozi mleko v Trst z vozičkom ali z avtobusom? Tudi ne. Jasno je, da je to stvar več ljudi, več živinorejcev. Ne bomo zdaj tu razpravljali in ugibali, kako bi se dalo napraviti. O tem naj se pogovorijo naši živinorejci sami, če hočejo ohraniti svojo živino in svoje gospodarstvo. Časi so pač taki, da posameznik vedno manj lahko napravi, treba je vzajemno zgrabiti vraga za rogе.

Zadeva bo vsak dan bolj pereča, ker, kakor kaže, bodo polagoma odpadle mlekarice, ki nakupujejo mleko po vaseh in ga nato vozijo v mesto. Stare mlekarice opuščajo to delo zaradi let, bolezni itd., mlada dekleta pa se ne marajo ukvarjati s tem poslom. Z druge strani pa je pričakovati vedno večji pritisk in sitnarjenja, da bi izpodrinili s trga naše mleko in mlekarice.

Če se ne bodo naši živinorejci pravočasno pripravili, pogovorili in ukrenili vse potrebno, se bodo prav gotovo še grenko kesali ko bo prepozno.

A. B.

SV. KRIŽ

Tujcem dajejo prednost

Nikoli se nam niso delile pravice s pravično mero in smo bili marsikdaj in v marsičem prikrajšani. Kaže da nas bodo tudi v bodoče potiskali v ozadje po načelu enim mnogo, drugim za toliko manj. Tako sodimo iz marsikaterega pojava in tudi iz reševanja stanovanjske krize, ki jo poznamo tudi pri nas. Ali bi ne bilo povsem naravno, da bi se prosta stanovanja dodelila domačinu, a ne nekomu iz Trsta, kot se baje v nekem primeru namerava? K zadevi se bomo, če bo treba, še vrnili.

Svoječasno smo poročali, da se nameravajo doseljenci gospodarsko povsem oddvojiti od nas. To se bo zgodilo z otvoritvijo trgovine in gostilne v preurejenih prostorih starega obcestnega poslopja.

Zabeležiti moramo, čeprav z zamudo, da so nas za pust najbolj razveselili in zabavali najmlajši Križani — vrtčarji. Okusno omaškarani »drobiž« nas je zabaval tudi v kulturnem domu.

NABREŽINA

Večno čakanje

V naši vasi in niti v ostalih vaseh naše občine ni samostojnih kmetijskih obratov (mogoče je takih v občini kakšnih deset). Niti ni gospodarsko pomembne obrti, v kamnoseški industriji pa je zaposlenih okrog 250 delavcev, a od teh precejšen odstotek nedomačinov. Zato je razumljivo, da nas vsako skrbenje gospodarske dejavnosti močno prizadene in smo izza oktobra pr. l. vedno bolj v skrbeh. Kako naj se potolažijo bresposelni? S čakanjem in obljubami? Na kaj naj čakamo? Pravijo, da moramo biti strpni in razumeti sedanje prehodno stanje. Mislimo, da so državniki s tolikimi konferencami in potovanji g. Palamare v Rim že toliko proučili gospodarstvo Trsta, da bi že bili lahko odprli trezor napovedanega milijardnega fonda za razna dela.

Mi čakamo od občine, ta pa od drugih oblasti na rešitev zadeve o dvojezičnih tablah, ki jih je bila policija odstranila na Wintertonov ukaz. Winterton je to menda storil iz iskrene ljubezni do nas — Slovencev, g. generalni vladni komisar pa iz ljubezni do nas to zavlačuje. Mi pa naj zaradi te ljubezni potrpežljivo čakamo. Še koliko časa?

Tudi iz občinskega proračuna je razvidno naše resno gospodarsko stanje. Dohodki, na trošarini, ki je glavna zadevna postavka, padajo in bodo nedvomno še bolj padli, a izdatki se temu ne bodo mogli prilagoditi. Kaj bo z razliko — s primanjkljajem? Že letošnji proračun izkazuje primanjkljaja kar 37 milijonov, s primenjkljajem iz lanskega leta (nad 10 milijonov) pa nad 47 milijonov. Menda nas ne bo pokrajinska uprava obremenila s povišanjem postavk v dohodkih, ker nas bremena na sploh in kot davkoplačevalce že dovolj tlačijo.

Ta teden je delo v kamnolomih zaradi burje, poledice in mraza štiri dni počivalo. Za poljska in druga kmečka dela pa je bil ves februar neprikladen. Mnogo tega dela je v zamudi.

Naročniki! KUPUJTE pri TVRDKAH, ki oglašajo v našem listu!

GROČANA-PESEK

Mleko ostaja

V Gročani in na Pesku imamo zdaj približno 250 l mleka na dan. Mleko pobira in vozi v mesto približno 5 mlekaric, ki pa ga vzamejo le toliko na dan, kot ga lanko oddajo svojim stalnim odjemalcem; več ga nočejo. Zaradi tega mleko ostaja in ga morajo nekateri nositi celo v Ricmanje tamkajšnjim mlekaricam, ki imajo svoje stalne odjemalce v Trstu. Skrbi nas, kako bo poleti, ko bo več mleka in bo bolj nevarno, da se pokvari.

MAVHINJE

Slaba cesta proti Vižovljam

Nekoč je šla pot iz naše vasi čez vižovsko - devinsko gmajno (ob devinskem železniškem postajališču), to je po stari graščinski poti. Proti koncu prejsnjega stoletja pa so to pot za vožnjo popolnoma opustili in se posluževali one skozi Sesljan. Odkar pa so razširili in zravnali pot proti Vižovljam, se vozniki, posebno motorna vozila, poslužujejo le-te, ker je mnogo krajša. Promet na njej narašča, a množijo se tudi tožbe, da je pot slaba in bo na strmini nad Vižovljami kmalu neuporabna. Še en močan naliv in vozniki se je bodo morali izogibati. To je občini znano. Nedvomno bo morala pot iz gospodarskih razlogov čimprej solidno urediti.

Javnost nas obsoja, ker se je naša mladina prosvetno popolnoma zabubila. Imamo svojo prosvetno tradicijo, mnogo sposobne mladine in v primeru z motovilom bi skoraj rekli preveč izobraženstva, a nobene kulturno - prosvetne dejavnosti. Ko se bolestno zarijemo le v svoje osebne interese, izgubljamo na skupnih interesih, a hkrati čeprav ne tako vidno in neposredno, tudi na svojih lastnih interesih. Res žalostna slika, ki nam ne dela časti.

SLIVNO

Nujno je treba popraviti pot proti Sesljanu

»Dobra pot je pol dobrot«, so rekli naši stari. Če je to veljalo v njih časih, drži toliko bolj danes, ko smo z modernimi prometnimi sredstvi bolj navezani na dobre ceste kot v dobi vprežnega voza. Od naših občinskih poti je nekaj vredna le ena proti Nabrežini. Najbolj smo prizadeti s potjo proti Sesljanu, na katerega smo vedno bolj navezani. Sicer nas je z Devinom že izza stoletij vezala ta pot ki je bila za takratno potrebo (graščina, mlin i. e.) dovolj dobra. Se razume, da ta pot — ki se v bistvu ni spremenila — ne more odgovarjati sedanjemu prometu, ker je preozka, krivuljasta in s slabim cestiščem. Občina nam jo še sicer nekaj popravila, a to bolj zaradi socialne krize.

Ureditev te poti je treba vzeti resno v pretres in jo izvesti čimprej pravilno in v skladu z nadaljnjim razvojem. Zavedamo se, da bo to zahtevalo večjo postavko, a vsako odlaganje, bi ne bilo le v našo, ampak tudi v škodo skupnosti.

BORŠT

Kaj pripravlja folklorna skupina?

Naša folklorna skupina nam spet pripravlja nekaj novega za proslavo 8. marca. Pravijo da bo sodelovalo tudi pevsko društvo. Vsi z veseljem in radovednostjo pričakujemo ponovni nastop naše marljive mladine, na katero smo lanko ponosni.

Tudi tokrat ne vemo, kaj pripravljajo. Izvedelo se je le, da se učijo neko novo igro. Kaj bo in kako, bomo pa prihodnjič bolj obširno poročali.

Zaradi snega, mraza in burje je delo na polju precej zaostalo. Upamo, da bo zdaj malo bolje in da bomo lahko šli v njive in vinograde.

JEZERO

Blato okrog napajališča

Preživljamo se z izkupičkom od mleka, ki ga naše mlekarice vozijo v Trst. Toda naša živina mora še vedno stati v visokem blatu, ki je okoli napajališča, čeprav smo že neštetokrat protestirali zaradi potrebe po novem koritu, v katerem bi živina imela tudi bolj čisto vodo.

Sedanji čas je tudi čas sušenja svinjskega mesa. Prašičev letos sicer nišmo kupili dosti, ker so bili izredno dragi, saj smo morali mladiče plačati po 16.000 lir, pa tudi več.

Napoti jim je slovenska šola v Plešivem kamor se je morala umakniti iz Krmina

Za ponovno otvoritev slovenske šole v Krminu, zahtevajo oblasti večje število otrok, kot za italijansko šolo - Pred volitvami v vzajemne bolniške blagajne, ki bodo 13. t. m.

Letošnje šolsko leto se je pri nas začelo zelo burno. V šolo je prišel poučevat 72-letni učitelj Toroš, kateremu so že 1951. leta ko je bila slovenska osnovna šola še v Krminu, otroci pripravili poslovilni šopek, saj je bilo samo po sebi razumljivo, da mora upokojeni učitelj odstopiti mesto mlajšim in brezposelnim učnim močem. Toda Toroš je vsa ta dolga leta, v katerih smo prišli tudi ob slovensko šolo v Krminu, trdovratno vztrajal na svojem mestu, čeprav mu je bilo takrat pojasnjeno, da je prav on v marsičem kriv zmanjšanja števila otrok v slovenski šoli. Zanemarjal je pouk, otroke uporabljal za čiščenje lastnega motornega kolesa, krajšal učni načrt in podobno ter bil pri otrocih skrajno nepriljubljen. Toda oblasti so ga vedno ščitile in naši protesti niso nikoli zalegli. Ko pa smo oktobra meseca ugotovili, da bodo naši otroci imeli zopet učitelja, ki je vse prej kot dober slovenski učitelj, smo sklenili, da naših malčkov ne pošljemo več v šolo. Učitelji in oblasti so bile spričo tega zelo razburjene, toda vztrajali smo pri naši zahtevi, da nam pošljejo novega učitelja, ker smo bili zato popolnoma upravičeni. Končno so šolske oblasti odstranile Toroša in prišla je mlada učiteljica, katero so naši otroci v kratkem času vzljubili, ker podaja snov na razumljiv način in ima za šolo tisto zanimanje, ki bi ga moral imeti vsak učitelj.

Šola dobro napreduje, otrok je zadovoljivo število, čeprav so oblasti s tem, da so ukinile slovensko osnovno šolo v Krminu, storile naši manjšini veliko krivico. Ne moremo namreč zahtevati, da bi majhni otroci hodili vsak dan po 10 km in porabili zaradi tega kar pa dve uri, kar je posebno nerodno ob slabem vremenu. Tako obiskujejo številni slovenski otroci italijansko šolo v Krminu, ker oblasti vztrajajo na tem, da je za ponovno otvoritev šole v Krminu potrebno določeno število otrok; seveda veljajo te zahteve samo za nas, kajti znano nam je, da obstaja v Mirniku italijanska osnovna šola, ki se je otvorila samo pri polovici števila (otrok) potrebnega za novo šolo. Ta grenka izkušnja nas uči, da ni pri oblasteh, ki se imajo za krščansko pravične, vse lepo in prav, posebno pa smo v to prepričani, odkar ti krogi podpihujejo tiste ljudi iz vasega kraja, ki jim je slovenska šola tudi v Plešivem napoti in ki bi zaradi svojih treh otrok, ki obiskujejo italijansko šolo v Krminu, hoteli našo ukiniti, češ, ada je italijanska šola najboljšaa. Smešno, pa istočasno žalostno dejstvo je, da je med temi tudi uslužbenka na slovenski šoli, ki je pri opravljanju svojega dela in celo na krminski občini že marsikdaj pokazala sovraštvo do slovenske šole. Take uslužbenke starši slovenskih otrok na šoli ne marámo. Mnogo jih je, ki so bolj potrebne kot ona in ki bi rade bile na uslugo in pomoč slovenskemu učiteljstvu in otrokom.

Ker je pri nas večina kmetov, se vsi zelo zanimajo za volitve v vzajemne bolniške blagajne, ki bodo v krminski občini 13. marca. Večina kmetov se je vpisala v spiske zavarovancev, so pa še nekateri, ki ne kažejo zanimanje za zavarovalnice, zaradi česar se bodo potem, ko bodo te delale hudo kesali. Volilna bitka traja že precej časa in smo se v Krminu kmetje že večkrat sestali. V začetku smo bili vsi mnenja, da je zaradi koristi kmetov-zavarovancev najbolje, da postavimo eno kandidatno listo, na kateri naj bi bili vsi tisti kmetje, ki so za to delo najbolj sposobni in znani kot poštenjaki. Toda vodstvo demokristjanske kmečke organizacije je razbilo kmečko enotnost in svojim privržencem vsililo svojo listo. Razumljivo je, da ostali napredni kmetje nismo mogli sprejeti listo tistih ljudi, ki so se doslej vedno pokazali kot prijatelji veleposestnikov in birokracije ter smo zato vložili posebno kandidatno listo. Borba seveda ne bo lahka. Demokristjani poskušajo na vsak način, tudi po kleru vsiliti ljudem svoje kandidate, pri tem se poslužujejo klevet in obrekovanj, ki ne bi smele spadati v krščansko moralo. Trdijo med drugim, da je bila leva opozicija proti zakonu o zavarovanju kmetov, pri tem pa pozabljajo omenjati, da bi brez nasprotovanj v poslanski zbornici morali kmetje sami nositi stroške za zavarovanje; vodstva naprednih kmečkih organizacij bodo vstrajala v borbi za izboljšanje že sprejetega zakona in to ni po volji demokristjanov, ki bi radi v zavarovalnicah gospodarili sami. Toda kmetje v krminski občini dobro poznamo te ljudi in posebno njihovo birokracijo. Znano je, da smo morali vsi tisti, kateri smo se poslužili pomoči njihovih uradnikov pri obnavljanju vsakoletnih dvolastniških dovoljenj plačati za izpolnitev vsakega obrazca 300 lir. Prepričani smo, da bodo ti ljudje, če bi prišli v vodstva zavarovalnic, nadaljevali s takim poslovanjem, toda tega kmetje ne potrebujemo, zato tudi zanje ne bomo volili.

d. m.

OD DOMJA DO PREBENEGA

Foto Bubnič



Motiv s planin? Nekje v Dolomitih? In dekle, iz mesta? Nič od vsega tega.

Po snegu, mrazu in burji, ki je razsajala nekaj dni, je v petek spet zasijalo sonce. V mestu in v nižjih predelih se je sneg stopil že pred dnevi, v višjih predelih pa je ponekod še nekaj snega in takih ledenih kapnikov, kot jih vidite na sliki. Ob toplih sončnih žarkih pa se bodo tudi kapniki kmalu stopili in bodo izginili očarljivi zimski motivi. Škoda bi bilo, da bi kar tako izginili, saj tega ni pri nas vsako leto. Zaradi tega smo posneli s fotokamero ta zadnji motiv in nekaj utrinkov iz dela in življenja naših ljudi v sončnem popoldnevu v petek med Domjom in Prebenegom.

Imeli smo pač srečo, ker je včeraj začelo spet snežiti. Letošnja muhasta zima se noče še posloviti.

Da ne boste več ugibali, kje so, ali so bili ti lepi kapniki in od kod je brhka deklica — vse je v Prebenegu.



Delo na cesti, ki jo gradijo od Domja preko njiv do tovarne Gaslini v Zavljah in ki spada v okvir načrta za razvoj industrijskega pristanišča, je ob lepem vremenu spet zaživelo. Cesto gradijo delavci Se ada. Dela so se začela pred dobrim mesecem.



Zemlja kliče pridne roke in ne izda tistega, ki jo z ljubeznijo obdeluje. Kmet od Domja, ki je tudi zidar ,ni zapustil svojo zemljo. Ker nima še traktorja, skrbno orje z govejo vprego. Srečno!



Ta prijazen možakar od Domja — Lovrenc Grizančič pa nima svoje zemlje. Nekaj jo je dobil v najem od veleposestnika Schischlerja in je postal vrtnar. Stanuje v skromni hišici in marljivo dela, da se preživi.



Mlekarica se vrača iz mesta domov, kjer jo čaka še drugo delo. Ob lepem vremenu je vožnja prijetna, a je škoda vsake minute, zato hiti. Verjetno je prodala vse mleko, ker se smeji.



Stirje mušketirji? Ne,ti bodo fantje od fare. Sergij, Livij, Marij in Milan obiskujejo strokovno šolo v Dolini. Vračajo se iz šole domov k Domju; med potjo pa se pogovarjajo o raznih formulah kemije, ki jim delajo preglavice, o žvepleni kislini itd. Pouk kemije bi jim bil bolj prijeten, če bi imeli v šoli več potrebnih naprav in raznih kemikalij!



Zdaj je vode povsod dovolj. Ta perica iz Doline pere pri zvirku kar ob cesti nad vasjo pri Sv. Martinu. Cista in tekoča voda ni tako mrzla, kakor se vam zdi. Imajo pralnice, a naši perici verjetno bolj ugaja tu. Morda pa je bliže doma.

MIKROELEMENTI *nujno potrebni za prehrano rastlin*

Čedalje več je prvin (elementov), ki jih uvrščamo v seznam nujno potrebnih snovi za normalno rast rastlin. Tiste prvine, ki jih rastline potrebujejo le v izredno majhnih količinah, imenujemo mikroelemente. Prav zato, ker je mikroelementov v rastlinskem tkivu izredno malo, so bili odkriti šele, ko so bile najdene dovolj natančne metode (načini) za njih določanje. Ni dovolj le kemično preiskati: številne rastline in potem sklepati, da so vse prvinah, rastlinam tudi nujno potrebne. Rastlina lahko vsrkava tudi snovi, ki jih ne potrebuje, n. pr. kakšno prvino, ki je po naključju navzoča blizu korenin v veliki koncentraciji, ali pa kakšno drugo prvino, sorodno prvinam, ki so rastlini nujno potrebne. Kemična preiskava ni vselej zanesljiva tudi zato, ker je s sodobnimi sredstvi mogoče dokazati celo tako majhne količine prvin, ki so se primešale iz posode, iz zraka ali so se držale onesnaženega vzorca. So tudi mikroelementi, ki so potrebni nekaterim rastlinam, druge pa jih lahko brez škode pogrešajo.

Večina teh mikroelementov je dvorezen nož. Če jih je v zemlji preveč, lahko zastrupijo rastlino. Ni mogoče natančneje določiti, koliko mora biti najmanj posameznih mikroelementov v zemlji za dober razvoj rastline. Ta količina je različna pri različnih vrstah zemlje in različnih vremenskih razmerah. To velja tudi za zgornjo mejo, to je količino, ko mikroelementov postane preveč, da začnejo povzročati zastrupljenje.

Med nujno potrebne mikroelemente prištevamo po dosedanjih dognanjih: železo, mangan, bor, cink, baker, molibden in v zadnjem času še vanadij. O njih vemo le to, da so potrebni, kakšno vlogo pa imajo v življenju rastline, pa je le malo znano. Nekateri so bili dokazani kot sestavine raznih rastlinskih delov; njihova poglavitna naloga je urejevati in pospeševati skrivnostna dogajanja med ustvarjanjem organske snovi v živih celicah. Pomanjkanje enega mikroelementa ali njih več povzroči pri rastlini izrazite bolezenske pojave, posledica pa je slabši pridelek. Premalo hranjene rastline so tudi manj odporne proti boleznim, ki jih povzročajo glivice bakterije in virusi. Pomanjkanje v rastlini ne nastopa vselej kot posledica, da primanjkuje prvine v zemlji. Večkrat je prvina v zemlji, toda v obliki, ki rastlini ni pristopna, ali pa je rastlina vsrka manj zaradi prisotnosti večje količine drugih prvin.

Ugotoviti, ali primanjkuje kakšne prvine (mikroelementa), je precej težavno, ker so vzroki pomanjkanja navadno pri različnih rastlinah različni. Izrazitost znamenj, ki kažejo, da primanjkuje mikroelementov, pa je tudi odvisna od življenjskih razmer rastline. Stvar je še bolj zapletena, če primanjkuje več mikroelementov ali pa da je hkrati navzoč kateri v takšni količini, ki je strupena za rastlino. Preden zatrdno ugotovimo, da kakšne prvine primanjkuje, je treba več preskusov (kontrole). Le-te so: kemična analiza, škropljenje rastlin z raztopinami soli, za katere domnevamo, da jih primanjkuje, injiciranje soli (vbrizgavanje) in ne nazadnje opazovanje vidnih znamenj pomanjkanja na rastlinah. Za proučevanje znamenj na rastlinah uporabljajo tako imenovane indikatorske rastline, ki so zelo občutljive za pomanjkanje posameznih mikroelementov, in kažejo nedvomna znamenja, dovolj izrazita, da je mogoče presoditi, katerih snovi manjka.

Za mikroelemente velja isto pravilo kakor n. pr. za fosfor in kalij. Pomanjkanje nastopi, če je zemlja stalno zasedena z določenimi rastlinami in če ji porabljenih hranil ne vračamo. S hlevskim gnojem se vrača v zemljo nekaj mikroelementov, toda ne dovolj. Tudi s Thomasovo žlindro dobijo tla nekaj mikroelementov, predvsem železo, mangan in včasih molibden.

Železa pogosto primanjkuje na apnenčastih tleh. Ni še jasno, zakaj začne primanjkovati železa rastlini, čeprav ga je dovolj v zemlji. Morda je železo v zemlji v nepristopni obliki, še verjetneje pa je, da železo postane neučinkovito iz neznanih razlogov v zakisanih rastlinah samih. Pomanjkanje železa nastopa tudi v kislih tleh; vzrok je največkrat razmeroma previsoka količina mangana glede na železo. Tudi pomanjkanje lahko povzroči, da železo ne deluje več v rastlinskem tkivu in da se pokažejo znamenja pomanjkanja. To pomanjkanje se kaže v železovi klorozi. Listi postanejo svetlozeleni, v hujših primerih skoraj beli, vrhovi in robovi listov se posuše in odmro. Drugje se spet pokažejo na listih bele lise; listi poznеje odmro. To seveda vpliva neugodno na pridelek. Za pomanjkanje železa so najobčutljivejša drevesa, najmanj pa žito in krompir. Redkeje pride do železove kloroze v zemlji, ki vsebuje humus ali kjer razpada organska snov, in tam, kjer so tla pakrita s travo. Klorozo odpravljamo s tem, da trosimo železne soli, in z dodajanjem snovi, ki povzročijo, da železo v zemlji postane spet aktivno (začne učinkovati) n. pr. nekatere organske snovi in žveplo; nadalje odpravljamo klorozo s škropljenjem in pri drevju tudi neposredno z vbrizganjem železovih soli. V naših krajih bi železova kloroza mogla nastopati na apnenčastih kraških tleh.

Nedvomno so tudi pri nas primeri pomanjkanja mangana, le da tega še niso začeli raziskovati. Pri manganu ni kakšnih splošnih pravil, da bi mogli napovedovati, kje bo najbolj verjetno začelo primanjkovati te prvine. Pri mnogih rastlinah so znamenja pomanjkanja železa in mangana več ali manj podobna, prav tako pogosto nastopa pomanjkanje obeh hkrati. Zdravimo predvsem s škropljenjem z raztopino manganovih soli ali pa trosimo žveplo. Nevarnost zastrupljenja zaradi prevelikih količin mangana je na kislih tleh.

Bolj pogosto je pomanjkanje bora. Splošno lahko rečemo, da pomanjkanje bora najverjetneje nastopa na peščenih tleh, kjer voda lahko izpere bor iz zemlje, včasih pa tudi na karbonatnih tleh. Večja nevarnost je zaradi premočnega apnenja zemlje, ker se zaradi tega bor spremeni v obliko, ki je rastlinam teže pristopna. Žito prav tako kakor železo najlaže utrpi bor. Mnogo bolj občutljivo pa je sadno drevje, razne korenovke, gomoljčice itd. Celo vrsto tako imenovanih bolezni povzroča pomanjkanje bora. Tako n. pr. srčno gnilobo sladkorne pese, »rjavo srce« jedilne repe in pese, rjave madeže na cvetu cvetače, ki se mu navadno pridruži porjavenje stebla (ki postane tudi votlo). Podobno »bolezen« opažamo tudi pri zelju. Tudi koleraba, paradižniki, glavnata solata, radič, korenje itd. kažejo več ali manj podobna znamenja pomanjkanja bora. Pri detelji in predvsem lucerni končni listi porumene, rastlina zaostane v rasti, razcvet je poznejši in naredi se tako imenovana rozeta.

Pri jabolkih se pokažejo notranje ali zunanje podplute; sredi jabolka ali razpršeno po mesu se pokažejo svetle lise mrtvega podplutnega tkiva. Zunanje podplute se kažejo v madežih mrtvega tkiva na površju, ki pozneje pordeče in v sadu nastanejo votlinice. Tudi drevesa sama trpijo, poganjki odmirajo in listi odpadajo. Bolezenska znamenja pomanjkanja bora nastopajo tudi pri hruškah, slivah, marelicah, češnjah, breskvah, grozdju, oljkah itd., vendar poredkoma.

Pomanjkanje bora v rastlinah se najbolj razodeva na poganjkih, ki v hujših primerih odmrejo. Kot indikatorska (poskusna) rastlina je sladkorna pesa, ki kaže zelo izrazita znamenja. Pomanjkanje odpravljamo s tem, da trosimo 20 kg boraksa na ha. Priporočljivo je, da ga zmešamo z drugimi gnojili, ki jih trosimo v večjih količinah (s superfosfatom ali kalijevimi solmi, nikoli pa s samimi amonijevimi gnojili), tako da se bolje razpodeli. Dodatki boraksa, čeprav veliki glede na to koliko jih rastlina vsrka, ne delujejo trajno, ker jih voda izpere iz zemlje. Skrbeti moramo, da boraksa ne dodamo preveč, ker bi se rastline utegnile zastrupiti z borom. S škropljenjem z raztopino boraksa se da pomanjkanje bora sicer hitro odpraviti toda le za kratek čas.

Baker, cink in molibden so nedvomno pomembni za zdrav razvoj rastline; posledice pomanjkanja teh prvin ali zastrupljenje s prevelikimi količinami so že precej raziskane. Resnejše raziskovalno delo pa se je šele začelo

(Po reviji »Naša vas«)

GORIŠKI IN BENEŠKI DNEVNIK

DANES VOLITVE ODBOROV VZAJEMNIH BLAGAJN V KOPRIVI IN FARI

V nedeljo 13. marca volitve v Gorici in okoliških občinah

Okoli 1.760 družinskih poglavarjev ima volilno pravico Bolniškega zavarovanja bo deležnih okoli 11.000 kmetov

Volilna kampanja za izvolitev občinskih odborov vzajemnih bolniških blagajn za neposredne obdelovalce se bo kmalu zaključila, kajti v nekaterih občinah, kot n. pr. v Koprivi in Fari, bodo imeli volitve danes.

12. marca bodo volili v Villessah, Romansu, Marianu, Zagraju, Foglianu, San Pieru in Gradežu;

13. marca v Gorici, Steverjanu, Sovodnjah, Dolenjah, Krminu, Doberdobu in Gradiški;

14. marca v Tržiču, Starančanu, Turjaku, Ronkah in Škocjanu.

Volilno pravico bo imelo 1.760 družinskih poglavarjev, ki so vpisani v volilne liste in ki bodo izvolili občinske odbore za tri leta. Bolniškega zavarovanja bo deležno okoli 11.000 kmetov.

V primeru, da je volivec bolan ali odsoten, lahko pooblasti drugega volivca, da glasuje v njegovem imenu. Zato je potrebna njegova izjava, ki jo podpiše komisar pokrajinske vzajemne bolniške blagajne. Vsak volivec ima pravico voliti največ za 15 svetovalcev, 2 člana nadzornega odbora in 2 njegova namestnika; te osebe lahko izbere s katere koli kandidatne liste ali pa med posamezniki. Glasuje se na ta način, da se prečrta pravokotnik s številko kandidatne liste, ali pa se napravi znamenje poleg izbranih imen kandidatov. Volivec, ki je glasoval za neko kandidatno listo, lahko prečrta eno ali več imen na listi in jih nadomesti z drugimi, ne da bi pri tem prekoračil predpisanega števila svetovalcev. Izvoljeni bodo tisti kandidati, ki bodo imeli največ glasov; če bosta dva kandidata imela enako število glasov, bo izvoljen starejši.

Demokristjan Bonomi smatra volitve odborov vzajemnih bolniških blagajn za način borbe proti demokraciji in kmečkim množicam. To je jasno izpovedal v parlamentu med razlago zakona, kakor tudi v svojem članku v zadnji številki italijanskega ilustriranega tednika «Oggi». Demokratične množice pa bodo prav s temi volitvami dokazale, da jih ni mogoče odvrniti od tega tako važnega vprašanja, kaj šele da bi jih izrinili iz odborov, ki bodo posredovali zdravniško pomoč neposrednim obdelovalcem.

Danes ponovitev komedije «Srečni dnev»

Po včerajšnji uspeli prireditvi Akademsko - srednješolskega kluba «Simon Gregorčič», komedije v treh dejanjih «Srečni dnevi», katere se je udeležilo veliko število meščanov in okoličanov, bo danes ponovitev ob 16. uri. Ogled predstave vsem toplo priporočamo.

V ponedeljek seja občinskega sveta v Gorici

Na zadnji seji občinskega upravnega odbora so določili prihodnjo sejo občinskega sveta za ponedeljek 7. marca ob 18. uri. Poleg tega so imenovali tehnično komisijo, da pregleda nekatere načrte za razširitev županstva.

Akad.-srednješolski klub «SIMON GREGORCIC» GORICA

Danes 6. marca 1955 ob 16. uri pri «Zlatem pajku» v Gorici ponovitev

Srečni dnevi

komedija v 3 dejanjih.

Spisal: Claude-A. Puget, Prevedel: Ciril Kosmač. Michel Boulhet: Filibert Benedetič; Olivier Laprade: Bogdan Šuligoj; Bernard Cassin: Borut Leban; Pernette Laprade: Lilijana Bonini; Marianne Cassin: Vanda Rojic; Francine Cassin: Marjuča Cadàrio.

Režiser F. Benedetič. Šepetalec: Aleš Gruden.

Proslava 8. marca

V zvezi s proslavo mednarodnega praznika žena 8. marca organizirajo goriške žene v nedeljo 13. marca ob 15. uri proslavo v prostorih ZSPD v Ul. Ascoli 1. Na sporedu bo govor o pomenu 8. marca, recitacije in petje. Vsi so toplo vabljeni.

Izgonski list ni le kos papirja

Kvestura v Cataniji je 22-letno Antonietto Bratina, rojeno v Luksemburgu in stanujočo na trgu pred županstvom štev. 18, poslala 29. avgusta lani z izgonskim listom v Gorico. Ker je bila Bratinova brez denarja, so jo poslali tudi na županstvo, ki ji je kupilo železniški vozni listek. Po odredbi bi morala Bratinova odpotovati v petih dneh in se po prihodu v Gorico javiti na tukajšnji policiji. Antonietta je res odpotovala iz Catanije, vendar jo je prav malo brigalo, kdaj bo prišla ali naj sploh gre v Gorico. Tako je med potjo raztrgala izgonski list in mislila, da se je s tem otresla vseh dolžnosti. Roka pravice pa je veliko močnejša. Policija iz Catanije je namreč sporočila v Gorico svojo odločitev, vendar v Gorici niso dočakali, da bi se Bratina prijavila. Ko so jo čez nekaj časa našli in jo vprašali, zakaj se ni prijavila na goriški kvesturi, je Bratina napravila zelo začuden obraz ter pripomnila, da ni vedela kaj mora storiti.

Sodišče je včeraj pregledalo zadevo, jo spoznalo za krivo in obsodilo na 20 dni pogojnega zapora.

Občni zbor SPD

V nedeljo 13. marca bo ob 9. uri v prostorih gostilne Zvezda redni občin zbor Slovenskega planinskega društva v Gorici.

ROJSTVA, SMRTI IN POROKE

V goriški občini je bilo od 27. februarja do 5. marca 12 rojstev, 13 primerov smrti, 1 oklic in 1 poroka.

Rojstva: Giulio Serplini, Fulvia Giromella, Elijana Kodrmac, Lavra Hvalič, Novella Bonan, Paolo Cechet, Flavia Pellizzoni, Laura Chebar, Luigi Ghiotto, Paolo Ricucci, Nadia Chiarotto, Pavel Srebernič.

Smrti: 41-letna Helena Trapin, 46-letni čevljar Giovanni Zotti, 75-letni državni upokojenec Giuseppe Coceani, 2 meseca stara Renata Boscarol, 23-letni Mario Vinzi, 50-letni kmetovalec Franc Makuc, 76-letna gospodinja Amalia Ferscuoch, vd. Famini, 71-letna gospodinja Francesca Walkner, por. Pestelli, 59-letni delavec Franc Kočjančič, 74-letni državni upokojenec Raffaele Mariano, 97-letna upokojenka Carolina Simeons, vd. Rabl, 55-letni kmetovalec Giuseppe Bozzatto, 80-letni mizar Antonio Ballaben.

Oklici: Placido Zoccoletto in Lunetta Martinelli.

Poroke: podbrigadir finance Eleuterio Restante in gospodinja Nives de Fornasari.

VOZNI RED VLAKOV

Odhodi proti Trstu: 0.10, 6.08, 7.21, 8.18, 9.26, 13.58, 15.49, 17.16, 18.31, 19.50, 21.28.

Odhodi proti Vidmu: 5.24, 6.26, 8.00, 8.34, 10.44, 13.59, 15.58, 17.17; 19.15, 20.00, 21.09, 23.10.

Prihodi iz Trsta: 5.21; 6.24, 7.57, 8.12 *, 8.32, 10.42, 13.55, 14.34**, 17.15, 19.10, 19.58, 21.06, 23.08.

Prihodi iz Vidma: 0.09, 6.06, 7.19, 8.16, 9.24, 13.56, 15.47, 17.14, 18.29, 19.57, 21.26.

Op. * Ne vozi ob nedeljah. ** Vozi samo ob nedeljah.

DEZURNA LEKARNA:

Danes posluje ves dan in ponoči lekarna Kuerner, Korzo Italia 4 - tel. 25-76; od 8. do 13. ure pa je dežurna lekarna D'Udine, Ul. Rabatta 18 - tel. 21-24.

KINO

CORSO. 14.30: «Dež», R. Hayworth in J. Ferrer, barvni film.

VERDI. 14.30: «Človek, ki je zapustil duhovniški stan», P. Fresnay.

CENTRALE. 15: «Damaščanka», R. Hudson.

VITTORIA. 15: «Hiša spominov», R. Tebaldo.

MODERNO. 15: «Na severu Sumatre», A. Quinn.

Stavka nameščencev INAM in INAIL

Včeraj opolnoči se je zaključila stavka uslužbencev INAIL. Stavka uslužbencev INAM pa se nadaljuje in ni mogoče predvidevati, koliko časa bo trajala, kajti uslužbenci so pripravljeni stavkati toliko časa, dokler ne bodo priznali njihovih zahtev; uslužbenci obeh ustanov namreč zahtevajo priznanje pravic, ki so bile priznane drugim uslužbencem. Poleg tega zahtevajo od INAIL spremembe pri plačevanju pokojnin, kakor tudi spremembe pogojev za upokojitev.

Seja odbora prefekture

Odbor prefekture je na zadnji seji odobril več sklepov, in sicer proračun doberdobske občine za leto 1955 ter prispevek za leto 1954 uslužbencem pri vodovodu. Sovodenjski občini je odobril spremembo pravilnika o staležu, dodelitev stanovanja Francu Plesničarju in napeljavo električne razsvetljave v Gabrije.

ŠPORTNI DNEVNIK

PRVENSTVO V HOKEJU

Visoka zmaga ČSR

Finska ni več na zadnjem mestu, ki ga je prepustila Svici

VČERAJSNJI REZULTATI:

Finska — Svica 7:2 (2:1, 3:1, 2:0)
Svedska — ZDA 1:1 (0:0, 0:0, 1:1)
CSR — Poljska 17:2 (7:0, 3:2, 7:0)

LESTVICA:

Kanada	7	7	0	0	61:6	14
Rusija	7	7	0	0	39:3	14
ZDA	8	4	2	2	33:29	10
CSR	7	4	1	2	45:20	9
Svedska	7	3	1	3	31:16	7
Poljska	7	2	0	5	19:50	4
Nemčija	7	1	0	6	20:40	2
Finska	7	1	0	6	14:54	2
Svica	7	1	0	6	12:51	2

KRITERIJ:

Avstrija — Holandska 6:1 (2:0, 2:0, 2:1)

KREFELD, 5. — Z zmago v edini tekmi, ki je bila danes na sporedu za kriterij Evrope, si je Avstrija zagotovila drugo mesto.

Danes je tukaj igrala Češkoslovaška s Poljsko. Čehi so se enkrat dokazali, da bi bili najresnejši pretendenti za naslov svetovnega prvaka — če ne bi bilo Kanadčanov in Rusov. (Kdo bo pravzaprav prvi, pa bosta ta dva odločila jutri v medsebojni tekmi). Vsekakor pripada Čehom prvenstvo doseženih golov na eni tekmi. S skupnim številom golov pa so se uvrstili na drugo mesto za Kanado.

Trda je bila tekma med Švedsko in ZDA v Duesseldorfu. Tudi ta tekma ima neko prvenstvo: najmanj golov. Kosta dva prva časa ze potekla brez golov, so Švedi končno v 50' dosegli gol. Vendar jim Američani niso pustili veselja, da bi z enim samim golom zmagali, in so čez dobrih pet minut izenačili. ZDA so tako ze drugo tekmo igrale neodločeno (s CSR 4:4).

V Koelnu pa sta nastopili Finska in Švica, moštvi, ki so jim letos usojeni skoraj sami porazi. Da pa Finska le ne bi ostala brez zmage (zadnjo tekmo igra s Čehi!), se je danes posebno potrudila in uspela proti ne mnogo močnejšemu — danes celo slabšemu nasprotniku — ter zabeležila prvi dve točki v svojo korist.

STUDENTOVSKO TEKMOVANJE NA JAHORINI

AVSTRIJEC IN NEMKA zmagovalca v veleslalomu

Italijanke so se proti pričakovanju dobro plasirale

JAHORINA, 5. — Danes je bil predzadnji dan mednarodnega študentovskega smučarskega tedna. (Nekateri imenuje to prireditev tudi malo študentovsko olimpiado). Dan je bil danes krasen in precej mrzel, vendar ne prehudo. Na sporedu je bil veleslalom za moške in ženske. Pri moških je bil prvi zopet Avstrijec Jamnig. Vendar se je tu se kar dobro plasiral Jugoslovan Janc, ki je dosegel četrto mesto.

Pri ženskah je zmaga pripadla Nemki, dobro pa so se obnesle Italijanke, ki so dosegle drugo četrto in peto mesto. Jugoslovanka Antičeva je zasedla tretje mesto.

Rezultati:

Veleslalom - moški: 1. Jamnig (Avstr.) 2.10.5; 2. Zillibiller (Nemč.) 2.10.7; 3. Schweiberer (Nemč.) 2.15.4; 4. Janc (Jug.) 2.16.2; 5. Erben (Nemč.) 2.16.7; 7. Mach (Švica); 8. Baehne (Švica); 9. Muzzi (It.) 2.23.7; 10. Heiss (Avstr.); 11. Steiner (Nemč.); 12. Peter (Nemč.); 13. Troller (Švica); 14. Struger (Avstr.); 15. Kallab (Avstr.).

Veleslalom - ženske: 1. Wismark (Nemč.) 1:58.7; 2. Bertolaia (It.) 1.59.4; 3. Antić (Jug.) 2.00.0; 4. Graffer (It.) 2.03.3; 5. Zappa (It.) 2.04.0; 6. Spielmann (Švica); 7. Colliard (Švica); 9. Jaeger (Nemč.); 10. Karis (Jug.) 2.24.9; 11. Železnik (Jug.) 2.36.5.

Rezultati nekaterih mednarodnih tekem: Koeln - Old Boys (Rosario) 2:2, Rapid (Dunaj) - Old Boys 2:3, New York-Wacker (Dunaj) 1:4, Hongkong - Admira 2:1, Westham - Semmering 8:2, Standard (Liege) - Rapid 3:3.

* * *

V tekmi za južnoameriško prvenstvo je Argentina premagala Paragvaj s 5:3 (2:1).

LIEGE, 5. — Košarkarska tekma Belgija - Španija 54:43 (22:19).

BOKS ODLOŽEN

Zaradi slabega vremena je bila boksarska prireditev, ki bi morala biti včeraj zvečer, preložena na ponedeljek zvečer.

Najboljši boksarji vseh kategorij

Razni boksarski dvoboji so s svojimi izidi v zadnjem času precej preobrnili lestvico najboljših boksarjev v posameznih kategorijah. Tu mislimo namreč na lestvico, ki jo vsak mesec objavlja ameriška revija «Ring». Na mesto prvega pretendenta za izzivanje svetovnega prvaka se je n. pr. povzpel v lahki kategoriji Duilio Loi, v srednji kategoriji pa Humez na drugo mesto. V isti kategoriji zavzema Mitri deseto mesto.

Lestvica je sedaj taka (najprej je naveden svetovni prvak, nato pa po deset pretendentov za naslov svetovnega prvaka):

Težka kategorija: prvak Rocky Marciano. 1. Nino Valdes, 2. Don Cockell, 3. Bob Baker, 4. Ezzard Charles, 5. Earl Walls, 6. Tommy Jackson, 7. Rex Layne, 8. Henz Neuhaus, 9. Charley Norkus, 10. Jimmy Slade.

Srednje-težka: prvak Archie Moore. 1. Joey Maxim, 2. Harold Johnson, 3. Floyd Patterson, 4. Gerhard Hecht, 5. Paul Andrews, 6. Yolande Pompee, 7. Billy Smith, 8. Marty Marshall, 9. Willi Hopner, 10. Eddie Cotton.

Srednja: prvak Carl «Bobo» Olson. 1. Joey Giardello, 2. Charles Humez, 3. Rocky Castellani, 4. Holly Mims, 5. Gustav Scholz, 6. Ronnie Delaney, 7. Willie Troy, 8. Pierre Langlois, 9. Bobby Jones, 10. Tiberio Mitri.

Srednje-lahka: prvak Johnny Saxton. 1. Carmen Basilio, 2. Vince Martineaz, 3. Tony De Marco, 4. Kid Gavilan, 5. Ramon Fuentes, 6. Hector Constance, 7. Maurice Harper, 8. Freddy Dowson, 9. Del Flanagan, 10. Wally Thom.

Lahka: prvak Jimmy Carter. 1. Duilio Loi, 2. Ralph Dupas, 3. Frankie Ryff, 4. Paddy Demarco, 5. Bud Smith, 6. Johnny Gonsalves, 7. Seraphin Ferrer, 8. Ritchie Howard, 9. Joe Lopez, 10. Orlando Zulueta.

Peresna: prvak Sandy Saddler. 1. Red Top Davis, 2. Percy Bassett, 3. Ray Famechon, 4. Ciro Morasena, 5. Hogan Bassey, 6. Jean Sneyers, 7. Rudy Garcia; 8. Billy Kelly, 9. Carmelo Costa, 10. Orlando Echevarria.

Bantam: prvak Robert Cohen. 1. Raton Macias, 2. Mario D'Agata, 3. Chamren Songkitrat, 4. Willie Toweel, 5. Pierre Cossemyns, 6. Peter Keenan, 7. Andre Valignat, 8. Bobby Sinn, 9. Hilaire Pratesi, 10. Billy Peacock.

Muška: prvak Pascual Perez. 1. Yoshio Shirai, 2. Dai Dower, 3. Leo Espinosa, 4. Nazzareno Giannelli, 5. Danny Kid, 6. Jake Tuli, 7. Tanny Campo, 8. Eric Marsden, 9. Oscar Suarez, 10. Antonio Diaz.

V PLANICI TEKMOVANJE ZA POKAL KONGSBERG

Med juniorji prvi Dezordo (It.)

Danes bodo skoki na 80-metrski skakalnici

PLANICA, 5. — Danes se je pričelo tekmovanje za pokal Kongsberg. To je prvovrstna prireditev, na katero morajo poslati (v smislu dogovora) vse alpske smučarske zveze — Avstrija, Švica, Italija, Francija, Nemčija in Jugoslavija — svoje najboljše skakalce.

Zveze omenjenih držav so pred leti začele z rednim vsakoletnim mednarodnim tekmovanjem v skokih, katerega se morajo vse omenjene države udeležiti s 4 člani (starimi nad 18 let), 4 mladinci in z mednarodnim sodnikom. Razen teh pa se lahko udeležijo tega tekmovanja tudi tekmovalci drugih smučarskih zvez izven alpskega področja.

Ime tekmovanju so dali po norveškem mestu Kongsberg, ki je dalo skakalnemu športu vrsto znamenitih imen. Posamezniki tekmujejo za pokal, ki ga oskrbi zveza prireditelja, moštva pa za prehodno nagrado, ki jo je podarila Italijanska zveza za zimski šport.

Prvo tekmovanje za pokal in nagrado Kongsberg je bilo 1953 v Švici, drugo 1954 v Italiji, tretje pa je letos v Planici Nagrado so lani osvojili Avstrijci (Bradl, Plank in Steinegger), pokal pa je odnesel Finec Mati Petikainen.

Že včeraj so bili poskusni skoki, pri katerih se je najbolj odlikoval — vsaj po dolžini — Polda, ki je na 80-metrski skakalnici dosegel 71 m. Drugi boljši skakalci pa so pristali pri približno 66 m.

Danes popoldne pa je bila prva tekma na programu, in sicer skoki mladincev na 35-metrski skakalnici. Zaradi nenavadega profila ta skakalnica ni prav lahka.

Tekma je bila ob zelo lepem vremenu, temperatura je bila 4 stopinje pod ničlo. Za presenečenje je poskrbel italijanski mladinec Dezordo, ki je nepričakovano postal prvak. Bil je edini, ki ni imel kazenskih točk. Še dva Italijana, trije Jugoslovani, in en Nemec so se dotaknili tal. Dva druga Nemca, ki sta imela boljšo oceno kot Dezordo, pa sta bila diskvalificirana, ker sta presegla 18 let. Dezordo je skočil 37 in 36 m ter zbral 195.8 točk, medtem ko sta Thoma in Lepert skočila 39, 39 in 37.5 37 m ter prejela 203.8 in 200.9 točke.

„Oglasov ne plačuje trgovec, ki oglase naroča in tudi ne kupec, ki pri tem trgovcu kupuje. V resnici plača oglase konkurent, ki sam ne oglaša."

(Herbert Casson)

NOGOMET

Vedno Wolvehampton na čelu v Angliji

LONDON, 5. — Rezultati prvenstvenih tekem angleške prve divizije: Aston Villa - Chelsea 3:2; Blackpool - West Bromwich 3:1; Bolton - Sheffield United 1:0; Charlton - Arsenal 1:1; Huddersfield - Freston 0:4; Manchester United - Burnley 1:0; Portsmouth - Newcastle 3:1; Sheffield - Wednesday - Everton 2:2; Sunderland - Cardiff 1:1; Tottenham - Manchester City 2:2; Wolverhampton - Leicester 5:0

Lestvica: Wolverhampton 40; Sunderland 38; Portsmouth 36; Charlton, Chelsea, Manchester City, Manchester United 35; Everton 34; Burnley 32; Preston 31; Aston Villa 30 itd.

* * *

Sovjetska reprezentanca je na svoji turneji po Indiji v Kalkuti premagala tamkajšnje moštvo Mohun s 3:0.

Hajduk-Norby 3:1

SPLIT, 5. — Hajduk je danes premagal švedsko nogometno moštvo Norby s 3:1 (0:0).

* * *

SPLIT, 5. — Moštvo Bologna je sprejelo ponudbo nogometnega kluba Split, naj 28. in 29. maja gostuje v Splitu. Prvi dan bo Bologna igrala s Splitom, drugi dan pa s Hajdukom.

KINO ŠKEDENJ

Predvaja danes 6. t. m. z začetkom ob 16. uri film:

„Sužnja greha"

Igralci: SILVANA PAMPANINI, FRANCO FABRIZI, CAMILLO PILOTTO.

Jutri 7. t. m. z začetkom ob 18. uri film:

Življenje v plesnem taktu

AVTOPREVOZNO PODJETJE FRANC LIPOVEC

PREVOZ POTNIKOV

na Tržaškem, v Jugoslavijo, Avstrijo in druge države

GARAŽA: Ul. Timeus 4, tel. 90-296

STANOVANJE: Ul. F. Severo 6, tel. 33-113

Kino na Opčinah

predvaja danes 6. t. m. z začetkom ob 14.30 uri in jutri 7. t. m. z začetkom ob 18. uri film «Metro»:

Ustvarjena za ljubezen

Igralci: ESTHER WILLIAMS, JOHNSON IN TONY MARTIN

AVTOVIE CARSICHE

PREVOZ Z AVTOBUSI NA IZLETE — PREVOZ S TOVORNIMI AVTOMOBILI — PREVOZ S KAMIONČINOM (leončino). Vsi prevozi tudi v FLRJ.

UL. LOCCHI 20 - TEL. 36-794 - DOM 38-651

Ribarič Ivan

IMPORT ◆ EXPORT

VSEH VRST LESA IN TRDIH GORIV

TRST — ULICA F. CRISPI 14 — TEL. 93-502
ULICA DELLE MILIZIE 19 — TEL. 96-510

POŽAR ARTEMIO TOVORNI PREVOZI

TRST - Ul. Moreri 7 Telefon št. 28373

v vse kraje, tudi v inozemstvo

TVRDKA

JOŽEF SILA

UVOZ IZVOZ

VSAKOVRSTNEGA LESA ZA PREDELAVO IN KURJAVO TER JAMSKEGA LESA

TRST - Ulica F. Filzi štev. 23 - Telefon 37-004

KMETJE VRTNARJI

Za vsako vošo potrebo se obrnite na domačo tvrdko

FURLANI EDVARD

TRST, Ul. Milano 18

TELEF. 35-169



katera vam nudi po najnižjih cenah vsakovrstna semena najboljših inozemskih krajev in semena lastnega pridelka ter razne sadike, žveplo, modro galico, umetna in organska gnojila ter vsakovrstno orodje in stroje vsake velikosti

POTOVALNA AGENCIJA R. APPIANI

GORICA — CORSO ITALIA 18 — TEL. 22-66

organizira ob priliki velikonočnih praznikov dne 9., 10. in 11. aprila

TRIDNEVNI IZLET V LJUBLJANO IN NA BLED

Odhod iz Gorice (izpred agencije) v soboto 9. aprila ob 14. uri. — Povratek v Gorico v ponedeljek ob 21. uri. — Cena za vožnjo, prehrano, dve nočnini v hotelu v Ljubljani, obisk Bleda itd. 8.000 lir. — Za vpis na skupni potni list se doplača 700 lir. Vpisovanje do 20. marca. — Podrobnejša pojasnila dobite pri agenciji.

Agencija javlja cenjenemu občinstvu, da organizira tudi druge skupne izlete v Jugoslavijo, Avstrijo itd., da preskrbi skupne in posamezne potne liste, vse dokumente in informacije pri raznih uradih, po najnižjih cenah in v najkrajšem času.

Vladimir Bartol: **MLADOST PRI SVETEM IVANU** (Prva knjiga)

SVET PRAVLJIC IN ČAROVNIJE

46. Tretje poglavje: **PRAZNIKI, IGRE, STAROŽITNOSTI**

Po obrednih «molitvah» ali «prekletstvih», ki jih je izrekla nad obsojenim «Pustom» v duhovna našemljena maškara, je bil poganski bog Kurent slovesno izročen plamenom. Med sežiganjem so udeleženci sprevoda v divjem rajanju in glasnem vzklikanju in smehu zaplesali okrog gorečega Pusta.

Pust je imel za posledico še neki starodavni običaj: toliko kot vse poroke so se izvršile ob njegovem času.

Gospa Rutarjeva mi je v tej zvezi povedala marsikatero zanimivost. Ob prehodu v naše stoletje so naši okoličani veliko držali na moralo v zvezi z obema spoloma. Nezakonski otrok je bil toliko kot nepoznan. Na vsem Bregu da je bil v tistih časih menda samo eden. Ljudje so smatrali rojstvo nezakonskega otroka za veliko sramoto.

Pač pa da so poznali takratni okoličani neko drugo razvado, ki jo smatra moja informatorka naravnost za neke vrste bolezen. Ljudje da so se namreč — zlasti pod konec prejšnjega stoletja — strašno radi in veliko kregali in prepirali. In to navadno za prazen nič. Drugače da skoraj niso znali med seboj govoriti. Otroci so mirno sedeli zraven na zidku in radovedni poslušali. Tako da se je ta razvada ali bolezen podedovala tisti čas na nekaj rodov. Danes je ta razvada ali bolezen toliko kot izginila.

Mladina se je v zgodnjih letih in hitro ženila. Dekle, ki je čez leto hodilo s fantom in se o pustu ni omožilo, je doletela za ta praznik huda sramota: fantje so ji naredili slamnatega moža in ga čez noč postavili na njivo ob cesti, da bi ga videle mlekarice, ki so peš ali na osličkih nosile mleko v mesto.

V družini, kjer so slutili, da se pripravlja domači hčerki taka sramota, so prežali in bdeli vso noč, da bi videli, kam bodo fantje položili slamnatega mozica. Takrat še ni bilo cestne razsvetljave in če je bila noč temna, so večkrat obhodili njive, da bi odkrili, če so že in kam so fantje položili slamnato strašilo. Če so slamnatega moža iztaknili, so ga hitro zakopali v gnoj. Sramota ni bila namreč samo za dekle, marveč za celo družino, če so ljudje videli na njeni njivi pustno strašilo.

Poroka je bila velik dogodek, za domače in za sosesčino. Premožnejši so plačali tudi mašo, ki se je brala nalašč za to priliko. Velika množica se je zbrala pred cerkvijo, da so videli mladoporočenca in njuno sorodstvo, ko so prihajali od poroke.

Ustaljen običaj je bil, da so šli takratni Svetoivančani po poroki «v Trst» k «Battistelli» v slaščičarno. Ena izmed domačih žensk je vzela s seboj velik jerbas, katerega so napolnili s slaščicami, ki so jih nakupili pri Battistelli.

Nazaj grede niso šli naravnost domov, marveč plesat v «šalo Trepér» (sala Trepér; po možu, ki je prodajal «tripe», vampe), kjer so si dali svirati po najetih godcih. To plesišče so vzdrževali, nekako do leta 1890, kot se spominja Josip Negodič, oče gospe Rutarjeve.

Ko so se nato vrnili domov v hišo, so položili jerbas s slaščicami na sredo mize. Nakar se je začela poročna pojedina, ki je trajala potem ves dan in lahko še dalje.

Sprevod ali «procesijo» s Pustom v obliki slamnatega moža sem gledal kot otrok večkrat skozi okno, ko se je vijala z maškaro, našemljeno v duhovna, in s Pustom na nosilih, onstran «Zemlje» po Novi cesti. Vsaj enkrat pa sem videl tudi «pokopavanje» ali sežiganje Pusta na «Vali».

Mama, ki ji je bila vsaka razbrzdanost odvratna, bi me zagotovo ne bila peljala gledat ceremonije, ki se ji je zdela v tistih časih brzkone zasmeh in posmeh nekega verskega obreda. Tega, da bi utegnila biti ta slovesnost prastar obicaj iz časov borbe med krščanstvom in poganstvom, takrat po vsej priliki ni vedela.

Vzela me je s seboj naša služkinja, ki se ji je, ne vem kako, posrečilo odstraniti se za kako uro od doma. Ko sva prišla do «Vale», me je dvignila na zid, ki je obdajal travnik, in tako sva oba gledala pošasten obred sežiganja Pusta.

Kar mi je ostalo v spominu, je bilo grozotno rjovenje in rajanje okrog gorečega slamnatega moža. Tesno sem se oklenil služkinje, ki se je naslanjala ob zid, okrog vratu, in strmel v divjo bakanalijo na travniku. Ta prizor mi je zagotovo obogatil rekvizite mojih nočnih sanj in se mi obnavljal pozneje v hudi vročici, ki mi jo je povzročila bolezen.

9.

Mnogi otroci imajo neko posebno nadarjenost ali dar, da opazijo in jih priteguje nase vse, kar je na neki poseben način izrazito, karakteristično ali tipično. V tem pogledu je otrok podoben umetniku, čigar narava izbira predvsem tisto, kar je poudarjeno in v čemer se najmočneje zrcalijo neke lastnosti posebnica, družbe ali dobe.

Ta smisel za izrazito in karakteristično bodisi v ljudeh ali v drugih prirodnih pojavih je bil v meni od najbolj zgodnjih let še posebej razvit. Skoraj bi rekel, da sem prišel že na svet s nekim dajanjem prednosti tej ali oni vrsti živali ali temu ali onemu karakterju ali tipu ljudi. Odkar pomnim, so mi bile med ptičami najbolj všeč ujede: kondor, orli, sokoli in sove. Vendar sem poznal tudi tu zelo izrazite odtenke: kakor sta mi kondor in orel imponirala zaradi svoje velikosti in moči, so mi bile vendarle bolj všeč manjše ujede: predvsem vse vrste sokoli od kanje in skobca pa tja do male postolke. Občudoval sem njihovo ponosno držo, ukrivljen kljun, oster, za velike daljave namenjen pogled in ostre in mogočne krempIje.

Med četveronožci sem dajal prednost zverem, zlasti onim macjega plemena. Lev mi je bil všeč, vendar so mi bolj od njega in celo od tigra imponirali leopard, jaguar in ris.

Tudi med metulji sem imel svoje ljubljence. Niso bili to prekrasno pisani dnevniki, pač pa veščeci ali somračniki s svojimi za dolge polete prikrojenimi krili in prav takim odebeljenim in proti koncu osiljenim trupom.

Med hrošči sta mi bila najbolj všeč rogač in nosorožec.

Svoje občudovance sem imel tudi med ribami. Kakor so mi bile sicer všeč prekrasne eksotične ribe s svojimi čudovitimi oblikami in svojim barvnim razkošjem, ki sem jih videl v tržaškem akvariju in muzeju, sem dajal po nekem čudnem instinktu vendarle prednost raznovrstnim somom, katerih lepo zbirko je imel tržaški muzej. Njihova podolgovata oblika je bila primerna za naglo plavanje in hitre obrate v vodi. Nekateri so bili po naravi oboroženi z bodali ali žagami in tako usposobljeni za boj.

Med rastlinami sem dajal prednost raznovrstnim cvetličani iz rodu lilij, zlasti malim kapucinčkom in raznim hiacintam, dokler nisem na Razklanem hribu nekoč iztaknil neke vrste domače orhideje. Toda o tem odkritju bom pozneje nekoč pripovedoval.

Poleg teh osnovnih privilegijev, ki sem jih dajal določenim vrstam, me je v prirodi pritegovalo vse, kar je kazalo neke svojske, izrazite, kdaj tudi groteskne ali zvrstinčene oblike. Med ribami so mi bile posebno všeč vse tiste, ki jih je bila narava okrasila z raznimi, kdaj tudi monstruoznimi aparati, rogovi, bodicami, udicami, čudnimi izrastki in podobnim. Med gosenicami sem imel tudi najrajši take, ki so bile okrašene s podobnimi pritiklinami: z zvezdicami, s posebno razporejenimi dlakastimi čopki in rogovi zlasti iz rodu somračnikov. Rad sem gledal kače, zlasti strupenjače z živimi barvami in pisanimi vzorci moje občudovanje so izzivale raznolične oblike morskih polžev in školjk.

(Nadaljevanje sledi)